

**STATSRÅDETS REDOGÖRELSE OM PLANEN FÖR DE
OFFENTLIGA FINANSERNA 2017—2020**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Utmaningarna inom ekonomin och den ekonomisk-politiska linjen	5
2. Nationella mål och regler som styr skötseln av de offentliga finanserna	7
3. De ekonomiska utgångspunkterna	8
3.1. De ekonomiska utsikterna	8
3.2. Utsikterna för den offentliga ekonomin	10
3.3. Omstruktureringen av ekonomin, befolkningens stigande medelålder och hållbarheten inom den offentliga ekonomin	11
4. Statens finansiella åtaganden och risker	12
5. Statsfinanserna	15
5.1. Rambestämmelsen för statsfinanserna	15
5.2. Utgiftsutvecklingen inom budgetekonomin och anslagsramen	15
5.3. Riktlinjer för budgetekonomin 2017—2020	19
5.3.1. Riktlinjer för de olika förvaltningsområdena	21
5.3.2. Statens gemensamma informationssystemprojekt och ekonomiförvaltning	36
5.4. Inkomsterna inom budgetekonomin	39
5.5. Balans och statsskuld inom statens budgetekonomi	42
5.6. Statsfinanserna utanför budgetekonomin	43
6. Den kommunala ekonomin	45
6.1. Riktlinjer för den kommunala ekonomin	46
6.2. Statliga åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin	49
6.3. Uppskattning av den kommunala ekonomins utgifter, inkomster och balans	52
7. Arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder	54
8. Sammanfattning av åtgärderna på statsfinansiell nivå	56
8.1. Åtgärdernas totala dimensionering och tidpunkt	56
8.2. Åtgärder inriktade på utgifterna i de offentliga finanserna	59
8.3. Åtgärder inriktade på inkomsterna i de offentliga finanserna	59
9. Uppskattning av de offentliga samfundens inkomster och utgifter	60
BILAGA 1 I kalkylerna använda prognoser och antaganden	63
BILAGA 2 Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna	65
BILAGA 3 Ändringar i prognosen för den offentliga ekonomin jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna	69
BILAGA 4 Stabilitetsprogrammet	70

Statsrådet har antagit planen för de offentliga finanserna 2017—2020

PLAN FÖR DE OFFENTLIGA FINANSERNA 2017—2020

Planen för de offentliga finanserna är samtidigt Finlands stabilitetsprogram och ett svar på EU:s krav på en budgetplan på medellång sikt. De särskilda uppgifter som gäller stabilitetsprogrammet presenteras i bilaga 4.

Statsrådet har i dag, sedan ärendet undergått förberedande behandling i finansutskottet, med stöd av 2 § i statsrådets förordning om en plan för de offentliga finanserna (120/2014), 1 § i förordningen om statsbudgeten (1243/1992) och statsrådets beslut av den 24 april 2003 om principerna för uppgörande av ramförslag för statsfinanserna, budgetförslag samt verksamhets- och ekonomiplaner utfärdat följande plan för de offentliga finanserna samt det beslut om ramarna för statsfinanserna och den utgifts begränsning för kommunalekonomin som ingår i planen:

1. Utmaningarna inom ekonomin och den ekonomisk-politiska linjen

Utgifterna för den offentliga ekonomin finansieras med inkomster som den ekonomiska aktiviteten genererar. Hushållen och företagen betalar skatt på sina inkomster och sin konsumtion. Dessutom ger den offentliga sektorns innehav förmögenhetsinkomster för den. Därför är den långsamma ekonomiska tillväxten en stor utmaning för Finlands offentliga finanser.

Finlands ekonomi har under de senaste åren varit i en svår situation. Bruttonationalprodukten har minskat under flera års tid. Arbetslösheten har ökat och arbetslöshetsperioderna har förlängts. Lågkonjunkturen har visat sig bli både långvarigare och djupare än väntat. Samtidigt har strukturomvandlingen inom industrin, den låga investeringsnivån, arbetslösheten som när den blivit utdragen blivit strukturell samt förändringen i befolkningens åldersstruktur försvagat förutsättningarna för ekonomisk tillväxt.

Åldersstrukturen fortsätter att förändras kraftigt under nästan två årtionden framåt. Under denna tid är det främst bara en ökad total produktivitet som leder till en ökning av totalproduktionen inom ekonomin. Utifrån detta kan den ekonomiska tillväxtpotentialen uppskattas bli 1—1½ % på lång sikt.

De svåra tiderna har fått stora återverkningar på de offentliga finanserna. Saldot i de offentliga finanserna har försvagats och skulden har vuxit snabbt. Underskottet i de offentliga finanserna överskred 3 % i förhållande till bruttonationalprodukten 2014. År 2015 minskade underskottet, men den offentliga skulden ökade redan till över 60 % i förhållande till bruttonationalprodukten.

När lågkonjunkturen ger med sig börjar saldot i de offentliga finanserna småningom förbättras. Även regeringens åtgärder för att stabilisera den offentliga ekonomin förbättrar saldot. Trots det hotar saldot i de offentliga finanserna att låsas i strukturell obalans. Den ekonomiska tillväxt som kan skönjas räcker inte på lång sikt till för att finansiera den offentliga ekonomins nuvarande strukturer och de förmåner och den offentliga service som medborgarna garanteras genom lagstiftningen.

I en sådan situation är det nödvändigt att inom finanspolitiken och övrig ekonomisk politik hitta en balans för att stödja den inhemska efterfrågan under recessionen, bryta skuldsättningen inom den offentliga ekonomin på medellång sikt, förbättra förutsättningarna för ekonomisk tillväxt och säkerställa hållbarheten i de offentliga finanserna på lång sikt.

Vid valet av en ändamålsenlig övergripande ekonomisk politik är det nödvändigt att man känner till de faktorer som ligger bakom den svaga ekonomiska utvecklingen. I Finland är dessa faktorer till stor del strukturella. Att stödja den inhemska efterfrågan löser inte problem som beror på ekonomiska strukturer och förändringar i dem. Sådana åtgärder inom den offentliga ekonomin genom vilka man strävar efter att stödja efterfrågan är meningsfulla om de samtidigt främjar ekonomiska strukturförändringar och stöder produktionsförutsättningarna i framtiden. Hållbar tillväxt skapas endast genom innovationer inom företag och genom en ökad produktivitet.

I Finland stärker samhällets starka och stabila grundvalar, hälsovården, utbildningen, den offentliga socialförsäkringen, bank- och finansieringssystemet och medlemskapet i euroområdet hushållens och företagets förmåga att uthärda risker. De skapar goda förutsättningar för innovationer och en ökning av produktiviteten.

Regeringens finanspolitiska linje

I statsminister Juha Sipiläs regerings ekonomiska politik ligger konkurrenskraften, sysselsättningen och den offentliga serviceproduktionen i fokus. Målsättningen i regeringens ekonomiska politik är att bryta skuldsättningen i den offentliga ekonomin och täcka hållbarhetsunderskottet genom inbesparingar och genom åtgärder som stöder tillväxten och effektiviserar den offentliga serviceproduktionen.

Regeringens anpassningshelhet som omedelbart ska stärka den offentliga ekonomin omfattar åtgärder som dämpar ökningen av de offentliga utgifterna och omfördelningar av utgifterna så att åtgärderna sammantaget stärker den offentliga ekonomin med ca 4 miljarder euro fram till 2019. I och med regeringens beslut av den 5 april 2016 är man på väg att uppnå denna helhet.

Regeringen strävar efter att förbättra förutsättningarna för sysselsättning och ekonomisk tillväxt genom beskattningen och genom åtgärder som stöder ekonomins konkurrenskraft och produktivitetensökningen. Moderata löneuppgörelser, införande av en exportindustristyrd modell för lönebildningen och reformer som ökar de lokala avtalen på arbetsmarknaden är en viktig del av denna helhet. Målet har varit att på detta sätt skapa så mycket ny tillväxt och sysselsättning att saldot i de offentliga finanserna ökar med 1—1½ miljarder euro på medellång sikt.

Till de viktigaste åtgärderna när det gäller åtgärder som påverkar på längre sikt hör nedskärningarna av den offentliga sektorns kostnader, bl.a. genom minskning av kommunernas lagstadgade

uppgifter och de skyldigheter som styr fullgörandet av dessa uppgifter och genom utnyttjande av digitaliseringen, samt social- och hälsovårds- och regionförvaltningsreformen. Reformerna är i beredningsskedet och framskrider i enlighet med tidsplanen. Genom dessa åtgärder strävar regeringen efter att dämpa ökningen av de offentliga utgifterna med ca 4 miljarder euro på lång sikt.

Dessutom har riksdagen godkänt den pensionsreform som den förra regeringen inledde. Reformen träder i kraft vid ingången av 2017 och stärker den offentliga ekonomin på lång sikt.

2. Nationella mål och regler som styr skötseln av de offentliga finanserna

I planen för de offentliga finanserna har beslutsfattandet om de offentliga finanserna samlats. I planen behandlar regeringen de offentliga finanserna på ett övergripande sätt och drar upp riktlinjer och gör val som utgör en fast grund för senare lagstiftnings- och budgetberedning. I planen för de offentliga finanserna finns delar som gäller statsfinanserna, den kommunala ekonomin, lagstadgade arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder. Statsrådet gör upp en plan för de offentliga finanserna för valperioden och ser före utgången av april varje år över planen för de följande fyra åren. Planen stöder också iakttagandet av det medelfristiga målet för det strukturella saldoto i de offentliga finanserna.

Målen för det strukturella saldoto

Regeringen har fattat beslut om följande nominella mål för det strukturella saldoto under valperioden:

- underskottet i statsfinanserna högst ½ % i förhållande till BNP
- underskottet i den kommunala ekonomin högst ½ % i förhållande till BNP
- arbetspensionsfondernas överskott ca 1 % i förhållande till BNP
- saldoto för övriga socialskyddsfonder ca 0 % i förhållande till BNP.

Regeringen bedömer att dessa mål leder till att det medelfristiga mål som sattes upp våren 2013 och som bekräftades hösten 2016, dvs. det strukturella saldoto -0,5 % av BNP, nås eller att det strukturella saldoto blir starkare än så. I avsnitten 5—7 finns en beskrivning för varje undersektor av de åtgärder som regeringen har slagit fast för att målen ska nås. I avsnitt 8 behandlas de totala effekterna på de offentliga finanserna av regeringens åtgärder.

Ramarna för statsfinanserna

Regeringen har förbundit sig till ramförfarandet inom statsfinanserna. Med hjälp av utgiftsregeln garanteras en utgiftspolitik inom statsfinanserna som är ansvarsfull och långsiktig och främjar ekonomisk stabilitet. Systemet grundar sig på de bindande, reella totala ramar som gjorts upp för valperioden och i vilka man årligen endast gör behövliga korrigeringar av pris- och kostnadsnivån samt strukturella korrigeringar. Ramsystemet begränsar de utgifter som kan budgeteras i statsbudgeten. Syftet med denna regel är att begränsa de totala utgifter som skattebetalarna ska stå för.

Ramförfarandet fastställer maximibeloppet till ca 80 % av utgifterna i statsbudgeten. Utanför ramarna lämnas bl.a. utgifter som växlar med konjunkturerna och den automatiska finansieringen,

ränteutgifterna för statsskulden och finansinvesteringarna. I de årliga rambesluten ges ramarna för förvaltningsområdena, men det är endast de totala ramarna för valperioden som är bindande. Omfördelningar kan således göras mellan förvaltningsområdena. Mellan ramarna för valperioden och de förvaltningsområdesspecifika ramarna finns utöver tilläggsbudgetreserven också en s.k. ofördelad reserv som fördelas senare.

Ramarna för statsfinanserna behandlas i avsnitt 5.

Utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin

Statsrådets förordning om en plan för de offentliga finanserna förutsätter att regeringen i planen för de offentliga finanserna ställer en sådan euromässig begränsning för de utgiftsändringar som statens åtgärder medför för den kommunala ekonomin som är konsekvent med det uppsatta målet för det strukturella saldot inom den kommunala ekonomin. Utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin och konsekvenserna för den kommunala ekonomin av statens åtgärder behandlas i avsnitt 6.

3. De ekonomiska utgångspunkterna

I detta avsnitt och i bilaga 1 sammanfattas finansministeriets prognos för den makroekonomiska utvecklingen, som planen för de offentliga finanserna grundar sig på. Finansministeriets makroekonomiska prognos utarbetas självständigt på ministeriets ekonomiska avdelning (869/2012, 2 a §). En heltäckande beskrivning av de ekonomiska utsikterna finns i finansministeriets ekonomiska översikt.

3.1. De ekonomiska utsikterna

Ekonomiska konjunkturutsikter 2016—2018

I Finland ökade den samhällsekonomiska tillväxten med 0,5 % år 2015 efter tre år av recession. Den svaga tillväxten berodde vid ingången av 2015 på export och konsumtion och i slutet av året närmast på investeringar. Enligt prognosen växer Finlands ekonomi 2016 med 0,9 % jämfört med året innan. Tillväxten 2017 och 2018 väntas inte bli mer än 1,2 %.

Tillväxtutsikterna för världsekonomin och världshandeln är blygsamma. År 2016 är tillväxten i världshandeln 3 % och tillväxten ökar 2018 till inte mer än 5 %. Den ekonomiska utvecklingen hos många av Finlands viktiga handelspartner väntas bli rätt gynnsam. Tillväxtutsikterna för Förenta staterna är fortsatt goda: under de närmast följande åren kommer ekonomin att växa med ca 2,5 %. År 2015 var tillväxten inom den svenska ekonomin mycket snabb, 4,5 %.

Finlands export utvecklas fortfarande långsammare än världshandeln och således kommer förlusten av marknadsandelar i den internationella handeln att fortgå. Under de närmaste åren kommer den ekonomiska aktiviteten främst att bäras upp av den privata konsumtionen och investeringarna.

De låga energipriserna, särskilt i fråga om olja, främjar tillväxtutsikterna för energiintensiva ekonomier som Finland. Den kraftigaste nedgången i energi- och råvarupriserna är förbi och i fråga

om olja börjar priset stiga måttligt. År 2017 stiger konsumentpriserna med 1,3 %. De nominella inkomsterna stiger under prognosperioden med cirka en procent per år. Med den uppskattade utvecklingen förbättras vår konkurrenskraft t.ex. jämfört med Sverige och Tyskland.

Investeringarna börjar öka klart 2016 och ökningen fortsätter på bred front under hela prognosperioden. Den ökade privata konsumtionen stöds 2016 av en måttlig prisutveckling. Åren 2017—2018 fortsätter konsumtionen att öka något snabbare än realinkomsterna i och med det ökade konsumentförtroendet.

I och med återhämtningen av den ekonomiska tillväxten kommer antalet sysselsatta att börja öka med 0,3 % 2016. Sysselsättningen fortsätter att förbättras under hela prognosperioden. Senast 2018 sjunker arbetslöshetsgraden till 8,7 %.

Utsikter på medellång sikt

Trots återgången till tillväxt antas den ekonomiska tillväxten vara långsam även 2019 och 2020. Strukturomvandlingen inom industrin och i hela ekonomin har redan pågått i flera år och den har påverkat de långsiktiga tillväxtutsikterna inom ekonomin.

När antalet personer i yrkesverksam ålder minskar minskar också arbetsinsatsen de närmaste åren, men det relativa arbetskraftstalet beräknas stiga en aning särskilt när det gäller de äldre åldersgrupperna. En annan faktor som minskar arbetsinsatsens ökning är den höga strukturella arbetslösheten.

Ökad total produktivitet har varit en viktig källa till ekonomisk tillväxt under de senaste decennierna. Under de senaste åren har den totala produktiviteten utvecklats mycket anspråkslöst. Den svaga utvecklingen beror på konjunkturrelaterade faktorer, men också på strukturella faktorer. Produktionen inom sektorer med hög produktivitet har krympt avsevärt, och hela den ekonomiska strukturen har blivit allt mer serviceorienterad. Den totala produktivitetsens trendmässiga ökning har legat omkring noll under de senaste åren och den beräknas även på medellång sikt öka betydligt långsammare än vad som var vanligt i början av 2000-talet.

Det är inte bara arbetsinsatsen och den totala produktiviteten som påverkar ekonomins produktionsvillkor, det gör också kapitalstocken. Investeringskvoten, som har varit fortsatt låg i flera år, har för sin del bromsat ökningen av kapitalstocken och på så sätt försämrat ekonomins kommande tillväxtpotential. På det hela taget väntas ekonomin öka med lite drygt en procent 2019 och 2020.

Samhällsekonomin utveckling

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BNP:s värde, md euro	205,3	207,2	210,6	215,4	221,1	227,6	234,5
BNP, volymförändring, %	-0,7	0,5	0,9	1,2	1,2	1,1	1,1
Arbetslöshetsgrad, %	8,7	9,4	9,3	9,0	8,7	8,4	8,1
Sysselsättningsgrad, %	68,3	68,1	68,4	68,8	69,1	69,4	69,7
Konsumentprisindex, förändrings-%	1,0	-0,2	0,3	1,3	1,5	1,7	1,8
Lång ränta, 10 år, %	1,4	0,7	0,6	1,1	1,6	2,2	2,8

3.2. Utsikterna för den offentliga ekonomin

Den offentliga ekonomin i Finland har uppvisat ett underskott sedan slutet av det förra decenniet. Det strukturella saldot i de offentliga finanserna förbättras långsamt under de kommande åren, men hotar uppvisa ett fortsatt underskott. Den offentliga skulden i förhållande till BNP har vuxit stadigt redan i många år och skuldkvoten verkar inte sluta öka under de närmaste åren. För att Finlands offentliga ekonomi ska vila på en hållbar grund på lång sikt, bör saldot i den offentliga ekonomin vid decennieskiftet uppvisa ett överskott på ca 2 % i förhållande till BNP.

Statsfinanserna uppvisar ett stort underskott. Anpassningsåtgärderna har dock minskat underskottet. Under prognosperioden minskar underskottet långsamt i och med den spirande ekonomiska tillväxten och anpassningsåtgärderna. Däremot ökar underskottet inom lokalförvaltningen något under prognosperioden. Lokalförvaltningen tyngs av det ökade behovet av tjänster till följd av den åldrande befolkningen. Det sammanräknade saldot i den offentliga ekonomin och lokalförvaltningen beräknas 2020 uppvisa ett underskott på drygt 5 miljarder euro.

Saldot för övriga socialskyddsfonder har försämrats av utgifterna för den höga arbetslösheten. Höjningen av arbetslöshetsförsäkringspremien och det förbättrade sysselsättningsläget samverkar till att saldot för övriga socialskyddsfonder är nära balans. Arbetspensionsanstaltarnas överskott fortsatte att minska i fjol. Överskottet beräknas under prognosperioden minska till något under en procent av BNP.

Utgiftskvoten, alltså utgifterna i förhållande till BNP, har ökat under de senaste åren. Utgiftskvoten har ökat speciellt till följd av utgifterna för arbetslösheten. Andra orsaker till den ökade utgiftskvoten är den långsamma ökningen av BNP:s värde samt ökningen av de åldersrelaterade utgifterna. Utgiftskvotens ökning upphör under prognosperioden tack vare anpassningsåtgärderna och de inte längre ökande utgifterna för arbetslösheten. Skattehöjningarna har under de senaste åren ökat skattekvoten, dvs. skatter och avgifter av skattenatur i förhållande till BNP. Skattekvoten väntas minska något under prognosperioden.

Den offentliga ekonomins centrala nyckeltal enligt nationalräkenskaperna, i förhållande till bruttonationalprodukten (%)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skatter och socialskyddsavgifter	43,9	44,5	44,6	44,4	44,1	44,0	43,8
Offentliga samfunds utgifter	58,1	58,3	58,2	57,6	57,0	56,7	56,4
Offentliga samfunds nettokreditgivning	-3,2	-2,7	-2,5	-2,1	-1,8	-1,4	-1,3
— Statsförvaltningen	-3,8	-3,1	-2,9	-2,6	-2,2	-1,7	-1,5
— Lokalförvaltningen	-0,8	-0,7	-0,7	-0,6	-0,6	-0,7	-0,8
— Arbetspensionsanstaltarna	1,7	1,4	1,3	1,2	1,0	0,9	0,8
— Övriga socialskyddsfonder	-0,3	-0,4	-0,2	-0,1	0,0	0,1	0,1
Primärt saldo	-3,0	-2,5	-2,3	-2,0	-1,7	-1,5	-1,3
Strukturellt saldo	-1,5	-1,3	-1,5	-1,4	-1,4	-1,2	-1,3
Offentliga samfunds bruttoskuld	59,3	63,1	65,0	66,7	67,4	67,4	67,2
Statsskulden	46,3	48,2	50,0	51,6	52,4	52,6	52,5

Iakttagandet av finanspolitiska regler och mål

Underskottet i de offentliga finanserna överskred 2014 referensvärdet på 3 % enligt EU-fördraget, men värdet överskreds endast i ringa omfattning, undantagsvis och övergående, vilket betyder att underskottskriteriet uppfylldes. År 2015 var underskottet igen mindre än 3 % av BNP och det väntas fortsätta att vara det enligt finansministeriets prognos.

Skuldsättningen i den offentliga sektorn överskred 2015 referensvärdet på 60 %, men bedömningen är att skuldkriteriet ändå kanske kan uppfyllas.

Finland omfattas av kraven i den förebyggande delen i stabilitets- och tillväxtpakten. Enligt finansministeriets prognos uppfyllde Finland kraven i den förebyggande delen 2015. I år kan avvikelsen när det gäller förändringen i det strukturella saldot bli betydande, även med beaktande av de ökade kostnaderna för asylsökande. Enligt finansministeriets prognos kan det eventuellt uppstå en betydande avvikelse i kraven i den förebyggande delen i stabilitets- och tillväxtpakten 2017.

En bedömning av hur de ovannämnda EU-kraven uppfylls finns i bilaga 4, där det också finns tabeller som hänför sig till stabilitetsprogrammet. Eftersom förhandlingarna om ett konkurrenskraftsavtal fortfarande pågår har avtalets effekter inte kunnat beaktas i finansministeriets prognos eller i de tabeller som hänför sig till stabilitetsprogrammet.

När det gäller de mål för undersektorerna som regeringen i avsnitt 2 sätter i fråga om det strukturella saldot i de offentliga finanserna 2019 kommer varken lokalförvaltningen eller statsfinanserna enligt finansministeriets prognos att nå sina mål.

3.3. Omstruktureringen av ekonomin, befolkningens stigande medelålder och hållbarheten inom den offentliga ekonomin

Den finländska ekonomin har de senaste åren lidit av en strukturomvandling inom industrin som har försämrat möjligheterna till ekonomisk tillväxt. De kommande årens tillväxtutsikter försvagas dessutom av att befolkningen i arbetsför ålder minskar. En ytterligare, bestående utmaning inom balanseringen av de offentliga finanserna är också att utgifterna för pensioner och för hälso- och sjukvård och långtidsvård ökar på grund av den åldrande befolkningen.

Skillnaden mellan de offentliga inkomsterna och utgifterna på lång sikt anges som hållbarhetsunderskott. Med andra ord anger hållbarhetsunderskottet nuvärdet av kommande underskott i de offentliga finanserna. Hållbarhetsunderskottet berättar hur mycket de offentliga finanserna måste stärkas på medellång sikt för att man ska ha kontroll över skuldsättningen utan ytterligare åtgärder på lång sikt med beaktande av att de åldersrelaterade utgifterna ökar.

Finansministeriets ekonomiska avdelning gör sin bedömning av den offentliga ekonomins hållbarhet på lång sikt i enlighet med EU:s gemensamt avtalade metoder och beräkningsprinciper. Vid bedömningen av de åldersrelaterade utgifterna använder man sig av en modell för analys av sociala utgifter som social- och hälsovårdsministeriet har utvecklat. Bakgrundsantagandena på lång sikt för prognosen (bl.a. sysselsättning, produktivitet, ränta och inflation) baserar sig på an-

tagandena i 2015 års åldrande­rapport från arbetsgruppen för åldrandefrågor vid EU-kommittén för ekonomisk politik¹⁾.

Enligt antagandena i åldrande­rapporten ökar produktiviteten i Finland med 1,4 % i genomsnitt 2020—2060. På två punkter frångår man åldrande­rapportens antaganden: bedömningen av be­folkningsutvecklingen, där man använder sig av Statistikcentralens befolkningsprognos från 2015, och bedömningen av den ekonomiska utvecklingen 2016—2020, som baserar sig på den konjunkturprognos och den kalkyl på medellång sikt från finansministeriets ekonomiska avdelning som presenteras i denna publikation.

Hållbarhetsunderskottet beräknas på 2020 års nivå vara drygt tre procent i förhållande till BNP. Jämfört med höstens bedömning har uppskattningen minskat något. Den nya befolkningsprognosen har ökat det uppskattade hållbarhetsunderskottet en aning, men de övriga faktorerna har minskat det något.

I såväl höstens bedömning som den aktuella uppskattningen av hållbarhetsunderskottet har man beaktat den minskande effekt på cirka en procentenhet som den pensionsreform som träder i kraft vid ingången av 2017 har på hållbarhetsunderskottet. Reformen bedöms både öka sysselsättningsgraden och minska pensionsutgifterna. I beräkningen har de långsiktiga åtgärder i regeringsprogrammet som ska förbättra de offentliga finanserna, såsom social- och hälsovårds- och regi­onförvaltningsreformen, inte beaktats.

Hållbarhetsberäkningen är till sin natur en beräkning där utvecklingen enligt gällande lagstiftning och praxis projiceras på framtiden med hjälp av befolkningsprognosen, åldersgruppsspecifika ut­giftsandelar och uppskattningar av den ekonomiska utvecklingen på lång sikt. Ju längre fram i tiden beräkningen sträcker sig, desto större blir den osäkerhet som är förknippad med den. Därför är den känslig för de använda antagandena. Trots det är beräkningar av hållbarhetsunderskottet nyttiga eftersom de tillhandahåller en konsekvent metod att analysera den offentliga ekonomins kommande utmaningar och lösningarna för att klara av dem.

4. Statens finansiella åtaganden och risker

Statens finansiella åtaganden — och därmed risker — kan uppstå på olika håll inom staten (t.ex. budgetekonomin), övrig offentlig ekonomi (t.ex. statens fonder, affärsverken, kommunerna) den privata sektorn (t.ex. statsbolagen) eller finansmarknaden (t.ex. banksektorn).¹⁾ Det är dock inte möjligt att identifiera alla finansiella risker.

I tabellen ingår en sammanfattning av statens tillgångar och av det nominella värdet för vissa de­finierbara åtaganden. Det är svårt att göra en entydig bedömning av riskerna i samband med åta­gandena, och därför används i denna granskning för tydlighetens skull de nominella värdena för åtagandena. Uppgifterna om statens reala och finansiella förmögenhet baserar sig på finansräken­skaperna. När det gäller den finansiella förmögenheten presenteras i tabellen dessutom vissa vik­tiga, offentligt noterade aktieinnehav. Utöver dessa äger staten eller är delägare i flera andra fö­retag för vilka värderingen baserar sig på bokföringsvärdet. Till de viktigaste hör bl.a. VR-Group Ab, Finlands Industriinvestering Ab och Patria Abp. År 2008 minskade statens finansieringstill-

¹⁾ The 2015 Ageing Report: Underlying Assumptions and Projection Methodologies, European Economy 8/2014.

gångar med över 13 miljarder euro, dvs. med över 8 procentenheter i förhållande till BNP, framför allt på grund av lägre aktiekurser. Också 2011 minskade den finansiella förmögenheten kännbart. Efter 2011 har finansieringstillgångarna ökat till följd av stigande börskurser. Staten har genom sitt ägande under de senaste åren fått utdelningsinkomster på cirka 1,2 miljarder euro, vilket motsvarar 2,5 % av statens bokföringsmässiga inkomster. Under rekordåret 2007 var utdelningsinkomsternas andel nästan 4 %. Försäljningen av egendom minskar naturligtvis vinstutdelningsflödet för gott.

Sammanfattning av statens åtaganden och risker, md euro

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Tillgångar							
Statens realltillgångar		47,7	49,5	51,1	52,4	51,8	
% av BNP		25,5	25,1	25,6	25,8	25,2	
Statens finansiella förmögenhet	58,5	63,7	55,5	58,5	59,4	60,6	61,1
% av BNP	32,3	34,1	28,2	29,3	29,2	29,5	29,5
— varav							
Statskassan	9,6	11,2	10,3	7,4	4,6	3,1	4,4
Solidium	7,6	9,3	6,9	7,2	8,2	7,6	6,8
Övrigt noterat aktieinnehav	10,4	12,1	8,6	7,8	9,5	10,9	10,2
Bostadsfondens fordringar	8,6	8,2	7,7	7,2	6,5	6,0	5,4
Åtaganden							
Statsskulden	64,3	75,2	79,7	83,9	89,7	95,1	99,8
% av BNP	35,5	40,2	40,5	42,0	44,1	46,3	48,2
Kommunernas skuld	10,0	10,6	11,4	12,9	14,9	16,8	17,8
% av BNP	5,5	5,7	5,8	6,5	7,3	8,2	8,6
Statsborgen	22,9	23,2	28,2	33,6	35,6	41,3	49,2
% av BNP	12,6	12,4	14,3	16,8	17,5	20,1	23,7
— Finnvera	13,6	13,2	14,4	15,4	15,7	20,3	27,7
— Studielån	1,3	1,4	1,4	1,5	1,6	1,7	2,0
— EFSF	0	0	2,1	5,1	6,2	6,6	6,2
— Finlands Bank						0,5	0,6
— Statliga fonder	6,3	7,9	9,1	10,2	11,2	11,8	12,3
— Övriga	1,2	0,3	0,6	0,8	0,5	0,3	0,3
Kapitalåtaganden ¹⁾	4,7	5,1	5,8	17,0	17,1	17,2	17,8
% av BNP	2,6	2,7	3,0	8,5	8,4	8,5	8,6

Sammanfattning av statens åtaganden och risker, md euro

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Övriga åtaganden ²⁾	99,5	105,1	112,3	119,0	117,6	132,6	132,1
% av BNP	55,0	56,2	57,0	59,6	58,2	65,0	63,8
— Budgetekonomi	99,5	103,3	110,4	117,0	115,4	130,1	129,6
— Fondeekonomi	-	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,9
— Affärsverken	-	1,4	1,5	1,5	1,6	1,8	1,6

¹⁾ Kapital till internationella finansiella institut som ska betalas om det behövs kapital för att täcka förluster eller för att undvika insolvens.

²⁾ T.ex. statens pensionsansvar och behovet av anslag till följd av användningen av fullmakter

Statens åtaganden omfattar förutom skulder och pensionsansvar främst borgensförbindelser vars nominella belopp har ökat märkbart under de senaste åren. Särskilt Finnveras och de statliga fondernas borgensförbindelser — i praktiken för bostadslån med statsborgen — har ökat. Det nominella beloppet av de borgensförbindelser som granskas ovan har fördubblats på några år och är nu ca 24 % i förhållande till totalproduktionen. Dessutom har de infodringsbara kapitalåtagandena gentemot internationella finansiella institut mångdubblats närmast till följd av skötseln av den ekonomiska krisen i EU. Kapitalåtagandena motsvarar cirka 9 % av totalproduktionen.

I internationellt perspektiv är Finlands borgensförbindelser på hög nivå. En jämförelse av de nominella värdena för borgensförbindelser mellan länder är svår att göra, bl.a. på grund av olika rapporteringspraxis i olika länder. Enligt tillgängligt material från Eurostat är borgensförbindelserna inom Finlands offentliga finanser i förhållande till totalproduktionen dock de tredje högsta i EU-länderna.

Riskerna i samband med de offentliga finanserna är ofta på ett eller annat sätt bundna till den allmänna ekonomiska utvecklingen. I ett exceptionellt svårt ekonomiskt läge kan de offentliga finanserna försvagas genom samtidig påverkan av flera olika faktorer. Riskerna i samband med makroutvecklingen, den offentliga skuldsättningen, den offentliga sektorns ägande, beviljade exportgarantier och övriga åtaganden inom den offentliga sektorn korrelerar med varandra. Under normala konjunkturväxlingar realiserar vanligen bara en del av riskerna.¹⁾

Kostnaderna för realisering av statens åtaganden kan utgöra en betydande börda för nationalekonomin. Detta accentuerar vikten av en noggrann övervakning och hantering av statens ekonomiska åtaganden, särskilt under rådande instabila förhållanden i den yttre omgivningen.

¹⁾ Internationella valutafonden har utarbetat en undersökning av de kostnader som realiseringen av de villkorade åtagandena orsakat för den offentliga ekonomin åren 1990—2014. Den databas som ingår i undersökningen omfattar 80 länder, inklusive Finland. Enligt undersökningen har åtaganden som realiserats i genomsnitt orsakat kostnader för den offentliga ekonomin på 6 %/BNP. Ett för den offentliga ekonomin betydande villkorat åtagande (kostnad över 0,2 %/BNP) realiserar i ett genomsnittligt land en gång på 12 år och med 8,7 procents sannolikhet under ett visst år.

5. Statsfinanserna

5.1. Rambestämmelsen för statsfinanserna

Systemet med ramar för statsfinanserna grundar sig på de bindande, reella totala ramar som gjorts upp för valperioden och i vilka man årligen endast gör behövliga justeringar av pris- och kostnadsnivån samt strukturella korrigeringar. Ramsystemet grundar sig på ex ante -utvärdering, vilket innebär att systemet begränsar de utgifter som kan budgeteras i statsbudgeten.

I ramförfarandet fastställs maximibeloppet till ca 80 % av utgifterna i statsbudgeten. Utanför ramarna för statsfinanserna lämnas utgifter som växlar med konjunkturerna och den automatiska finansieringen, såsom utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa, lönegaranti, bostadsbidrag och statens andel av utgifterna för utkomststöd. De nämnda utgifterna inkluderas likväl i ramarna när det gäller hur de ändringar som gjorts i grunderna för utgifterna inverkar på dem. Utanför ramarna lämnas dessutom bl.a. ränteutgifterna för statsskulden, mervärdesskatteutgifterna, finansinvesteringarna och de utgifter där staten är teknisk förmedlare av medfinansiering från utomstående. Ramarna omfattar inte fonder utanför budgetekonomin.

Dessutom omfattar ramarna tilläggsbudgetar, för vilka det i ramarna har reserverats en viss andel, en s.k. tilläggsbudgetreserv. I de årliga rambesluten görs det också upp utgiftsramar för de enskilda förvaltningsområdena, men det är endast de totala ramarna för valperioden, dvs. utgiftstaket, som är bindande. Omfördelningar kan göras mellan förvaltningsområdena. Mellan ramarna för valperioden och de förvaltningsområdesspecifika ramarna finns utöver tilläggsbudgetreserven också en s.k. ofördelad reserv som fördelas senare.

Om utgiftsnivån efter tilläggsbudgetarna stannar under ramnivån kan skillnaden, dock högst 200 miljoner euro, följande år trots ramen användas för utgifter av engångsnatur.

5.2. Utgiftsutvecklingen inom budgetekonomin och anslagsramen

Utvecklingen av utgifterna inom budgetekonomin 2016—2020

Jämfört med rambeslutet från hösten 2015 är utgifterna inom budgetekonomin ca 0,3 miljarder högre 2017 men bara 50 miljoner högre 2019. Utgifterna har bl.a. stigit till följd av det ökade antalet asylsökande. Däremot har särskilt de förväntat lägre ränteutgifterna och nya anpassningsåtgärder bidragit till att sänka utgiftsnivån. Utgifterna inom förvaltningsområdena sjunker reellt under ramperioden 2017—2020 med i genomsnitt ca 0,7 % per år, när de strukturella ändringarna har beaktats. Nominellt ökar utgifterna inom förvaltningsområdena med i genomsnitt ca 0,5 % per år.

Utgifterna inom ramen uppgår 2017 till ca 44,4 miljarder euro, vilket är något lägre än de utgifter som har budgeterats för 2016. Till följd av sparbeslut i enlighet med regeringsprogrammet sjunker nivån på ramutgifterna under ramperioden till 43,4 miljarder euro 2020.

Jämfört med rambeslutet från hösten 2015 ökar ramutgifterna med ca 0,5—0,7 miljarder euro per år. Av denna ökning kan 0,5—0,6 miljarder euro förklaras med en strukturell ändring när det gäller ramen, dvs. med beslutet i samband med den kompletterande budgetpropositionen för 2016

att återta sammanslagningen av bostadsbidraget för pensionstagare och det allmänna bostadsbidraget. Utgifterna utanför ramen minskar i motsvarande grad. Ändringarna i pris- och kostnadsnivån leder till att nivån på utgifterna inom ramen stiger med ca 65 miljoner euro per år. Dessutom medför det ökade antalet asylsökande en ökning av ramutgifterna med i genomsnitt ca 200 miljoner euro per år. På grund av osäkerheten i fråga om det uppskattade antalet asylsökande innehåller ramen dessutom en reservation på 150 miljoner euro för 2017—2019. Bland annat nya anpassningsåtgärder och det faktum att medlemsavgiften till EU uppskattas sjunka och att utgifterna för justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna blir lägre än beräknat bidrar till att sänka ramutgifterna.

I utgifterna inom budgetekonomin har man inte beaktat resultatet av förhandlingarna om social- och hälsovårds- eller regionförvaltningsreformen och inte heller om konkurrenskraftsavtalet eftersom deras effekter på utgifterna inte har preciserats.

Utgifter utanför ramen

Utgiftsregeln sätter ett maximibelopp för huvuddelen, ungefär fyra femtedelar, av utgifterna inom budgetekonomin. Utanför ramarna lämnas följande utgifter:

- utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa, utgifterna för utkomststöd, lönegarantin och bostadsbidraget; dessa utgifter inkluderas emellertid i ramen när det gäller hur de ändringar som gjorts i grunderna för utgifterna och andra behovsprövade beslut som påverkar deras nivå inverkar på utgifterna
- ränteutgifter för statsskulden
- eventuella komensationer till andra skattetagare till följd av skatteändringar (inkl. socialförsäkringsavgifter) som staten har fattat beslut om
- utgifter som till beloppet motsvarar tekniskt förmedlade prestationer och medfinansiering från utomstående
- utgifter som motsvarar tippningsvinstmedel, inkomster från totospel och intäktsföringen från Penningautomatföreningen
- finansinvesteringar
- anslag som anvisats för mervärdesskatteutgifter.

Utgifterna utanför ramen beräknas 2017 uppgå till ca 10,7 miljarder euro, vilket är ca 0,9 miljarder euro mer än de utgifter utanför ramen som budgeterats för 2016. Den mest betydande orsaken till ökningen är den tekniska ändring i fråga om ramen som träder i kraft 2017 och som innebär att beviljandet och utbetalningen av grundläggande utkomststöd överförs från kommunerna till Folkpensionsanstalten. På motsvarande sätt leder beslutet att för åren 2017 och 2018 delvis överföra finansieringen av startpengen och det lönesubventionerade arbetet till anslagen för arbetslöshetsförmåner till att utgifterna utanför ramen ökar. En ytterligare förklaring till att utgifterna utanför ramen ökar är kapitaliseringen av universiteten 2017 och de ökade utgifterna för arbetsmarknadsstöd och bostadsbidrag till följd av den ökade invandringen.

Åren 2017—2020 beräknas de årliga utgifterna utanför ramen ligga på ca 10,5 miljarder euro i genomsnitt. Under ramperioden ökar i synnerhet ränteutgifterna på grund av att räntenivån förutspås stiga. På det hela taget sjunker de konjunkturrelaterade utgifterna under ramperioden i och med att sysselsättningsläget förbättras och finansieringen av startpengen och det lönesubventionerade arbetet ändras för viss tid i enlighet med det som sägs ovan. Däremot leder det ökade antalet asylsökande bl.a. till ökade kostnader för arbetsmarknadsstöd och bostadsbidrag.

Jämfört med planen för de offentliga finanserna från hösten 2015 har nivån på utgifterna utanför ramen sjunkit som helhet betraktat. Detta beror på regeringens beslut att återta sammanslagningen av bostadsbidraget för pensionstagare och det allmänna bostadsbidraget. Bostadsbidraget för pensionstagare är en utgift som ingår i ramen medan det allmänna bostadsbidraget däremot är en utgift utanför ramen. Dessutom förväntas ränteutgifterna bli avsevärt mycket lägre.

	2017	2018	2019	2020
Konjunkturrelaterade utgifter	4,9	4,8	4,7	4,6
Kompensation till kommunerna för ändringarna i skattegrunderna	0,4	0,4	0,4	0,5
Utgifter motsvarande inkomster som erhålls från EU	1,1	1,1	1,1	1,1
Utgifter motsvarande tippningsvinstmedel, intäktsföringen från Penningautomatföreningen och inkomster från totospel	0,9	0,9	0,9	0,9
Ränteutgifter	1,4	1,4	1,5	1,6
Finansinvesteringar	0,6	0,5	0,4	0,4
Tekniska genomgångsposter	0,2	0,2	0,3	0,3
Mervärdesskatteanslag	1,2	1,2	1,1	1,1
Sammanlagt	10,7	10,6	10,4	10,5

Justeringar av pris- och kostnadsnivån samt strukturella ändringar

Nivån på utgiftsramarna för valperioden justeras varje år för att den ska motsvara strukturella ändringar av ramarna och förändringar i prisnivån. Beslutet från september 2015 om ramarna för 2017—2019 utarbetades enligt pris- och kostnadsnivån 2016 i fråga om de lagstadgat och avtalsbaserat indexbundna utgifterna. Rambeslutet för 2017—2020 utarbetas enligt prisnivån 2017, varför ramnivån för 2017 justeras uppåt med 212 miljoner euro. De indexbesparingar som man beslutade om i regeringsprogrammet och i planen för de offentliga finanserna från hösten 2015 gör att priskorrigeringen blir mindre. Dessutom korrigeras ramnivån för 2017 med sammanlagt 449 miljoner euro i enlighet med de strukturella ändringarna av ramarna. För justeringarna av pris- och kostnadsnivån och de strukturella korrigeringsarna i ramen redogörs närmare i bilaga 2.

Dessutom har regeringen beslutat att som ett led i anpassningsåtgärderna sänka ramnivån för valperioden med 80 miljoner euro 2017—2018 och med 120 miljoner euro 2019. En sådan sänkning är, i motsats till en höjning, möjlig att göra mitt under valperioden utan att ramarnas trovärdighet försvagas.

	2017	2018	2019
Ramen för valperioden, 28.9.2015	44 252	44 199	43 551
Sänkning av ramnivån som ett led i anpassningsåtgärderna	-80	-80	-120
Justeringar av pris- och kostnadsnivån	212	215	215
Strukturella ändringar	449	496	654
Den justerade ramen för valperioden	44 833	44 830	44 300

Ramarna för statsfinanserna enligt förvaltningsområde samt en uppskattning av utgifterna utanför ramen 2017—2020, mn euro enligt pris- och kostnadsnivån 2017

	2017	2018	2019	2020
23. Statsrådets kansli	187	176	170	168
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	25	25	25	25
Sammanlagt	212	201	195	193
24. Utrikesministeriet	916	900	938	961
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	156	156	156	156
Sammanlagt	1 072	1 056	1 094	1 117
25. Justitieministeriet	866	869	856	807
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	57	57	58	57
Sammanlagt	923	925	914	864
26. Inrikesministeriet	1 270	1 235	1 213	1 201
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	107	94	92	82
Sammanlagt	1 377	1 328	1 305	1 283
27. Försvarsministeriet	2 489	2 447	2 701	2 630
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	365	357	360	366
Sammanlagt	2 854	2 805	3 061	2 996
28. Finansministeriet	16 634	16 782	16 815	16 821
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	694	731	749	837
Sammanlagt	17 328	17 512	17 563	17 659
29. Undervisnings- och kulturministeriet	6 226	6 249	6 053	6 017
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	719	641	576	576
Sammanlagt	6 945	6 890	6 629	6 593
30. Jord- och skogsbruksministeriet	1 645	1 634	1 554	1 464
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	908	918	918	856
Sammanlagt	2 553	2 552	2 472	2 321
31. Kommunikationsministeriet	2 865	2 905	2 402	2 284
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	434	414	344	344
Sammanlagt	3 299	3 319	2 746	2 628
32. Arbets- och näringsministeriet	2 448	2 368	2 314	2 225
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	559	550	504	508
Sammanlagt	3 008	2 919	2 818	2 733
33. Social- och hälsovårdsministeriet	8 524	8 547	8 547	8 587
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	5 234	5 226	5 064	4 997
Sammanlagt	13 758	13 773	13 611	13 584
35. Miljöministeriet	170	164	156	155
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	11	11	11	11
Sammanlagt	181	175	167	166

Ramarna för statsfinanserna enligt förvaltningsområde samt en uppskattning av utgifterna utanför ramen 2017—2020, mn euro enligt pris- och kostnadsnivån 2017

	2017	2018	2019	2020
36. Räntor på statsskulden	-	-	-	-
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	1 393	1 367	1 450	1 634
Sammanlagt	1 393	1 367	1 450	1 634
Ramarna för förvaltningsområdena sammanlagt¹⁾	44 422	44 415	43 853	43 447
Uppskattning av utgifterna utanför ramen sammanlagt	10 683	10 559	10 319	10 461
Huvudtitlarna sammanlagt	55 105	54 973	54 172	53 908
Ramen för valperioden	44 833	44 830	44 300	
— Ramarna för förvaltningsområdena sammanlagt	44 422	44 415	43 853	
— Tilläggsbudgetreserv	300	300	300	
— Ofördelad reserv	112	115	147	

¹⁾ Huvudtitlarna 21 och 22 ingår i slutsumman.

5.3. Riktlinjer för budgetekonomin 2017—2020

Anpassningen av statsfinanserna

Bilaga 6 till regeringsprogrammet innehåller beslut om regeringsperiodens anpassningsåtgärder inom den offentliga ekonomin. När det gäller statsfinanserna innehåller bilagan till regeringsprogrammet omfattande sparåtgärder och vissa utgiftsökningar som båda är av permanent natur. För att anpassningsåtgärderna ska hållas på den nivå som man kommit överens om i bilaga 6 till regeringsprogrammet, har man i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna 2017—2020 beslutat om nya sparåtgärder. De största ytterligare sparåtgärderna gäller bastrafikledshållningen och det ordinarie utvecklingssamarbetet samt de utgifter som ingår i indexbesparingarna i bilaga 6 till regeringsprogrammet, där det görs en jämnstor minskning på 0,85 procent. Åtgärdens effekter kompenseras dock i statsandelarna för undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde samt genom anslagstillägg till finansieringen av universitet och yrkeshögskolor. Således ökar storleken på anpassningsåtgärderna på utgiftssidan inom budgetekonomin ökar under denna ramperiod från 1,6 miljarder euro 2017 till 2,9 miljarder euro 2020. Hösten 2015 beslutade regeringen att återta sammanslagningen av bostadsbidraget för pensionstagare och det allmänna bostadsbidraget, vilket delvis ersattes genom ytterligare sparbeslut.

Vad gäller den kommunala ekonomin granskas anpassningsåtgärderna i kapitel 6.2 och vad gäller de offentliga finanserna som helhet i kapitel 8.1.

I regeringsprogrammet har man enats om flera omkostnadsbesparingar. De beskrivs närmare i avsnitt 5.3.2.

Utgifter till följd av de asylsökande

Antalet asylsökande började stiga 2015 och beräknas vara på en fortsatt hög nivå under de närmaste åren. Under 2015 kom det drygt 32 000 asylsökande till Finland. Från och med 2016 bedöms 10 000 personer söka asyl här varje år, och den siffran används som grund för beräkningen av ramperiodens utgifter för anslag som gäller invandring. Ungefär en tredjedel av de sökande beräknas få asyl. För varje sökande som beviljats asyl kommer det enligt bedömningarna att lämnas in tre ansökningar om familjeåterförening, varav ungefär hälften kommer att godkännas. Beräkningsantagandet är att de som beviljats asyl ännu inte under ramperioden kommer att hitta arbete.

I detta rambeslut stiger anslagen i anslutning till asylsökande jämfört med föregående rambeslut med sammanlagt 407 miljoner euro 2017, 429 miljoner euro 2018, 397 miljoner euro 2019 och 340 miljoner euro 2020. Den ekonomiska översikten i avsnitt 2 innehåller en sammanställning av alla utgiftsökningar som har gjorts efter hösten 2015, då antalet asylsökande började stiga.

	2017	2018	2019	2020
Utrikesministeriets förvaltningsområde	6,8	-	-	-
Justitieministeriets förvaltningsområde	5,9	3,4	-0,3	-2,8
Inrikesministeriets förvaltningsområde	33,1	14,7	8,1	5,6
Finansministeriets förvaltningsområde	0,3	0,2	0,1	0,1
Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde	92,3	80,6	51,9	36,0
Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde	97,4	102,9	52,7	-27,0
Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde	171,2	227,2	284,0	327,8
Sammanlagt	407	429	397	340
— varav ramutgifter	244	218	133	35

Satsningar på spetsprojekt under ramperioden

Sammanlagt 1,6 miljarder euro anvisas 2016—2018 i enlighet med tidigare beslut för regeringens spetsprojekt och för att minska det eftersatta underhållet. Satsningarna på spetsprojekt ökar utgifterna inom budgetekonomin med 641 miljoner euro 2017 och 641 miljoner euro 2018.

I samband med planen för de offentliga finanserna 2017—2020 beslutade man också att inrätta ett genomcenter i Finland, som har en koppling till regeringens spetsprojekt sysselsättning och konkurrenskraft. Ärendet granskas närmare i den del som gäller social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde i avsnitt 5.3.1.

Användningen av arbetslöshetsförmåner till aktiveringsåtgärder

Lönesubventionerat arbete och startpeng för arbetslösa finansieras 2017 och 2018 med anslagen för arbetslöshetsförmåner så att grunddagpenningens belopp finansieras med dessa anslag och överskjutande del finansieras med sysselsättningsanslag. Ur offentlig arbetskrafts- och företags-service inom arbets- och näringsministeriets huvudtitel överförs anslag till social- och hälso-

vårdsministeriets utgifter för arbetsmarknadsstödet för att täcka de tilläggskostnader förutkomstskyddet som revideringen av finansieringsmodellen föranleder. Det belopp som överförs uppgår till 151 miljoner euro 2017 och 143 miljoner euro 2018.

För att öka lönesubventionerna och startpengen används dessutom anslag som frigörs när kostnadsersättningen för frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån slopas. Med de medel som frigörs täcks 22 miljoner euro år 2017 och 30 miljoner euro år 2018.

5.3.1. Riktlinjer för de olika förvaltningsområdena

Statsrådets kansli

Anslagen under statsrådets kanslis huvudtitel uppgår till 212 miljoner euro 2017 och ska före utgången av ramperioden minska till 193 miljoner euro. Till detta bidrar de besparingar under huvudtiteln som anges i regeringsprogrammet och från och med 2018 avslutandet av projektet Finland 100.

Arbetet med att införa statsrådets gemensamma ärendehanteringssystem (Vahva) fortsätter under ramperioden så att verksamhetsprocesserna har reviderats och systemet tagits i bruk före utgången av 2019. Det nya systemet gör verksamheten effektivare och gör att anslagen under ministeriernas omkostnadsmoment kan minskas med sammanlagt 1 miljon euro 2020 och 2021. Statsrådets kanslis andel av produktivitetssänkningen 2020 är 0,2 miljoner euro (-5 årsverken).

Finland är ordförande för EU nästa gång 2020. Det eventuella behovet av tilläggsresurser för ordförandeskapsperioden har ännu inte beaktats.

Den sänkning av ministrarnas arvoden med 7 procent som slogs fast i budgeten för 2016 fortsätter under ramperioden 2017—2019.

Utrikesministeriets förvaltningsområde

Anslagen under utrikesministeriets huvudtitel uppgår i genomsnitt till ca 1,1 miljarder euro per år under ramperioden.

Syftet med Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är att stärka vårt lands internationella ställning, trygga Finlands självständighet och territoriella integritet samt förbättra finländarnas säkerhet och välbefinnande. Ett nätverk av egna beskickningar är viktigt för Finland. Utrikesförvaltningens resurser koncentreras till de länder vars politiska och ekonomiska betydelse för Finland ökar. Man fortsätter att utveckla strukturen och verksamhetssätten för Finlands representation i utlandet. I utvecklingsarbetet beaktas möjligheterna att samarbeta med de nordiska och baltiska länderna och med Europeiska utrikestjänsten samt verksamhetsmodellen Team Finland. Som ett led i regeringens samlade spetsprojekt stärks nätverket Team Finland genom tillfällig anställning för åren 2016—2018 av specialsakkunniga med fokus på handelsekonomiska frågor som stationeras vid utvalda finska beskickningar. Detta görs för att öka Finlands exportmöjligheter. I fråga om utrikesministeriets omkostnader har man på grund av det ökande antalet asylsökande berett sig på ökade utgifter vid beskickningarna, t.ex. i anslutning till familjeåterföreningsprocesser. De medborgartjänster som tillhandahålls av utrikesförvaltningen utvecklas genom beaktande av den

reviderade lagstiftningen om medborgartjänster, regeringens asylpolitiska åtgärdsprogram och digitaliseringen. Finland är ordförande för Arktiska rådet 2017—2019.

Ett långsiktigt mål inom utvecklingssamarbetet är att höja utvecklingsfinansieringen till den andel på 0,7 % av bruttonationalinkomsten som är FN:s mål, även om det sammantaget görs besparingar i finansieringen under regeringsperioden. I det egentliga utvecklingssamarbetet görs en ny besparing på 25 miljoner euro från och med 2018 jämfört med höstens rambeslut. Anslagen för det egentliga utvecklingssamarbetet uppgår således till ca 528 miljoner euro 2017 och ökar till 587 miljoner euro 2020. I anslagen för utvecklingssamarbetet har Finlands nationella andel av faciliteten för flyktingar i Turkiet beaktats. Finlands nationella andel är sammanlagt 28,4 miljoner euro, varav ca 20 miljoner euro hänförs till ramperioden. För finansinvesteringar inom utvecklingssamarbetet föreslås 40 miljoner euro 2017 och 10 miljoner euro 2018—2020. För biståndslån anvisas 100 miljoner euro 2017 och 130 miljoner euro 2018—2020. Det genomsnittliga förhållandet mellan anslagen för utvecklingssamarbete och bruttonationalinkomsten är under ramperioden årligen ca 0,39 %.

Riktlinjerna i den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen (2012), strategin för civil krishantering (2008) och åtgärdsprogrammet för fredsfrämjande (2011) har beaktats i anslagen för krishantering. År 2017 uppgår anslaget för militär krishantering till ca 81 miljoner euro och från och med 2018 till ca 62 miljoner euro per år (utrikesministeriets och försvarsministeriets förvaltningsområden sammanlagt). Anslagen för civil krishantering har dimensionerats på en årlig nivå som omfattar 115—120 experter.

I samarbetet i Östersjöområdet, Barentsregionen och Arktis betonas i första hand politiken för den nordliga dimensionen, det multilaterala samarbetet i de nordliga regionala råden och verkställandet av regeringens Rysslandspolitik.

Justitieministeriets förvaltningsområde

Anslagen under justitieministeriets huvudtitel uppgår till 923 miljoner euro 2017 och 864 miljoner euro 2020. Sänkningen av anslagsnivån beror bl.a. på en ökning av nettobesparingarna, färdigställande av IKT-projekt och en uppskattad minskning av asylsökandes rättssäkerhetsutgifter.

Verksamheten anpassas till det allt stramare ekonomiska läget genom åtgärder som man beslutat om i regeringsprogrammet och omstruktureringen inom utredningsväsendet samt genom utvecklande av förvaltningsområdets informationssystem och andra åtgärder inom reformprogrammet för rättsvården. Struktureformen gällande tingsrätterna är en del av reformprogrammet och avsikten är att riktlinjerna för den fortsatta utvecklingen ska dras upp inom kort.

Inom justitieministeriets förvaltningsområde pågår fem omfattande utvecklingsprojekt inom dataadministrationen. Avsikten är att man genom projekten ska effektivisera domstolarnas, åklagarväsendets, utredningsväsendets och Brottsförklaringsmyndighetens verksamhet och inom alla organisationer ta i bruk statens gemensamma så kallade massprodukter när det gäller kontors- och kommunikationssystem. Tilläggsfinansieringen för utveckla av dessa informationssystem är 32 miljoner euro åren 2017—2019.

Det informationssystem som tas i bruk i och med projektet med de allmänna domstolarnas och åklagarväsendets ärendehanteringssystem (AIPA) möjliggör elektronisk hantering av material, vilket förutsätter betydande investeringar (kostnad 10 miljoner euro) i utrustningen i domstolarnas rättssalar.

För säkerställande av Brottspåföljdsmyndighetens funktionsförmåga och för upprätthållande av nätverket av fängelser anvisas tilläggsfinansiering på sammanlagt 34,9 miljoner euro 2017—2020.

Antalet asylsökande beräknas under de närmaste åren kvarstå på en hög nivå. När det gäller förfarandena för rättskipning effektiviserar domstolarna samt, när det gäller offentlig rättshjälp, rättshjälpsbyråerna handläggningen av ärenden genom hela asylprocessen, allt från inlämnande av ansökan till ändringssökande och verkställande av beslut. Utöver effektiviseringsåtgärderna anvisas för asyl- och familjeåterföreningsärenden inom justitieministeriets förvaltningsområde ett tillägg på 6 miljoner euro i början av ramperioden jämfört med anslagsnivån i föregående rambeslut. I slutet av ramperioden minskar anslagen jämfört med föregående rambeslut på grund av att antalet sökande beräknas minska från tidigare uppskattningar.

Utsökningsväsendet anvisas för 2017—2019 en årlig fortsatt finansiering på sammanlagt 1,3 miljoner euro för bekämpning av ekonomisk brottslighet och grå ekonomi.

Inrikesministeriets förvaltningsområde

Anslagsnivån för inrikesministeriets förvaltningsområde är 1,4 miljarder euro år 2017 och sjunker till 1,3 miljarder euro 2020. I regeringsprogrammet satsar man på den inre säkerheten och på rättsvården. Inom förvaltningsområdet behövs fortfarande en effektivisering av verksamheten och strukturella reformer. Den inre säkerheten hålls på tillräcklig nivå.

Polisverksamheten anpassas till de resurser som står till förfogande. Uppgifterna genomförs på ett effektivt och ändamålsenligt i den prioriteringsordning som omständigheterna kräver. Sparkraven inom polisväsendet under ramperioden är betydande, och de påverkar personalantalet inom polisen och i förlängningen även resultatmålen för verksamheten. Polisen slutför de tidigare strukturreformerna och utgår från att de sparmål som uppställts för reformen nås. Sparmålen och riktlinjerna för verksamheten inom omstruktureringen av polisförvaltningen Pora III ses över. Målet med utvecklandet av förvaltnings- och stöduppgifterna är att öka produktiviteten och enhetligheten, utveckla processerna och utnyttja digitaliseringens möjligheter. Det föreslås att polisens omkostnadsanslag ska ökas med 5 miljoner euro år 2017 och med 10 miljoner euro under de resterande åren av ramperioden. Med tilläggsresurserna möjliggörs bland annat bibehållandet av bekämpningen av grå ekonomi på nuvarande nivå samt effektiviseringen av trafikövervakningen. För verkställande av nekande asylbeslut reserveras tilläggsanslag på 11,7 miljoner euro för polisens återsändningar och tolkning för 2017 och 3,2 miljoner euro för de resterande åren av ramperioden. För tryggandet av Skyddspolisens verksamhet anvisas ett årligt tilläggsanslag på 2 miljoner euro.

Säkerhetsläget i Europa och situationen när det gäller den finländska gränssäkerheten har förändrats genomgripande, och inga snabba förändringar till det bättre är i sikte. Utöver det program för anpassning av Gränsbevakningsväsendets ekonomi som genomförs för närvarande genomförs de

sparkrav inom den offentliga förvaltningen som fortsätter till slutet av planeringsperioden. Gränsbevakningsväsendet har anpassat sin verksamhet genom att göra organisationen lättare, effektivisera processerna och användningen av arbetskraft och utnyttja tekniken i större utsträckning. Det finns planer på att effektivisera övervakningen av östgränsen genom att återföra arbetsinsatser från gränskontroller till gränsbevakning. För Gränsbevakningsväsendets materielansaffningar reserveras för 2018—2019 tilläggsanslag på sammanlagt 6 miljoner euro så att Gränsbevakningsväsendet kan anskaffa två båtar enligt den nya konceptbåten (Merivene 15).

Reformen av räddningsväsendet genomförs utifrån de landskap som bildas i samband med social- och hälsovårds- och regionförvaltningsreformen. Genom reformen eftersträvas ett mera effektivt och ekonomiskt system, och genom det säkerställs en effektiv användning av räddningsväsendets resurser så att räddningsväsendets beredskap inte försämras. Nödcentralreformen är på slutrakan och tyngdpunkten ligger för närvarande på ibruktagandet av nödcentraldatasystemet och utvecklandet av ett gemensamt lägesbilda- och fältledningssystem för myndigheterna. Målet är att säkerställa införandet av det nya nödcentralssystemet och en störningsfri nödcentralverksamhet, för vilket det reserveras tilläggsfinansiering på 2 miljoner euro per år under ramperioden.

Myndighetsverksamheten i anslutning till invandringen och handläggningen av asylansökningarna samt mottagningsverksamheten har ställts inför stora utmaningar. Antalet asylsökande ökade kraftigt 2015. Migrationsverkets resurser utökades. Man har för avsikt att möjliggöra Migrationsverkets och statliga förläggningars verksamhet och beslutsfattande inom utsatt tid (beslut om asyl inom 3 månader och beslut om familjeåterförening inom 9 månader) För Migrationsverkets och statliga förläggningars onkostnader reserveras en anslagsökning på 16,4 miljoner euro 2017 och 6,5 miljoner euro 2018 och en minskning på 0,1 miljoner euro 2019 och 2,6 miljoner euro 2020 jämfört med med höstens ramar. Till följd av den stora mängden beslut vid Migrationsverket år 2016 så kommer fortfarande en del av de sökande som kom till landet 2015 och de som sökt ändring av beslutet genom besvär hos förvaltningsdomstolen, eller de som fortfarande väntar på en kommunplats att omfattas av mottagandet 2017. Den genomsnittliga placeringen i kommunerna har blivit långsammare (den genomsnittliga tid som går åt från delfäendet av beslut om beviljande av uppehållstillstånd till inflyttning till kommunen är 3,8 månader) jämfört med år 2014 (1,5 månader).

Utgiftsnivån för mottagningsverksamhet som staten beställt som köpta tjänster hos utomstående justeras. Ramen för momentet baserar sig på ett antal om 10 000 asylsökande per år. Utgifterna för mottagande av ca tusen asylsökande betalas delvis av omkostnadsanslagen för statens egna förläggningar. Den föregående ramen har uppskattas så att en asylplats på en förläggning kostar i genomsnitt 12 000 euro per år dvs. ca 33 euro per dygn. Uppskattningen höjs så att en asylplats enligt den nya anslagsnivån kan kosta i genomsnitt 18 000 euro per år dvs. ca 50 euro per dygn. Dessutom riktas tilläggsanslag till övervakningen av förläggningarna och eventuella framtida lokalbehov. Det föreslås att ett tilläggsbelopp på 18 miljoner euro per år för mottagande ska ingå i ramen. Nivån på stödet till mottagningsverksamhetens kunder sänks årligen med 13 miljoner euro med beaktande av bl.a. de sänkande faktorer att mottagningspenningen är mindre i de förläggningar som erbjuder måltidsservice och att stödet till minderåriga är mindre än till vuxna.

Försvarsministeriets förvaltningsområde

De sammanlagda anslagen under försvarsministeriets huvudtitel uppgår till ca 2,9 miljarder euro 2017. Under ramperioden ökar anslagsnivån med 142 miljoner euro och är ca 3 miljarder euro 2020. Ökningen beror främst på den finansiering som planerats för marinens fartygsprojekt. Ramarna innefattar i enlighet med regeringsprogrammet en nivåhöjning i försvarsbudgeten som är avsedd att rätta till materiella brister i kapaciteten och som stegvis stiger till 150 miljoner euro 2020. I ramarna har även i överensstämmelse med regeringsprogrammet beaktats omkostnadsbesparingar som riktas till alla förvaltningsområden.

Finlands försvar baserar sig på allmän värnplikt och försvar av hela landet. Under alla omständigheter ska man försäkra sig om ett trovärdigt försvar. Regeringen kommer att säkerställa tillräckliga repetitionsövningar och trygga förutsättningarna för frivillig försvarsutbildning och för reservistutbildning på eget initiativ.

I en snabbt föränderlig säkerhetspolitisk omvärld förutsätter utförandet av försvarsmaktens uppgifter en större insatsberedskap och stridstålighet än för närvarande. Det är dock inte möjligt att förbättra truppersnas beredskap i någon nämnvärd grad med försvarsmaktens nuvarande finansiering.

I rambeslutet överförs inom de totala ramarna för förvaltningsområdet anslag från anskaffningar av försvarsmateriel till försvarsmaktens omkostnader till ett belopp av ca 76—116 miljoner euro på årsnivå för att täcka trycket på omkostnaderna. Med det anslag som överförs är avsikten dessutom att göra anskaffningar inom logistikområdet och täcka personalkostnaderna för den inledande fasen av cyberprojektet.

Under ramperioden genomförs 2020-talets strategiska projekt gällande sjö- och luftförsvarets kapacitet, vilka inleddes 2015. Inom dessa projekt besluts om ersättandet av marinens åldrande stridsfartygskapacitet och bereds ersättandet av flygvapnets Hornetplan för att bevara kapaciteten. Ramarna innefattar en beställningsfullmakt på drygt 1 miljard euro för marinens fartygsprojekt (Laivue 2020). Utgifterna för fullmakten förläggs till åren 2019—2024. Utgifterna 2019 står för en andel på 260 miljoner euro, och utgifterna 2020 för en andel på 170 miljoner euro.

I anslagen för anskaffning av försvarsmateriel, försvarsmaktens omkostnadsanslag (exkl. personalkostnader) och anslagen för militär krishantering (exkl. personalkostnader) görs det varje år kostnadsnivåjusteringar i enlighet med etablerad praxis.

Finansministeriets förvaltningsområde

De sammanlagda anslagen under finansministeriets huvudtitel uppgår till ca 17,3 miljarder euro 2017. Under ramperioden ökar anslagsnivån med drygt 0,3 miljarder euro, vilket innebär att anslagen uppgår till något under 17,7 miljarder euro 2020. Anslagsnivån höjs av den ramreservering som gjorts i kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna för 2018—2020, av de ökande pensionsutgifterna till följd av befolkningens stigande medelålder samt av den förväntade ökningen av EU-medlemsavgiften.

För skatteförvaltningen anvisas sammanlagt 2,3 miljoner euro 2017—2019 för finansieringen av den första fasen av det realtidsbaserade inkomstskattesystemet för enskilda kunder.

Tullen får under ramperioden en ökning på sammanlagt ca 2,7 miljoner euro för grundlig förbättring av sina verksamhetsställen vid norska gränsen och gränsövergångsstället vid Raja-Jooseppi.

Befolkningsregistercentralens omkostnader höjs under ramperioden med sammanlagt ca 43 miljoner euro genom interna anslagsöverföringar inom huvudtiteln och genom överföringar från arbets- och näringsministeriets samt social- och hälsovårdsministeriets huvudtitlar på grund av permanenta nya uppgifter och överföring av ansvar till följd av det nationella servicearkitekturprogrammet.

Magistraternas omkostnader höjs med ca 0,3 miljoner euro 2017 och med ca 0,1 miljoner euro 2020 för tilläggsuppgifter som förutsetts för registreringen av asylsökande.

Det anslag som anvisats för ersättning av sådana utbildningsutgifter som föranletts arbetsgivarna för att de ordnat utbildning för personalen sänks med 22,3 miljoner euro per år efter det att de utbetalda utbildningsersättningarna har visat sig vara lägre än väntat.

Stöd till kommunerna

För statsandelen för kommunal basservice anvisas i genomsnitt 8,7 miljarder euro under ramperioden. Nivån på statsandelen påverkas bl.a. av regeringsprogrammets åtgärder som riktar sig till kommunernas uppgifter och skyldigheter, compensationerna för skatteförluster, överföringen av utbetalningen av det grundläggande utkomststödet från kommunerna till FPA samt ett jämnstort tilläggsavdrag på 0,85 % från de utgifter som innefattas i indexbesparingarna i bilaga 6 i regeringsprogrammet. Åren 2017—2019 görs dessutom ingen indexhöjning i statsandelen. Justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna görs varje år. Den justering som görs 2017 ökar statsandelen för basservice med ca 33 miljoner euro.

Det incitamentsystem för den specialiserade sjukvården som ingår i regeringsprogrammet inleds 2017. Finansieringen för incitamentsystemet tas i form av en minskning från statsandelen för kommunal basservice och riktas i form av statsunderstöd tillbaka till den kommunala ekonomin. Syftet med reformen är att effektivisera ordnandet av den specialiserade sjukvården och på detta sätt uppnå besparingar i den kommunala ekonomin.

För beredningen av social- och hälsovårds- och regionförvaltningsreformen anvisas 0,4 miljoner euro för 2017 och 0,8 miljoner euro för 2018—2019. Beredningen av reformen finansieras också inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

Frågor som gäller den basservice som tillhandahålls av kommunerna och de statsandelar som betalas på basis av den behandlas som en helhet i avsnitt 6 Den kommunala ekonomin.

Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde

Anslagsnivån för undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel uppgår till 6,9 miljarder euro 2017 och minskar under ramperioden till 6,6 miljarder euro. Anpassningsåtgärderna inom statsfinanserna bidrar till att sänka anslagsnivån och de satsningar på spetsprojekt som genomförs 2017—2018 bidrar till att öka anslagsnivån.

Genom spetsprojekten inom kompetens och utbildning utvecklas nya lärandemiljöer och ökas det digitala materialet i grundskolorna, reformeras yrkesutbildningen på andra stadiet, ändras ungdomsgarantin i riktning mot en kollektiv garanti, ökas samarbetet mellan högskolor och näringsliv för att främja kommersialiseringen av innovationer, påskyndas övergången till arbetslivet och görs konst och kultur tillgängligare.

För att trygga tillgången till utbildning inom den allmänbildande utbildningen främjas jämlikheten inom utbildningen. Gymnasieutbildningen utvecklas och en reform av finansieringssystemet för gymnasieutbildningen bereds.

För yrkesutbildning anvisas en anslagsbesparing på 190 miljoner euro från och med 2017. Besparingen genomförs så att det antal studerande som ligger till grund för finansieringen av den grundläggande yrkesutbildningen fastställs till en lägre nivå än maximiantalet studerande enligt tillstånden att ordna utbildning (2017 ca 90 % av maximiantalet studerande enligt tillstånden). Förfarandet möjliggör att besparingen genomförs på ett för varje utbildningsanordnare ändamålsenligt sätt så att verksamheten rationaliseras och effektiviseras eller antalet studerande i sista hand minskas. Besparingen riktas i sin helhet till den kommunala finansieringsandelen för den grundläggande yrkesutbildningen på så sätt att finansieringsförhållandet mellan staten och kommunerna, dvs. statsandelsprocenten, ändras. Samtidigt ska det trots den ändrade kostnadsnivån ses till att besparingen genomförs också under de kommande åren. De lagstiftningsändringar som genomförandet av besparingen kräver lämnas till riksdagen senast i samband med budgetpropositionen för 2017.

Avsikten är att finansieringssystemet för yrkesutbildningen ska reformeras som ett led i reformen av yrkesutbildningen från och med 2018. Samtidigt reformeras också yrkesutbildningens reglerings- och styrsystem och strukturer. Målet är att yrkesutbildningssystemet ska bli effektivare och lönsammare samt att det ska göras mer kompetensbaserat och kundorienterat. Finansieringen ska inte längre vara kostnadsbaserad och i fortsättningen ska beslut om nivån på finansieringen årligen fattas i statsbudgeten i enlighet med finansieringen av högskolorna. Övergången till det nya systemet sker i princip i enlighet med finansieringsnivån 2017, och den höjs årligen med ett index.

För att utveckla digitala lärandemiljöer inom högskoleundervisningen och förbättra förutsättningarna för studier året om samt främja unga forskares forskning anvisas 2017—2018 en tilläggsatsning på sammanlagt ca 105 miljoner euro.

Under ramperioden genomförs en reform av studiestödet, vilket på lång sikt får en spareffekt på ca 122 miljoner euro. Nivåerna för studiepenning på högskolenivå slås samman med nivåerna för studiepenning på andra stadiet så att studiepenningens maximibelopp är 250,28 euro per månad. Beloppet av statsborgen för studielån höjs till 650 euro per månad för en studerande som studerar i hemlandet och till 800 euro per månad för en studerande som studerar utomlands. Studielåns-kompensationen kvarstår inom ramen för de ekonomiska ramvillkoren. Studiestödets maximibelopp är på högskolenivå vid studier i hemlandet från och med den 1 augusti 2017 sammanlagt 1 101,88 euro per månad och vid studier utomlands 1 260,28 euro per månad.

Den stödtid som är avsedd för högskolestudier förkortas med 10 månader från 64 månader till 54 stödmånader. Stödtiden per examen förkortas med två månader. Det prestationskrav som används för att följa upp hur studierna framskrider är också i fortsättningen 5 studiepoäng per stödmånad.

Den sänkande effekt som föräldrarnas inkomst har på studiepenningen slopas för 18- och 19-åriga studerande på andra stadiet som bor självständigt. Den studerandes egna inkomstgränser binds till förtjänstnivåindexet och de justeras regelbundet, dock så att inkomstgränserna inte sänks. Den studiepenning som ska återkrävas på basis av en studerandes egna inkomster och höjningen av bostadstillägget görs skäligare och sänks från 15 procent till 7,5 procent.

Före budgetmanglingen hösten 2017 bereds en proposition om att både studerande på andra stadiet och högskolestuderande ska börja omfattas av det allmänna bostadsbidraget. Om propositionen medför att utgifterna för bostadsbidrag ökar täcks de inom utgiftsramen för social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. De som studerar utomlands ska också i fortsättningen omfattas av bostadstillägg enligt studiestödssystemet.

Nivån på den ersättning för utlåning som betalas för utlåning från allmänna bibliotek höjs med 2 miljoner euro till 11,4 miljoner euro 2017.

Genom anslagsökningar skapar man beredskap för ett ökande elevantal inom den grundläggande utbildningen till följd av ökningen av antalet asylsökande. Att elevantalet ökar och undervisningsgrupperna blir större innebär att den koefficient som används för att fastställa den finansiering som ska betalas för en elev inom den förberedande undervisning som ordnas före grundläggande utbildning kan sänkas till 1,67, vilket motsvarar det genomsnittliga priset för den grundläggande utbildningen i en grupp med 12 elever. Studieplatserna inom yrkesutbildningen utökas med 2 000 från och med 2017 för vilket full statlig finansiering anvisas. Samtidigt sänks kravet på språkkunskaper för den handledande utbildningen för yrkesutbildning och språkundervisningen under studierna utökas för att möjliggöra fortsatta studier efter integrationsutbildningen som omfattar ca ett halvt år. Den finansiering som reserverats för undervisningsväsendets personalutbildning riktas dessutom till den utbildning av lärare som asylsökandeläget förutsätter. Tjänsterna för identifiering och erkännande av kompetens utvecklas. Invandrares psykiska välmående samt funktionsförmåga, samhörighet och integration stöds också genom åtgärder som omfattar kultur, idrott och ungdomsarbete.

Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde

Anslagen under jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel uppgår till ca 2,5 miljarder euro per år under ramperioden. Sparbesluten föranleder en minskning på ca 232 miljoner euro i anslagsnivån under ramperioden.

Inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde har 2016—2018 sammanlagt 134 miljoner euro beaktats som tilläggsfinansiering för de spetsprojekt i verkställighetsplanen för regeringsprogrammet som anknyter till det strategiska insatsområdet för bioekonomi och ren teknik. Av den summan går 95 miljoner euro till jordbruk och livsmedelsekonomi och 39 miljoner euro till naturresursekonomi. Av detta riktar sig 111 miljoner euro till 2017—2018.

Största delen av utgiftsbesparingarna inriktas på jordbruket och livsmedelsekonomin samt utvecklandet av landsbygden. Jämfört med rambeslutet från hösten 2015 innehåller ramarna för att underlätta inkomst- och lönsamhetsläget inom jordbruket ett årligt tillägg på 6,7 miljoner euro 2017 och 2018 som avser det nationella stödet till jordbruket och trädgårdsodlingen samt ett tillägg på 20,3 miljoner euro 2017 som avser kompensationsbidrag. De minskade resurserna för lantbruksförvaltningen och närings-, trafik- och miljöcentralerna (arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde) utgör en utmaning om stödprogrammen ska kunna startas i full omfattning och enligt de krav som ställts för deras genomförande. Jord- och skogsbruksministeriet är initiativrikt och aktivt när det gäller att förnya lantbruksförvaltningens strukturer och rutiner.

Det årliga behovet av fullmakter att bevilja räntestödslån för landsbygdsnäringsverksamhet bedöms förbli på 2016 års nivå under ramperioden. De delfinansierade start- och investeringsbidragen för jordbruket finansieras genom ett anslag som ska reserveras i budgeten som en del av programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland. Understöd som i sin helhet är nationella finansieras genom Gårdsbrukets utvecklingsfond (Makera). I ramarna har man utgått från att det till fonden överförs sammanlagt 90 miljoner euro 2016—2018 i form av statens spetsprojektfinansiering. Stöd i enlighet med EU:s gemensamma jordbrukspolitik för utvecklingen av jordbruket och landsbygden under finansieringsperioden 2014—2020 togs i bruk 2015, och den finansiering som behövs för stödsystemen ingår i ramarna.

I ramen ingår finansiering av Europeiska havs- och fiskerifondens operativa program under programperioden 2014—2020. EU-medfinansiering till ett belopp av ca 74 miljoner euro sammanlagt står till förfogande under programperioden. I den finansieringen ingår EU-medfinansiering som ska överföras till Åland. Beloppet av den nationella finansieringsandelen till Fastlandsfinland under programperioden är ca 63 miljoner euro, varav cirka 43 miljoner euro hänförs till ramperioden.

Under ramperioden inleds genomförandet av Nationella skogsstrategin 2025, som godkändes 2015. De strategiska målen är att göra Finland till en mer konkurrenskraftig omvärld för skogliga affärsfunktioner, att förnya och diversifiera skogsbranschen och att sörja för att skogarna används aktivt och på ett i ekonomiskt, ekologiskt och socialt hänseende hållbart och mångsidigt sätt.

Avsikten är att under ramperioden fokusera på de åtgärder som krävs för att minska resurserna. Av särskild vikt är att realisera produktivitetsvinsterna från översynen av ämbetsverksstrukturen och att dra nytta av digitaliseringen. Övergången till elektroniska informationstjänster och produktionsprocesser fortsätter med målet att förbättra kundservicen och göra verksamheten effektivare.

I detta skede har man nödvändigtvis inte kunnat beakta alla ändringar som revideringen av lagstiftningen om Forststyrelsen eventuellt föranleder.

Kommunikationsministeriets förvaltningsområde

Anslagen under kommunikationsministeriets huvudtitel uppgår under ramperioden till i genomsnitt ca 3 miljarder euro per år, dock så att anslagen bl.a. när tilläggen för spetsprojekt faller bort minskar med ca 670 miljoner euro under ramperioden och uppgår till sammanlagt 2,6 miljarder euro 2020.

Kommunikationsministeriets förvaltningsområde betjänar samhället genom att det möjliggör operativsystem för nya digitala tjänster. För efterfrågan och utbudet på olika trafik- och kommunikationstjänster samt digitala tjänster skapas en fungerande marknadsmiljö så att nya affärsverksamhetsmöjligheter och export möjliggörs och att urvalet av tjänster växer. De nya tjänsterna och intjäningslogikerna, automatiseringen av trafiken och de förändrade kundbehoven förutsätter nya flexibla nätlösningar. I och med den ökade användningen av digitala tjänster och den ökade mängden data växer efterfrågan på datakommunikationskapacitet. För att samhället ska fungera krävs det att näten är driftsäkra och trygga.

För att främja digitalt utnyttjande av tjänster och information används de omkostnadsanslag och övriga anslag som anvisats ämbetsverken och inrättningarna inom förvaltningsområdet. Utnyttjandet av digitaliseringen främjas genom att bestämmelserna görs smidigare och reformeras samt genom att det skapas ramar för service- och automatiseringsförsök på trafikens område.

Inom trafikledshållningen prioriteras de åtgärder som krävs för att garantera den dagliga framkomligheten i trafiknätet och för att få den ökande eftersättningen av underhållet att stanna av och minska på ett kontrollerat sätt. Upprätthållandet och utvecklandet av trafiknätet ska effektiviseras bl.a. genom bättre utnyttjande av information, nya metoder för kartläggning av nätets skick, upphandlingssamarbete mellan kommunerna och staten och fullskaligt utnyttjande av informationsmodellering. Planeringspraxis ska utvecklas så att den beaktar digitaliseringens och automatiseringens inverkan på framtidens trafiksystem och trafikmängder.

För bastrafikledshållningen anvisas 2017—2020 finansiering på 1,0—1,4 miljarder euro. Ramen innehåller 2017—2020 ett anslag på sammanlagt 964 miljoner euro som har anvisats för att få den ökande eftersättningen av underhållet att stanna av. Spetsprojektfinansieringen för bastrafikledshållningen i syfte att minska eftersättningen av underhållet uppgår till 300 miljoner euro 2017 och till 200 miljoner euro 2018. Från utvecklingsprojekten har det till bastrafikledshållningen överförts sammanlagt 104 miljoner euro 2017, 140 miljoner euro 2018, 90 miljoner euro 2019 och 90 miljoner euro 2020. Dessutom har det 2017—2020 för bidrag för enskilda vägar anvisats en finansiering på 10 miljoner euro för eftersatt underhåll. Under ramperioden fortsätter genomförandet av redan beslutade investeringar i trafiknätet.

För att anpassningsåtgärderna ska hållas på den nivå som man kommit överens om i bilaga 6 till regeringsprogrammet, riktas till bastrafikledshållningen som en del av de ersättande sparåtgärderna en besparing på sammanlagt 95 miljoner euro 2018—2020.

Nya projekt inleds under ramperioden för sammanlagt 764 miljoner euro, till förbättringen av banavsnittet Luumäki—Imatra riktas 165 miljoner euro, till Rv 4 Uleåborg—Kemi 125 miljoner euro, till Rv 5 S:t Michel—Juva 121 miljoner euro och till investeringar i Rv 12 Lahtis södra omfartsväg 198 miljoner euro. Till investeringar i Spår-Jokern riktas 84 miljoner euro 2018, vilket är 30 % av projektets totala kostnad på 280 miljoner euro. Till Tammerfors spårvägsprojekt riktas 71 miljoner euro 2018. För projektplaneringen ökas anslagen med sammanlagt 40 miljoner euro. De nya projekten finansieras till stor del genom den reservering under projektmomentet som tidigare ingått i ramarna (33—140 miljoner euro) för hittills ospecificerade projekt. Samtidigt används dessa reserveringar.

Enligt den pågående totalreformen av lagstiftningen om trafikförsäkring ska Trafiksäkerhetsverket i fortsättningen se till att en trafiksäkerhetsavgift tas ut och svara för att de insamlade medlen beviljas aktörerna. Intäkterna från avgiften beräknas uppgå till 8,4 miljoner euro. Den nya lagen avses träda i kraft den 1 januari 2017.

Påbörjandet av meteorologiska institutets förnyande av kapaciteten för högpresterande databehandling tidigareläggs med 2 miljoner euro till 2017.

Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde

Anslagen under arbets- och näringsministeriets huvudtitel minskar under ramperioden från 3 miljarder till 2,7 miljarder euro. Den sänkta anslagsnivån beror huvudsakligen på att anskaffningen av yrkesinriktad arbetskraftsutbildning överförs till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde och på sparåtgärder enligt regeringsprogrammet. Dessutom kommer de tilläggs-satsningar som ingår i regeringens spetsprojekt att upphöra 2018. Ändringar jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna har gjorts i de utgifter som föranleds av den ökade invandringen och i tidpunkten för EU:s strukturfonders reservering för utbetalningar 2019—2020. De övriga dimensioneringarna baserar sig huvudsakligen på redan fattade beslut.

Till satsningar inom spetsprojekt för sysselsättning och konkurrenskraft riktas under ramperioden 37,5 miljoner euro 2017 och 67 miljoner euro 2018, till satsningar inom spetsprojekt för bioekonomi 56,5 miljoner euro 2017 och 55 miljoner euro 2018 och till satsningar inom spetsprojekt för kompetens och utbildning (kommersialisering av forskningsresultat) 20 miljoner euro 2017 och 25 miljoner euro 2018.

På grund av det ökade antalet asylsökande och förändringarna i beräkningsantagandet ökar integrationsersättningarna till kommunerna under ramperioden med 49 miljoner euro 2017, 71 miljoner euro 2018 och 41 miljoner euro 2019. Från och med 2016 beräknas antalet asylsökande uppgå till 10 000 personer per år. För uppgifterna i anslutning till kommunplaceringen av asylsökande som fått uppehållstillstånd ökas anslagsnivån för närings-, trafik- och miljöcentralernas omkostnader med 360 000 euro och anslagsnivån för arbets- och näringsbyråernas omkostnader med 1,4 miljoner euro 2017—2020. De tilläggs-satsningar på integrationsutbildning som föranleds av det ökade antalet asylsökande och avser offentlig arbetskrafts- och företagservice uppgår till 47 miljoner euro 2017 och 5 miljoner euro 2020.

Anslagen för närings- och innovationspolitik minskar under ramperioden från 858 miljoner till 722 miljoner euro. Den årliga nedskärningen från och med 2016 med 130 miljoner euro i enlighet med regeringsprogrammet av Innovationsfinansieringsverket Tekes fullmakter att bevilja understöd minskar betalningsanslaget under momentet med 70 miljoner euro under ramperioden. Tekes fullmakter att bevilja understöd (231 miljoner euro per år) och lånefullmakter (147 miljoner euro per år) hålls under hela ramperioden på samma nivå. I enlighet med regeringsprogrammet kommer programmet Innovativa städer (INKA) att avslutas 2017. Från och med 2017 beviljas inte längre några nya internationaliseringsunderstöd. Kostnaderna i anslutning till de refinansieringskrediter som Finlands Exportkredit Ab tidigare beviljat minskar under ramperioden från 97 miljoner till 71 miljoner euro. För räntestöd och annat stöd till offentligt understödda export- och fartygskrediter reserveras 31 miljoner euro 2017 och 46 miljoner euro 2020 och för ersättningar för Finnvera Abp:s förluster reserveras 65 miljoner euro 2017 och 60 miljoner euro 2020. Finn-

vera Abp:s kapitalinvesteringsverksamhet upphör vid utgången av 2017, när den kapitalinvesteringsverksamhet som avser företag i sådd- och uppstartsfasen stegvis har överförs till Innovationsfinansieringsverket Tekes.

Anslagen för sysselsättnings- och företagsamhetspolitik minskar under ramperioden från 628 miljoner till 562 miljoner euro. Den fullmakt som gäller företagets utvecklingsprojekt slopas 2017 som ett led i regeringens sparbeslut, och samma år upphör också det regionala transportstödet. Anslagen för de offentliga arbetskrafts- och företagstjänsterna uppgår till 438 miljoner euro 2017 och 413 miljoner euro 2020. Vid dimensioneringen av momentet har man beaktat regeringens sparbeslut, den överföring av yrkesutbildningen till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde som görs 2018, den partiella överföring av lönesubventionerna och startpengen till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde som görs 2017—2018 och de tilläggs-kostnader för integrationsutbildning som invandringen föranleder.

Anslagen för EU:s strukturfonder ökar från 357 miljoner till 400 miljoner euro. Fullmakten under momentet uppgår till 379 miljoner euro 2017 och 331 miljoner euro 2020. Senareläggningen av utbetalningar under programperioden 2014—2020 föranleder i anslagen ett tilläggsbehov på 30 miljoner euro 2017. Förskottet för införande av en reservering för utbetalningar 2019—2020 (6 %, 136 miljoner euro) från och med 2016 i form av årliga lika stora fullmaktsposter (45,5 miljoner euro) ökar anslagsbehovet med 12 miljoner euro 2017, 43 miljoner euro 2018, 30 miljoner euro 2019 och 57 miljoner euro 2020.

Anslagen för energipolitik minskar under ramperioden från 436 miljoner till 369 miljoner euro. Anslagen för produktionsstöd för förnybar energi ökar däremot från 299 miljoner till 325 miljoner euro till följd av den ökade stödkapaciteten och förändringarna i prognoserna för marknadspriset på el och utläppsrätter. I produktionsstödet har begränsningen av kvoten för vindkraft i enlighet med regeringsprogrammet beaktats. Fullmakten för energistöd uppgår till 35 miljoner euro 2017—2020. Utbetalningarna av investeringsstöd för LNG-terminaler upphör 2019.

Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

Anslagsnivån för social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel uppgår i genomsnitt till 13,7 miljarder euro under ramperioden. Anslagsnivån påverkas förutom av regeringsprogrammet dessutom av konjunkturbetingade faktorer, bl.a. förändringar i arbetslöshetsgraden och befolkningsstrukturen. De mest betydande ändringarna jämfört med det tidigare rambeslutet orsakas av den slopade sammanslagningen av bostadsbidragen, omfördelningen av besparingarna i utkomstskyddet för arbetslösa, det ökade antalet asylsökande och konsekvenserna av de sparbeslut som beaktats i budgeten för 2016.

Den sammanslagning av det allmänna bostadsbidraget och bostadsbidraget för pensionstagare som beaktats i det tidigare rambeslutet slopas, och de anslagsöverföringar och anslagsminskningar som gäller den har upphävts. Den årliga besparing som uppnås i budgeten för 2016 i det allmänna bostadsbidraget genom att man låter bli att höja de maximala boendeutgifterna och skärper inkomstbindningen för bassjälvriskandelen uppgår under ramperioden till 27 miljoner euro med beaktande av ökningen i utgifterna för utkomststödet. Dessutom uppnås genom att man i bostadsbidraget för pensionstagare låter bli att justera grunderna för fastställande en årlig besparing på 9 miljoner euro under ramperioden.

Det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa revideras från ingången av 2017 så att besparingen i utgifterna för utkomstskyddet uppgår till 150 miljoner euro när ändringarna har trätt i kraft fullt ut. Fördelningen av besparingen på de moment som gäller utkomstskydd för arbetslösa har justerats.

Indexjusteringarna 2016 av de förmåner som är bundna till folkpensionslagen och konsumentprisindex minskar anslagsbehovet på årsnivå med 27 miljoner euro på grund av att indexen sänkts. Inom det grundläggande utkomststödet frystes indexjusteringen till 2015 års nivå och därför sjönk inte nivån på förmånen. Frysningens kostnadseffekt på statsandelen var 1,4 miljoner euro. Dessutom görs det 2017—2019 inga indexhöjningar av de förmåner som är bundna till folkpensionslagen och konsumentprisindex. Utöver detta görs det en jämnstor minskning på 0,85 procent bl.a. i de förmåner som är bundna till folkpensionsindex och i barnbidragen. Inom social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel beräknas åtgärdens nettoeffekt, efter ökningen i utgifterna för utkomststödet och ökningen av skatteinkomsterna, uppgå till ca 80 miljoner euro per år.

Den rehabiliteringspenning som betalas till unga i syfte att främja sysselsättningen av partiellt arbetsföra personer höjs till samma nivå som garantipensionen för att från och med 2017 sporra unga att söka sig till rehabilitering i stället för att ansöka om sjukpension. Reformen ökar statens utgifter med 17,4 miljoner euro.

I överensstämmelse med det tidigare rambeslutet överförs beräkningen och utbetalningen av det grundläggande utkomststödet vid ingången av 2017 från kommunerna till Folkpensionsanstalten. I och med reformen kommer utgifterna för det grundläggande utkomststödet att budgeteras till fullt belopp i statsbudgeten. Kommunernas finansieringsandel (50 %) beaktas genom att det grundläggande utkomststödet andel dras av från kommunernas statsandelar. På grund av att underutnyttjandet av utkomststödet beräknas minska bedöms de totala utgifterna stiga med något under 90 miljoner euro i samband med överföringen. Utgifterna beräknas uppgå till ca 832 miljoner euro 2017 och till ca 833 miljoner euro i slutet av ramperioden. Ökningen jämfört med det tidigare rambeslutet är ca 30 miljoner euro.

Det ökade antalet asylsökande påverkar de moment som gäller barnbidrag, bostadsbidrag, arbetsmarknadsstöd, sjukförsäkring och grundläggande utkomststöd. Behovet av tilläggsanslag till följd av antagandet att det årligen kommer att anlända 10 000 asylsökande beräknas uppgå till ca 173 miljoner euro 2017 och ca 331 miljoner euro i slutet av ramperioden.

Garantipensionen höjs med 10 miljoner euro från och med 2018. Ökningen uppgår till ca 8 euro per månad per pensionstagare som får garantipension.

För att trygga servicen inom äldreomsorgen för veteraner har man alltjämt bestämt nivån på rehabiliteringsanslaget för frontveteraner så att nivån på det anslag som finns till förfogande för rehabilitering per år och per veteran som är berättigad till rehabilitering stiger. Dessutom innehåller planen för de offentliga finanserna en sänkning av gränsen för krigsinvalidernas invaliditetsgrad från 15 till 10 procent den 1 mars 2017. Kostnadseffekten av det uppgår till 5,2 miljoner euro i början av ramperioden och 4,2 miljoner euro i slutet av perioden.

För forskning enligt lagen om specialiserad sjukvård reserveras det 15 miljoner euro per år i statsersättning till enheterna inom hälso- och sjukvården. De statliga ersättningarna till enheterna

inom hälso- och sjukvården för kostnader för läkar- och tandläkarutbildningen uppgår till ca 94 miljoner euro 2017 och 95,7 miljoner euro från och med 2018. I det senare beloppet har man som avdrag beaktat en nivåförändring på 6 miljoner euro. För rättspsykiatriska undersökningar har det reserverats ett anslag på 15,2 miljoner euro per år.

I sjukförsäkringsersättningarna och läkemedelsersättningar har det gjorts besparingar i enlighet med det tidigare rambeslutet genom att man sänker reseersättningarna och ersättningarna för läkar- och tandläkararvoden samt utgifterna för den behovsprövade rehabiliteringen. Dessutom utvecklas systemet för läkemedelsersättning så att besparingarnas sammantagna effekt på den offentliga ekonomin är 134 miljoner euro 2017 och statens andel av besparingen är 60 miljoner euro.

I sjukdagpenningarna görs det en besparing på 22 miljoner euro genom att de övre inkomstgränserna ändras från och med 2017. Besparingen hänför sig inte till statens betalningsandel eftersom staten deltar endast i kostnaderna för sjukdagpenning till minimibelopp.

Den besparing på 20 miljoner euro som gjorts i avbytarservicen för lantbruksföretagare har omfördelats. Av besparingen har 19 miljoner euro riktats till avbytarservicen och 1 miljon euro till förvaltningsutgifterna för avbytarservicen.

Besvärnämnden för utkomstskyddsärenden och Besvärnämnden för social trygghet slås samman vid ingången av 2018.

För den fortsatta beredningen av social- och hälsovårds- och regionförvaltningsreformen har det reserverats 2,6 miljoner euro 2017, 2 miljoner euro 2018 och 1 miljon euro 2019.

För genomförandet av spetsprojekten inom ramen för det strategiska målet välfärd och hälsa i regeringsprogrammet har det i enlighet med det tidigare rambeslutet anvisats sammanlagt 130 miljoner euro, varav 23,5 miljoner euro för 2016, 56 miljoner euro för 2017 och 50,5 miljoner euro för 2018. Dessutom har det reserverats 4 miljoner euro 2016—2018 för en översyn av verksamhetsprocesserna inom social- och hälsovården för unga i enlighet med ungdomsgarantin.

I samband med planen för de offentliga finanserna 2017—2020 beslutade man att inrätta ett genomcenter i Finland. Syfte är att Finland ska bli ett föregångarland och en internationellt efterfrågad samarbetspartner för hälso- och sjukvård, spetsforskning och global affärsverksamhet som använder genominformation. Eftersom forskning som använder sig av genominformation utförs främst inom ramen för biobanker innebär detta samtidigt att också verksamheterna vid de offentliga biobankerna blir effektivare och att ett effektivt samarbete med genomcentret säkerställs. Dessutom inrättas ett nationellt cancercentrum. Till kostnaderna för inrättandet riktas allt som allt sammanlagt 17 miljoner euro 2017—2020.

Frågor som gäller den basservice som tillhandahålls av kommunerna och de statsandelar som betalas på basis av den behandlas som en helhet i avsnitt 6. Den kommunala ekonomin.

Miljöministeriets förvaltningsområde

Den totala anslagsnivån för miljöministeriets huvudtitel uppgår till ca 181 miljoner euro 2017 och minskar under ramperioden så att nivån uppgår till 166 miljoner euro 2020. Projekt som främjar den statsunderstödda bostadsproduktionen finansieras dessutom ur bostadsfonden som står utanför statsbudgeten.

I den bebyggda miljön kommer man att arbeta för att öka bostadsbyggandet i syfte att tillgodose efterfrågan på bostäder. För att öka tomt- och bostadsproduktionen i tillväxtregionerna främjas fullgörandet av avtal om markanvändning, boende och trafik (MBT) med understöd för byggande av kommunalteknik. Detta understöd beviljas årligen ur statens bostadsfond och uppgår till 15 miljoner euro 2017—2019. Dessutom beviljas Helsingforsregionen ur statens bostadsfond på basis av MBT-avtal startbidrag för byggandet av bostäder till rimligt pris. Bidraget beviljas årligen och uppgår till 10 miljoner euro 2017—2019. Ett villkor för att understöd för byggande av kommunalteknik och startbidrag ska beviljas är att det ingås tillräckligt ambitiösa avtal om markanvändning, boende och trafik inom avtalsområdena. Genom investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov stöder man med 140 miljoner euro 2017 och 120 miljoner euro 2018—2020 ur statens bostadsfond att utbudet av bostäder för de svagaste grupperna förbättras. Med reparationsunderstöd för vilket det under ramperioden reserveras ca 25 miljoner euro per år stöds särskilt möjligheterna för äldre att bo hemma och installation av hissar i efterhand. Reparationsunderstöd betalas med medel ur både statsbudgeten och statens bostadsfond.

Under ramperioden görs det satsningar särskilt på bioekonomin och den cirkulära ekonomin och på åtgärder för att nå klimatmålen, på multilateralt samarbete för att förbättra Östersjöns tillstånd samt tryggas nivån på naturskyddet. Till skyddet av Östersjön riktas det under ramperioden ca 2,1 miljoner euro per år, och genomförandet av åtgärdsprogrammet för havsvården inleds. Inom vattenvården riktas resurser till att förbättra behandlingen av avloppsvatten, iståndsätta vattendrag och skydda grundvatten. Övervakningen av vattnen ska utvecklas med beaktande av kraven i EU-lagstiftningen. Den finansiering som ska riktas till vattenvården minskar stegvis från nivån 6 miljoner till 3 miljoner euro 2020. Den renovering av forskningsfartyget Aranda, som inleddes 2015, stöder detta mål. Inom naturskyddet genomförs gamla skyddsprogram och fortsätter genomförandet av handlingsplanen för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland (METSÖ) med ca 8 miljoner euro per år. Genom en god skötsel av nationalparker och andra naturskyddsområden som är i flitig användning kan man främja naturturismen och användningen av naturen för rekreation samt den lokala ekonomin. Saneringen av förorenade markområden främjas i enlighet med den nationella saneringsstrategin, som blev klar 2015, och saneringsprogrammet i anslutning till den. Man satsar på att förbättra oljebekämpningsberedskapen genom att utrusta ett nytt utsjöbevakningsfartyg och en isbrytare med oljeinsamlingsutrustning som är lämpad för isförhållanden.

Avfallshanteringen utvecklas i enlighet med nationella och regionala avfallsplaner, och åtgärderna inom verkställigheten av den reviderade lagstiftningen om avfallsbranschen ska bli effektivare.

5.3.2. Statens gemensamma informationssystemprojekt och ekonomiförvaltning

Viktiga informationssystemprojekt

I ramen har det 2017—2020 reserverats ca 57,5 miljoner euro per år för viktiga informationssystem- och informationsförvaltningsprojekt samt andra produktivetsprojekt inom de olika förvaltningsområdena.

Viktiga informationssystemprojekt som pågår är bl.a. totalreformen av tullklareringssystemen, Utbildningsstyrelsens register för verifierat kunnande, åklagarväsendets och de allmänna domstolarnas system för verksamhetsstyrning och dokumentförvaltning, Brottspåföljdsmyndighetens klientdatasystem, myndigheternas gemensamma fältledningssystem och Skatteförvaltningens projekt för utnyttjande av inbyggd programvara och förnyande av informationssystemen samt Finlands miljöcentrals Envibase-projekt för öppnande och användning av uppgifter om miljö och naturtillgångar.

I ramarna anvisas vid behov anslag för viktiga informationssystem- och informationsförvaltningsprojekt och andra reformprojekt. Dessutom finansieras mindre produktivetsprojekt inom de olika förvaltningsområdena.

För att den planerade finansieringen ska tas in i de årliga budgetarna krävs det att projektplanerna är tillräckligt exakta bl.a. i fråga om de kostnader som kommer att uppstå eller försvinna och projektets genomförbarhet, och när det gäller betydande informationssystemprojekt att ett sådant utlåtande av finansministeriet som krävs enligt informationsförvaltningslagen (634/2011) och statsrådets förordning (1249/2014) stöder projektets framskridande. Finansministeriet gör upp samarbetsavtal med respektive ministerium om de projekt som ska finansieras.

Ekonomi- och personalförvaltning

Statens ekonomi- och personalförvaltning görs produktivare genom att ännu fler uppgifter koncentreras till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning, genom att införandet av statens gemensamma datasystem för ekonomi- och personalförvaltning slutförs och genom att tillvägagångssätten utvecklas.

Utnyttjandet av modellen med servicecentraler effektiviseras i överensstämmelse med regeringsprogrammet genom att flera av de ekonomiförvaltningsuppgifter som sköts av ämbetsverken, inrättningarna och fonderna utanför statsbudgeten överförs till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning i lag. Åtgärden syftar till en besparing på 4 miljoner euro från och med 2019 (1 miljoner euro år 2017 och 3 miljoner euro år 2018). Ministerierna, ämbetsverken och inrättningarna fortsätter att genomföra ytterligare ändringar som stöder produktivitetutvecklingen inom ekonomi- och personalförvaltningen och en utökad användning av de tjänster Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning erbjuder.

Statens gemensamma datasystem för ekonomi- och personalförvaltning (Kieku) införs i alla ämbetsverk och inrättningar (utom försvarsmakten). Det gemensamma informationssystemet kommer före utgången av 2016 att användas av ca 60 000 tjänstemän. Vid ingången av 2017 överförs utvecklandet och serviceverksamheten i fråga om Kieku och Rondo från Statskontoret till Servi-

cecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning. Servicecentret vidareutvecklar tillgängligheten och funktionerna i Kieku under ramperioden och genomför under ramperioden en reform av hanterings- och arkiveringssystemet för fakturor och dokument i samarbete med Statskontoret.

Tillvägagångssätten inom ekonomi- och personalförvaltningen effektiviseras genom att nya tjänster införs och genom automatisering av existerande tjänster (t.ex. digitalisering av produktionsprocesser med hjälp av robotiserad processautomation). Resultaten av regeringsprogrammets utvecklingsprojekt "Från upphandling till betalning" tas i bruk i alla bokföringsenheter. Upphandlingen digitaliseras. Statskontoret styr och följer produktivitetens utvecklingen inom förvaltningsområdena och ämbetsverken och genomförandet av deras mål, och fortsätter att förenhetliga processerna inom ekonomi- och personalförvaltning. Statens ekonomiförvaltning utvecklas fortsättningsvis utifrån principerna i strategin Valtion taloushallinnon strategia 2020.

Utveckling av statens upphandling

Statens upphandlingsfunktion utvecklas under ledning av finansministeriet och i samarbete med de centrala statliga upphandlingsorganisationerna och Hansel Ab. Under ramperioden inför Hansel Ab ett elektroniskt upphandlingssystem som är avsett för statens upphandlande enheter. Utvecklingen av upphandlingsfunktionen fortsätter utifrån rekommendationerna från projektet för utveckling av upphandlingsfunktionen och åtgärdsprogrammet.

Innovationer och spridning av innovationer stöds med hjälp av offentlig upphandling. Enligt regeringsprogrammet är målet att fem procent av all offentlig upphandling ska skapa innovationer eller stödja innovationsverksamhet. De upphandlande enheternas kompetens när det gäller att bedöma innovationsperspektivet förbättras och innovationer stöds vid utvecklingen av upphandlingsfunktionen och i gemensam upphandling.

Finansministeriet inleder ett projekt för digitalisering av statliga upphandlingar. Projektets uppgift är att styra de ansvariga aktörernas utvecklingsåtgärder och genomförandeprojekt som helhet, så att det blir möjligt att utveckla processområdet "Från upphandling till betalning" och de informationssystem som är förknippade med det och dessutom avsevärt höja automationsgraden i processen.

Minskade statliga utgifter för lokaler

Statens utgifter för lokaler minskas i enlighet med målet i regeringsprogrammet. En besparing på 30 miljoner euro görs i de anslag som reserverats för ämbetsverkens hyror från ingången av 2019. Besparingen fördelas i proportion till ämbetsverkens lokalutgifter och gäller alla lokalkostnader som betalas ur statsbudgeten.

Sparmålet när det gäller lokaler nås med hjälp av genomförandet av projekt som effektiviserar användningen av lokaler och ger förvaltningsområdena hyresbesparingar. Förvaltningsområdena har tillsammans med Senatfastigheter gjort upp planer för genomförande av lokalstrategin. Genom att verkställa planerna förbättrar man lokaleffektiviteten så att den motsvarar de målsättningar som anges i lokalstrategin, de förändrade sätten att arbeta och det faktum att medborgarna i större utsträckning utnyttjar elektroniska tjänster.

Minskade förvaltningsutgifter

I regeringsprogrammet ingår besparingar i omkostnaderna på 120 miljoner euro åren 2016—2019. Besparingen genomförs genom avveckling av uppgifter och skyldigheter, avstående från lokaler och utnyttjande av pensionsavgångar. I överensstämmelse med regeringsprogrammet ökas digitaliseringen och strukturerna ses över. Sparkraven gäller alla förvaltningsområden. Om det visar sig omöjligt att genomföra den planerade besparingen fullt ut inom förvaltningsområdet, ska en ersättande besparing göras inom förvaltningsområdet.

Den ökande omkostnadsbesparingen åren 2017—2019 har i beredningen av planen för de offentliga finanserna fördelats på förvaltningsområdenas huvudtitlar, och ministerierna har utifrån detta fördelat besparingarna för förvaltningsområdena på enskilda moment.

Besparing i omkostnader på huvudtitelnivå 2016—2020, tusen euro

	2016	2017	2018	2019	2020
Statsrådets kansli	-490	-1 240	-1 990	-2 740	-2 740
Utrikesministeriet	-750	-1 480	-2 210	-2 940	-2 940
Justitieministeriet	-3 250	-5 750	-8 250	-10 750	-10 750
Inrikesministeriet	-6 180	-12 390	-18 600	-24 810	-24 810
Försvarsministeriet	-5 490	-11 130	-16 770	-22 410	-22 410
Finansministeriet	-7 010	-14 090	-21 170	-28 250	-28 250
Undervisnings- och kulturministeriet	-1 050	-2 120	-3 190	-4 260	-4 260
Jord- och skogsbruksministeriet	-170	-280	-390	-500	-500
Kommunikationsministeriet	-1 720	-3 500	-5 280	-7 060	-7 060
Arbets- och näringsministeriet	-2 340	-4 840	-7 340	-9 840	-9 840
Social- och hälsovårdsministeriet	-1 160	-2 510	-3 860	-5 210	-5 210
Miljöministeriet	-390	-710	-1 030	-1 350	-1 350
Icke-specificerat	80	40	80	120	120
Sammanlagt	-30 000	-60 000	-90 000	-120 000	-120 000

Fördelningen av besparingar på huvudtitelnivå 2017—2019 baserar sig på en uppskattning av besparings- och produktivitetspotentialen per moment. I uppskattningen har följande beaktats:

- ålderspensionsavgångarna 2016—2019 (17 miljoner euro/år),
- effektivisering av IKT 2017—2020 (4,6 miljoner euro/år),
- effektivisering av personalförvaltningen 2017—2020 (4,4 miljoner euro/år),
- nivån på och utvecklingen av de omkostnadsanslag som överförs (3 miljoner euro/år),
- utvecklingen av antalet årsverken 2011—2014 (1 miljon euro/år),
- uppsägningar av personal 2014—2015,
- i regeringsprogrammet fastslagna reformer som gäller förvaltningsområdena och som är förknippade med spareffekter,
- ökningen av personalkostnader i nettobudgeterad verksamhet.

5.4. Inkomsterna inom budgetekonomin

De ordinarie inkomsterna inom budgetekonomin beräknas öka under ramperioden 2017—2020 med i genomsnitt ca 1½ % per år. Skatteinkomsterna beräknas öka med i genomsnitt ca 2 % per år. Skatteinkomsternas andel av budgetekonomins ordinarie inkomster är ca 84 %. År 2020 förväntas inkomsterna inom budgetekonomin uppgå till 52,4 miljarder euro.

Ändringar av beskattningsgrunderna

Regeringens skattepolitik har som mål att stärka tillväxten, företagandet och sysselsättningen. I regeringsprogrammet ingår både sådana åtgärder som skärper beskattningen och sådana som lindrar den. Handlingsutrymmet inom skattepolitiken i början av regeringsperioden begränsas av underskottet inom statsfinanserna och behovet av anpassningsåtgärder inom den offentliga ekonomin. För att stödja hållbarheten i den offentliga ekonomin genomförs regeringsprogrammets skattelättnader stegvis under regeringsperioden.

I beskattningen av förvärvsinkomster görs det i enlighet med regeringsprogrammet årligen en justering motsvarande den höjda inkomstnivån eller inflationen. Inskränkning av rätten till ränteavdrag för bolån fortsätter så att den avdragsgilla delen av räntorna på bolån minskar med 10 procentenheter per år från nuvarande 55 % till 25 % före 2019. Enligt gällande lagstiftning är det temporära barnavdraget i kraft till slutet av 2017. Giltighetstiden för den temporära s.k. solidaritetsskatten för den högsta inkomstklassen, som infördes 2012, förlängs och gäller till utgången av 2019. Dessutom har solidaritetsskattens nedre gräns sänkts från 90 000 euro till 72 300 euro för åren 2016 och 2017. Hushållsavdraget ökas. Ett företagaravdrag på 5 % införs för rörelseidkare och yrkesutövare, idkare av jord- eller skogsbruk eller renhushållning och närings- och beskattningssammanslutningar.

Rätten för aktiebolag att göra avdrag för förluster utvidgas. Generationsväxlingar underlättas genom en lindring av arvsbeskattningen. Generationsväxlingar på skogslägenheter underlättas.

Tobaksaccisen höjs stegvis, sammanlagt med ca 270 miljoner euro under regeringsperioden. Kombinerad produktion av el och värme styrs i riktning mot mindre utsläpp genom att skattestödet för den stegvis slopas. År 2017 flyttas gruvdriften tillbaka till skatteklass II för punktskatt på elström, och dessutom omfattas den av energiskatteåterbäringen för energiintensiv industri.

En ny ändring av beskattningsgrunderna som beaktats är regeringens beslut hösten 2015 att slopa skatten på sötsaker och glass vid ingången av 2017. För att de minskade skatteinkomsterna till följd av den slopade skatten ska täckas höjs skatten på trafikbränslen.

Bilbeskattningen lindras stegvis med sammanlagt ca 180 miljoner euro under regeringsperioden. Genom att ändringen genomförs stegvis strävar man efter att dämpa effekterna på beteendet och att undvika marknadsstörningar inom bilhandeln och en plötslig nedgång i lagervärden som en omfattande skatteändring av engångsnatur kan leda till samt orättvisa effekter för konsumenterna. Fordonsskatten höjs med 100 miljoner euro från ingången av 2017. Fordonsskatten utvidgas till att omfatta nya fordonstyper. Det temporära slopanDET av banskatten och halveringen av farledsavgifterna förlängs till utgången av 2018.

Också vissa beslut som fattades under den förra valperioden, och som träder i kraft under rampeperioden 2017—2020, inverkar på skatteintäkterna.

I enlighet med regeringsprogrammet kommer kommunerna att kompenseras för de effekter regeringens ändringar av beskattningsgrunderna har på skatteintäkterna.

I tabellen nedan presenteras en kalkyl över effekterna av ändringarna av beskattningsgrunderna med avseende på statens skatteinkomster jämfört med året innan.

Effekterna på statens skatteintäkter på grund av statsminister Sipiläs regerings ändringar av beskattningsgrunderna, årsgenomsnitt, mn euro

	2017	2018	2019	2020
Justering av förtjänstnivå- och konsumentprisindex i beskattningen av förvärvsinkomster	-137	-158	-179	-210
Ökad omfattning av hushållsavdraget	-18			
Ibruktagande av företagaravdraget	-70			
Minskad rätt till ränteavdrag för bolån (omfattar inte ändringar som antagits av den föregående regeringen)	10	10	20	
Förlängning av giltighetstiden för den s.k. solidaritetsskatten till utgången av 2019			70	
Sänkning av den nedre gränsen för den s.k. solidaritetsskatten (i kraft 2016 och 2017)	34			
Utvidgning av aktiebolagens rätt att göra avdrag för förluster	-10			
Underlättande av generationsväxlingar genom lindring av arvsbeskattningen	-40			
Underlättande av generationsväxlingar på skogs-lägenheter	-20			
Höjning av tobaksaccisen	68	68	68	
Slopande av skatten på sötsaker och glass	-109			
Slopande av skattestödet för kombinerad produktion av el och värme	35		35	
Höjning av skatten på trafikbränslen	100			
Återförande av gruvdriften till skatteklass II för punktskatt på elström och till att omfattas av energiskattestöd	-27			
Sänkning av bilskatten	-36	-50	-65	
Höjning av fordonsskatten	100			
Utvidgande av fordonsskatten till att omfatta nya fordonstyper	50			
Förlängning med ett år av den slojade banskatten för godstrafik och halveringen av farledsavgifterna		-55		

Skatteinkomsternas utveckling 2017—2020

Intäkterna från förvärvs- och kapitalinkomstskatten beräknas under ramperioden öka med i genomsnitt ca 2,2 % per år. Förvärvsinkomsterna beräknas öka med i genomsnitt ca 2 % och kapitalinkomsterna med något under 3 % per år. Tillväxten i lönesumman blir något snabbare i slutet av ramperioden och samtidigt minskar arbetslösheten småningom. Pensionsinkomsterna ökar då antalet pensionärer ökar och då den genomsnittliga pensionsnivån stiger till följd av att pensionsystemet mognar. De ändrade beskattningsgrunderna, inklusive indexjusteringarna, bedöms minska intäkterna av skatten på förvärvs- och kapitalinkomster med sammanlagt något under 0,7 miljarder euro under ramperioden.

De totala intäkterna på basis av debiteringen av samfundsskatt bedöms under ramperioden öka något snabbare än rörelseöverskottet i nationalräkenskaperna, i medeltal ca 4,9 % per år. Intäkterna från den samfundsskatt som ska redovisas till staten beräknas öka med i genomsnitt ca 5,1 % per år.

Intäkterna från mervärdesskatten beräknas öka med i genomsnitt ca 2½ % per år. Tillväxtprognosen för intäkterna från mervärdesskatten härleds främst ur den uppskattade tillväxten i fråga om hushållens konsumtionsutgifter. Intäkterna från mervärdesskatten sjunker 2017 och 2018 på grund av de övergångar av engångsnatur som sker i fråga om skatteredovisningen. Dessa sammanhänger med småföretagarnas möjlighet att övergå till avgiftsbaserad mervärdesskatt vid redovisningen av mervärdesskatt 2017 och överföringen av mervärdesskatten på import från Tullen till Skatteförvaltningen 2018.

Intäkterna från punktskatterna beräknas under ramperioden öka med i genomsnitt ½ % per år. Ändringarna i beskattningsgrunderna beräknas öka intäkterna av punktskatter med sammanlagt drygt 0,2 miljarder euro under ramperioden jämfört med en situation utan ändringar. Skattebaserna för punktskatter bedöms i allmänhet minska beroende på beskattningens styrande verkan.

Intäkterna från bilskatten beräknas minska med i genomsnitt ca 5 % per år. Detta beror på lindringen av bilskatten i enlighet med regeringsprogrammet och på att koldioxidutsläppen från nya bilar förväntas fortsätta minska. Bilskattens belopp beror på bilens allmänna värde i detaljhandeln på den finska marknaden och på dess utsläpp av koldioxid, och minskade utsläpp sänker därmed skattesatsen på nya bilar.

Intäkterna från fordonsskatten beräknas öka med i genomsnitt ca 2½ %. Skatteintäkterna ökar mest under ramperiodens första år på grund av höjningarna av fordonsskatten. Fordonsskatten höjs med 100 miljoner euro i början av 2017. Eftersom fordonsskatten uppbärs i förskott under en löpande skatteperiod på 12 månader, har höjningen konsekvenser för skatteutfallet för fordonsskatten redan 2016.

Övriga inkomster inom budgetekonomin

Inkomsterna av blandad natur beräknas öka under ramperioden med i genomsnitt 1 % per år.

Bland de övriga inkomsterna inom budgetekonomin beräknas det inflyta inkomster av dividender och aktieförsäljning eller kapitalåterbäringar till ett belopp av aningen under 1,7 miljarder euro per år.

Intäktsföringarna i fråga om statliga affärsverk beräknas uppgå till i genomsnitt något under 200 miljoner euro per år (se närmare i kapitel 5.6).

Finansministeriets uppskattning av budgetekonomins ordinarie inkomster 2016—2020, md euro

	2016	2017	2018	2019	2020	(2016—2020)
	budget					årlig förändr. i genomsnitt, %
Skatteinkomster sammanlagt	40,8	41,6	42,3	43,6	44,5	2,2
— förvärvs- och kapitalinkomster	9,2	9,4	9,6	9,9	10,1	2,2
— samfundsskatt	2,9	3,0	3,2	3,3	3,5	5,0
— mervärdesskatt	16,9	17,0	17,3	18,0	18,5	2,3
— punktskatter	7,1	7,2	7,2	7,3	7,3	0,7
— övriga skatteinkomster	4,8	5,0	5,0	5,1	5,3	2,6
Inkomster av blandad natur	5,4	5,2	5,4	5,5	5,6	1,0
Ränteinkomster, inkomster av försäljning av aktier och intäktsföring av vinst	2,4	2,0	2,5	1,9	1,9	-6,2
— Inkomster av dividender och försäljning av aktier	2,0	1,6	2,1	1,5	1,5	-6,8
Inkomster sammanlagt¹⁾	49,1	49,3	50,6	51,4	52,4	1,7

¹⁾ Inkluderar återbetalningar av lån som staten beviljat.

5.5. Balans och statsskuld inom statens budgetekonomi

När man beaktar anslagsutvecklingen enligt rambeslutet och inkomstposterna, beräknas underskottet i statens budgetekonomi vara ca 5,8 miljarder euro 2017. Underskottet beräknas sjunka till 3,3 miljarder euro 2020.

Balansen inom budgetekonomin har som helhet inte nämnvärt förändrats jämfört med regeringens första plan för de offentliga finanserna (hösten 2015). Underskottet ökar för sin del bl.a. på grund av ökade anslag som beror på läget i fråga om asylsökande. Däremot har de uppskattade ränteutgifterna för statsskulden sjunkit till följd av sänkta ränteantaganden. Prognosen för den ekonomiska utvecklingen i framtiden har förändrats relativt lite sedan hösten 2015, varvid även dess effekter på utgifts- och inkomstposterna i planen för de offentliga finanserna är relativt små.

Balansen inom budgetekonomin försvagas temporärt 2017. Detta beror i huvudsak på den tidsmässiga förläggningen av spetsprojekten, men också andra faktorer spelar in, såsom anslagen för utgifterna för asylsökande och tidpunkten för förändringar i beskattningen.

Statsskuldens belopp antas öka till ca 111 miljarder euro år 2017. Statsskuldens förhållande till bruttonationalprodukten ökar under valperioden. Statsskulden uppskattas 2020 uppgå till ca 123 miljarder euro, vilket är ca 52 % i förhållande till bruttonationalprodukten.

Utvecklingen av statsfinansernas underskott och skulder granskas ur nationalräkenskapernas perspektiv i kapitel 3.2.

Finansministeriets uppskattning av budgetekonomins balans 2016—2020, md euro, gängse priser

	2016	2017	2018	2019	2020
Budgetekonomins beräknade inkomster sammanlagt ¹⁾	49,1	49,3	50,6	51,4	52,4
Budgetekonomins beräknade utgifter sammanlagt, gängse priser ²⁾	55,4	55,1	55,4	55,1	55,7
Uppskattning av budgetekonomins balans	-5,4	-5,8	-4,8	-3,8	-3,3
Statsskulden i förhållande till BNP, %	50	52	52	53	52

¹⁾ Inkluderar återbetalningar av lån som staten beviljat.

²⁾ Utgifterna har omräknats till gängse priser med hjälp av finansministeriets prisindexprognos, som ger en riktgivande uppskattning av prisutvecklingen under ramperioden.

5.6. Statsfinanserna utanför budgetekonomin

Staten i nationalräkenskaperna

Till statssektorn hör enligt nationalräkenskaperna förutom den egentliga statsbudgeten de statliga fonder som står utanför budgetekonomin (exkl. Statens pensionsfond, som i nationalräkenskaperna inräknas i arbetspensionsinrättningssektorn), universiteten, Rundradion Ab, Solidium Oy, Senatfastigheter, universitetsfastighetsbolagen, HAUS Kehittämiskeskus Oy, Leijona Catering Oy, Finlands Industriinvestering Ab, Terrafame Group Ab, Verket för finansiell stabilitet, Gasonia Oy, Governia Oy och Teknologiska forskningscentralen VTT Ab.

Statsunderstödet för VTT Ab:s verksamhet uppgår under ramperioden 2017—2020 till drygt 87 miljoner euro.

Universitetens totalfinansiering består av de anslag som beviljas universiteten i statsbudgeten och av kompletterande finansiering (bl.a. avgiftsbelagd verksamhet, donationer och sponsorfinansiering). År 2015 var universitetens totalfinansiering enligt preliminära uppgifter på 2014 års nivå ca 2,8 miljarder euro, varav statens direkta och konkurrensutsatta andel av finansieringen uppgick till ca 75 %.

Den statliga finansieringen av Rundradion Ab har sedan ingången av 2013 grundat sig på med rundradioskatten täckta anslagsöverföringar till Statens televisions- och radiofond och vidare till Rundradion Ab. Under ramperioden görs ingen indexjustering som motsvarar förändringen i kostnadsnivån i det anslag som överförs. Rundradios uppgifter och finansieringen av bolaget kommer dock att behandlas i en särskilt tillsatt parlamentarisk arbetsgrupp.

Statens placeringsbolag Solidium Oy är ett aktiebolag som i sin helhet ägs av finska staten och vars uppgift är att stärka och stabilisera det inhemska ägandet i nationellt sett viktiga företag. I bolagets aktieportfölj ingår tolv börsnoterade bolag i vilka Solidium är minoritetsägare. Solidiums styrelse fattar självständigt beslut om investeringar utgående från de analyser och förslag som ledningen berett. Solidium Oy intäktförde 1 087 miljoner euro i statsbudgeten år 2014 och 706 miljoner euro år 2015.

För statens ägarpolitik ansvarar i övrigt avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli, på vars ansvar ägarstyrningen i de bolag som idkar kommersiell verksamhet ankommer. I december 2015 ansvarade avdelningen för 29 bolag för vars styrning avdelningen ansvarar. Avdelningen ansvarar dessutom för att bereda de allmänna riktlinjerna för statens ägarpolitik och ägarstyrningspraxis och att samordna ministeriernas samarbete i fråga om ägarstyrningen.

Fondekonomin utanför statsbudgeten

Staten har elva fonder som står utanför budgeten. Dessa fonder är Statens bostadsfond, Statens pensionsfond, Gårdsbrukets utvecklingsfond, Statens kärnavfallshanteringsfond, Försörjningsberedskapsfonden, Statsgarantifonden, Verket för finansiell stabilitet, Statens televisions- och radiofond, Interventionsfonden för jordbruket, Brandskyddsfonden och Oljeskyddsfonden.

De sammanlagda inkomsterna från fonderna utanför budgeten beräknas under ramperioden i genomsnitt uppgå till ca 5,3 miljarder euro per år och utgifterna till ca 4,9 miljarder euro per år. Fondekonomin årliga överskott uppgår således till ca 0,4 miljarder euro i genomsnitt. Fondernas årliga nettoöverskott utan pensionsfonden är något större.

Statliga fonder utanför budgeten, mn euro

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skatter och inkomster av skattenatur sammanlagt	224	179	188	193	196	199
Inkomster av blandad natur	321	183	153	93	106	80
Pensionsavgifter	1 621	1 460	1 449	1 445	1 518	1 543
Ränteinkomster och intäktsföring av vinst	1 117	559	588	593	585	577
Överföringar från budgeten	512	525	552	552	511	511
Inkomster exkl. finansoperationer	3 794	2 907	2 930	2 875	2 916	2 910
Återbetalning av beviljade lån	2 296	2 246	2 237	2 234	2 239	2 261
Inkomster sammanlagt	6 091	5 153	5 167	5 109	5 155	5 171
Konsumtionsutgifter	233	75	108	115	114	110
Överföringsutgifter	941	884	911	927	974	1 000
Ränteutgifter	1	1	1	1	1	1
Överföringar till budgeten	2 330	1 948	1 846	1 873	1 911	1 949
Utgifter exkl. finansoperationer	3 506	2 908	2 867	2 916	3 000	3 059
Beviljade lån samt övriga finansinvesteringar	1 833	1 922	1 877	1 855	1 858	1 852
Utgifter sammanlagt	5 339	4 830	4 744	4 771	4 858	4 911
Nettoöverskott	752	323	424	338	297	260

Affärsverken

Senatfastigheter är ett affärsverk under finansministeriet med uppgift att verka som statens sakkunniga i frågor som gäller arbetsmiljö och lokaler. Senatfastigheter tillhandahåller och producerar tjänster för statsförvaltningen. Den areal som hyrs ut uppgick år 2015 till sammanlagt 6,2 miljoner m², omsättningen till 622 miljoner euro och balansomslutningen till 4,6 miljarder euro. Ombyggnads- och nybyggnadsinvesteringar gjordes för ca 268 miljoner euro. Hyresverksamhetens resultat var 85 miljoner euro. Fastigheternas försäljningsintäkter var 325,5 miljoner euro och försäljningsverksamhetens resultat ca 105,2 miljoner euro. Nivån på försäljningarna var exceptionellt hög år 2015 beroende på avyttringen av aktiestocken för två universitetsfastighetsaktiebolag i augusti 2015. Senatfastigheter intäktförde 370 miljoner euro till staten år 2015.

År 2016 uppgår Senatfastigheters intäktsföring i statsbudgeten till 100 miljoner euro. Intäktsföringen till staten av Senatfastigheters vinst har beräknats till 95 miljoner euro år 2017, 75 miljoner euro år 2018 och 85 miljoner euro åren 2019 och 2020. I intäktsföringskalkylen har beaktats följande ändringar som genomförts 2016: Försvarsmaktens hyresförhöjning (+36 miljoner euro) och införandet av principen om självkostnadshyra (-81 miljoner euro). Planen för de offentliga finanserna 2015—2018 ger Senatfastigheter en extra intäktsföring till ett belopp av 20 miljoner euro år 2017. Dessutom har i Senatfastigheters inkomstpost som extra intäktsföring beaktats 10 miljoner euro 2017, 20 miljoner euro 2018 och 30 miljoner euro 2019 på grund av regeringens sparbeslut som innebär att Senatfastigheters investeringsfullmakt begränsas.

Forststyrelsen är ett statligt affärsverk som förvaltar obyggd fastighetsförmögenhet som hör till staten. Forststyrelsen bedriver affärsverksamhet och sköter lagstadgade offentliga förvaltningsuppgifter med budgetmedel. Forststyrelsen besitter ca 12,5 miljoner hektar land- och vattenområden som ägs av staten, vars balansvärde är ca 3,7 miljarder euro. Av detta är ca 2,5 miljarder euro grundkapital med avkastningskrav. Forststyrelsens årliga omsättning är ca 250 miljoner euro. Den nya lagstiftningen om Forststyrelsen träder i kraft den 15 april 2016. Forststyrelsens affärsverksamhet inom skogsbruk bolagiseras genom att det bildas ett aktiebolag som helt ägs av staten. Den statliga jord- och vattenegendomen förblir i statens direkta ägo och förvaltas fortsättningsvis av Forststyrelsen. Forststyrelsen kommer att betala intäktsföring av vinst till staten på basis av ersättningar för nyttjanderätt och utdelningar. Intäktsföringen av den gamla Forststyrelsens vinst tidigareläggs så att 10 miljoner euro av vinsten under början av 2016 intäktförs till staten år 2016. Detta sänker intäktsföringen år 2017. Från ingången av 2018 beräknas Forststyrelsens intäktsföring uppgå till 120 miljoner euro per år. I detta skede har man nödvändigtvis inte kunnat beakta alla ändringar som revideringen av lagstiftningen om Forststyrelsen eventuellt föranleder.

6. Den kommunala ekonomin

Den del av planen för de offentliga finanserna som gäller den kommunala ekonomin innefattar utgiftsbegränsningen och regeringens övriga riktlinjer för den kommunala ekonomin och kommunernas uppgifter. Den innefattar också en granskning av effekterna av statens åtgärder på den kommunala ekonomin och utvecklingsutsikterna för den kommunala ekonomin på medellång sikt enligt kommunernas räkenskaper. Den granskning av den kommunala ekonomin som presenteras här kompletterar programmet för kommunernas ekonomi, som utarbetas separat i samband med planen för de offentliga finanserna.

6.1. Riktlinjer för den kommunala ekonomin

Utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin

De nationella bestämmelserna om planen för de offentliga finanserna förutsätter att regeringen beslutar om en begränsning av utgifterna inom den kommunala ekonomin. Utgiftsbegränsningen är ett eurobelopp som angetts som gräns för den förändring i utgifterna som statens åtgärder får medföra för den kommunala ekonomin. Det är meningen att utgiftsbegränsningen ska överensstämma med regeringens mål för det strukturella saldot när det gäller den kommunala ekonomin.

Regeringen beslöt i planen för de offentliga finanserna den 28 september 2015 att nettoeffekten av åtgärderna ska sänka omkostnaderna inom den kommunala ekonomin med minst 540 miljoner euro år 2019 jämfört med den s.k. tekniska planen för de offentliga finanserna som fastställdes den 2 april 2015 och som användes som grund för regeringsprogrammet.

Hur utgiftsbegränsningen omsätts i praktiken följs upp i samband med den årliga justeringen av planen för de offentliga finanserna. Utgiftsbegränsningen får inte luckras upp jämfört med den nivå som angetts i planen för de offentliga finanserna som fastställdes den 28 september 2015. Den skärps årligen i takt med att beredningen av hittills ospecificerade men överenskomna åtgärder i regeringsprogrammet fortskrider.

I denna plan för de offentliga finanserna har i utgiftsbegränsningen som nya åtgärder beaktats reformen av utbildningen på andra stadiet (-190 miljoner euro), sänkningen av priset per enhet för förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen samt utökningen av studieplatserna inom yrkesutbildning. I utgiftsbegränsningen beaktas inte finansieringen av spetsprojekten, eftersom det inte är någon permanent ökning.

Efter dessa ändringar ligger utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin på -770 miljoner euro på 2019 års nivå, och den har stramats åt med 230 miljoner euro jämfört med 2015 års nivå. Som en följd av regeringens åtgärder innebär det således att omkostnaderna inom den kommunala ekonomin blir 770 miljoner euro mindre än vad som förutspåddes före regeringsperioden. Utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin garanterar emellertid inte att kostnadseffekterna blir av den storleksklass inom den kommunala ekonomin. Kommunerna kan själva besluta bl.a. om i vilken omfattning de genomför nedskärningar av uppgifter och skyldigheter.

Utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin 2017—2020, mn euro

2017	2018	2019	2020
-560	-690	-770	-840

I takt med att det åtgärdsprogram på en miljard euro som ska minska kommunernas uppgifter och skyldigheter fortskrider och beredningen av de nya åtgärderna konkretiseras så att de kan införas i budgetpropositionen och i planen för de offentliga finanserna, beaktas de i form av en skärpning av utgiftsbegränsningen. Tills vidare innefattas de åtgärder som ingår i programmet inte i planen för de offentliga finanserna. Social- och hälsovårdsreformens mål att bromsa ökningen av utgif-

terna för social- och hälsovården med 3 miljarder euro senast 2029 ingår inte i utgiftsbegränsningen.

Utöver det som har beslutats om kommunernas uppgifter och skyldigheter enligt regeringsprogrammet ska kommunerna inte ges nya eller utvidgade lagstadgade uppgifter eller skyldigheter som försvagar den kommunala ekonomin på permanent basis. Om det trots det undantagsvis föreskrivs om uppgifter och skyldigheter som ökar kommunernas och samkommunernas fasta omkostnader för att det ligger i den offentliga ekonomins helhetsintresse, ska man samtidigt se till att den kommunala ekonomin inte försvagas genom att öka statsunderstöden, gallra bland övriga uppgifter och skyldigheter i den kommunala sektorn eller ge kommunerna möjlighet att öka sina inkomster från avgifter. Enligt den gällande lagstiftningen ska nya eller utvidgade uppgifter och skyldigheter anvisas en statsandel som täcker dem till 100 procent.

Andra statliga åtgärder som inverkar på den kommunala ekonomin

Utöver genom begränsningen av utgifterna stärker regeringen den kommunala ekonomin genom att ge kommunerna möjlighet att öka sina inkomster från avgifter. Förordningen som gäller avgifter för social- och hälsovårdstjänster har ändrats så att kommunernas och samkommunernas intäkter av avgifterna kan öka med 150 miljoner euro. Maximibeloppet av de avgifter som tas ut för morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever höjs räknat från den 1 augusti 2016. Avsikten är även att höja dagvårdsavgifterna räknat från den 1 augusti 2016.

Fastighetsskatten höjs stegvis med sammanlagt 100 miljoner euro under regeringsperioden. Enligt regeringsprogrammet kommer de ändringar som utförs i inkomstskattegrunderna att kompenseras till kommunerna, så de inverkar således inte på saldot inom den kommunala ekonomin.

Som ett led i de ytterligare sparåtgärderna vad gäller de indexbundna utgifterna minskas statsandelen för kommunal basservice med 75 miljoner euro. Å andra sidan sänker minskningen av de indexbundna utgifterna också kommunernas förmånsutgifter och ökar kommunernas skatteinkomster, varför nettoeffekten för den kommunala ekonomin blir mindre.

Den sammantagna effekten av statens åtgärder och anpassningsbehovet inom den kommunala ekonomin

Den sammantagna effekten av statsminister Juha Sipiläs regerings åtgärder stärker den kommunala ekonomin till ett värde av 0,7 miljarder euro 2019, om kommunerna och samkommunerna genomför åtgärderna fullt ut. På den kommunala ekonomin inverkar dessutom den föregående regeringens åtgärder, t.ex. statsandelsnedskärningarna på sammanlagt 90 miljoner euro 2016—2017.

En del av kommunerna har beslutat att inte genomföra vissa av de åtgärder som det beslutats om i regeringsprogrammet för att stärka den kommunala ekonomin. Värdet på de åtgärder som inte genomförts har i detta skede uppskattats till minst 130 miljoner euro. Regeringen beslutar vid ramförhandlingarna våren 2017 om hur de sparåtgärder som inte genomförts ska kompenseras, t.ex. genom att social- och hälsovårdstjänsterna får minimiavgiftsgränser eller genom andra besparingar eller inkomstökningar i den offentliga ekonomin, såsom en höjning av den nedre grän-

sen för fastighetsskatten. På detta sätt kan man uppnå den balanserande verkan inom de offentliga finanserna på sammanlagt 130 miljoner euro som eftersträvas.

Effekten 2019 av statens åtgärder för att stärka den kommunala ekonomin, mn euro

Begränsningen av utgifter	770
Förändringen i statsunderstöd i samband med åtgärder som gäller utgiftsbegränsningen	-90
Indexfrysningen i fråga om statsandelar	-240
Förändringar i avgiftsgrunderna	225
Höjning av fastighetsskatten	100
Ytterligare minskning av de indexbundna utgifterna	-55
Sammanlagt	710

Enligt den prognos som gjordes våren 2015 och som ligger till grund för regeringsprogrammet var underskottet inom lokalförvaltningen 2,0 miljarder euro, dvs. 0,9 % i förhållande till totalproduktionen 2019 uttryckt i nationalräkenskapsbegrepp. I finansministeriets uppdaterade prognos har beaktats de i regeringsprogrammet avsedda preciserade åtgärderna som påverkar den kommunala ekonomin i enlighet med hur kommunerna bedöms genomföra dem utifrån erhållna uppgifter. Dessa stärker lokalförvaltningens finansiella ställning med ett nettobelopp på ca 600 miljoner euro enligt prognosen för 2019. De ekonomiska utsikterna har dock försvagats i förhållande till prognosen för våren 2015. Enligt den uppdaterade prognosen kommer underskottet inom lokalförvaltningen 2019 att vara 1,7 miljarder euro, dvs. 0,7 % i förhållande till totalproduktionen. För att målen för det strukturella saldot ska nås krävs det därför ytterligare anpassningsåtgärder inom lokalförvaltningen med ca 0,5 miljarder euro 2019. Det här ska täckas genom hittills ospecificerade åtgärder i regeringsprogrammet eller genom åtgärder som regeringen fattar beslut om i ett senare skede och genom kommunernas egna anpassningsåtgärder. Utvecklingsprognosen för lokalförvaltningen är en hållbarhetsberäkning där kommunernas egna anpassningsåtgärder för 2017—2020 inte har beaktats. Under de senaste åren har kommunernas egna åtgärder i avsikt att minska underskottet varit betydande.

För att säkerställa att den kommunala ekonomin hålls stabil är det nödvändigt att anpassningsåtgärderna enligt regeringsprogrammet bereds och verkställs på ett målmedvetet sätt och så att de leder till önskade inbesparingar.

Kommunernas egna åtgärder

Kommunerna har ett långtgående självstyre och staten kan därför inte garantera en balansering av kommunernas ekonomi uteslutande genom sina egna åtgärder. Därmed vilar en stor del av ansvaret på kommunerna när det gäller att få jämvikt i ekonomin genom bl.a. strukturella reformer och ökad produktivitet. Staten kan inte styra de investeringar kommunerna gör och inte heller dämpa kommunernas skuldsättning. Att prioritera och välja rätt tidpunkt för investeringarna och sedan genomföra dem på ett högklassigt sätt är av stor betydelse när det gäller anpassningen av den kommunala ekonomin. Också den lindrade beskattningen av arbete och totalbeskattningen i anslutning till målen för regeringsprogrammet bör också beaktas vid valet av anpassningsmetoder.

6.2. Statliga åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin

Statsbidrag och kommunernas uppgifter under ramperioden

Konsekvenserna av den social- och hälsovårdsreform som är under beredning har inte beaktats i denna plan för de offentliga finanserna. Efter genomförandet kommer den att ha en betydande inverkan på kommunernas uppgifter och på finansieringsnivån. Konsekvenserna beaktas i takt med att beredningen av planen för de offentliga finanserna framskrider.

Statsbidragen till kommunerna 2017 uppgår till sammanlagt ca 10,6 miljarder euro, och de minskar till 10,5 miljarder euro 2020. Utöver regeringens beslut påverkas statsbidragen av den nedskärning av statsbidragen som den förra regeringen fattade beslut om 2017, överföringen av det grundläggande utkomststödet från kommunerna till Folkpensionsanstalten 2017 samt utvecklingen vad gäller antalet asylsökande. Regeringens spetsprojekt inom UKM:s och SHM:s förvaltningsområden ökar kommunernas statsbidrag 2016—2018.

Det görs ingen indexhöjning i statsandelarna 2017—2019. Som en ny anpassningsåtgärd görs en jämnstor ytterligare minskning på 0,85 procent i de utgifter som ingår i indexbesparingarna i bilaga 6 till regeringsprogrammet. Detta minskar statsandelen för kommunal basservice med 74,8 miljoner euro. Inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde kompenseras denna ytterligare minskning till fullt belopp genom motsvarande anslagsökningar.

Justering av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna utförs årligen. Den justering som utförs 2017 utgående från uppgifterna för 2014 är 33 miljoner euro inom FM:s förvaltningsområde och -5 miljoner euro inom UKM:s förvaltningsområde, varav kommunernas andel är -3,4 miljoner euro.

Närstående- och familjevården utvecklas i enlighet med regeringsprogrammet. Avsikten är att en regeringsproposition ska överlämnas till riksdagen i maj 2016 och att lagändringarna ska träda i kraft från och med den 1 juli 2016. Det utförs extra satsningar på utvecklandet av närstående- och familjevården och för detta anvisas en statsandel som täcker dem till 100 procent. Däremot beräknas utvecklandet av närstående- och familjevården medföra kostnadsbesparingar för kommunerna och en motsvarande minskning av statsandelen för basservice.

Med statsandelen för den kommunala basservicen finansieras barnskydd och hemservice för barnfamiljer fullt ut av statens medel med hjälp av ett tillägg på 10 miljoner euro från ingången av 2016. År 2019 anvisas för samma ändamål ännu 15 miljoner euro. Genom tillägget verkställs framför allt den nya socialvårdslagen. För hemvård för äldre anslås 4,8 miljoner euro åren 2017—2018 och 5,8 miljoner euro från och med 2019. Också detta tillägg täcks till 100 procent av statsandelen.

Dimensioneringen av personalen inom äldreomsorgen ses över 2017. Kommunernas utgifter beräknas minska med 70 miljoner euro 2019, och motsvarande minskning i statsandelen blir 19 miljoner euro.

Ordandet av den regionala specialiserade sjukvården effektiviseras från och med 2017 genom att se över hälso- och sjukvårdslagen och förordningar som utfärdas med stöd av den. En koncen-

trering av sjukhusnätverket beräknas medföra besparingar i kommunernas utgifter stegvis från och med 2017. Besparingen beräknas uppgå till 150 miljoner euro år 2020. I statsandelen för basservice görs ett motsvarande avdrag. Incitamentssystemet för den specialiserade sjukvården som avses i regeringsprogrammet införs 2017. Finansieringen av incitamentsystemet erhålls som ett avdrag i statsandelen för basservice och anvisas som statsbidrag till den kommunala ekonomin. För incitamentsystemet anvisas 100 miljoner euro år 2017, 175 miljoner euro år 2018 och 250 miljoner euro från och med år 2019.

Yrkesutbildningen på andra stadiet reformeras under ramperioden. Som en del av reformen anvisas en anslagsbesparing på 190 miljoner euro från och med år 2017 för yrkesutbildning. Besparingen anvisas i dess helhet till kommunfinansieringsandelen.

Till följd av ökningen av antalet asylsökande ökar integrationsersättningarna till kommunerna fram till 2019. Genom anslagsökningar skapar man beredskap för ett ökande elevantal inom den grundläggande utbildningen till följd av ökningen av antalet asylsökande. Studieplatserna inom yrkesutbildningen utökas med 2 000 från och med 2017 för vilket full statlig finansiering anvisas. Samtidigt sänks kravet på språkkunskaper för den handledande utbildningen för yrkesutbildning och språkundervisningen under studierna utökas för att möjliggöra fortsatta studier inom den handledande utbildningen efter integrationsutbildningen som omfattar ca ett halvt år.

De understöd som anslås för kommunsammanslagningar börjar minska under ramperioden. Det uppskattas att antalet s.k. kriskommuner är mindre utifrån de senaste faktiska uppgifterna om kommunernas ekonomi.

Regeringsprogrammet innehåller utöver de åtgärder som nämns här flera åtgärder inom olika förvaltningsområden som kan ha konsekvenser för den kommunala ekonomin. Beredningen av dessa åtgärder har inte ännu avslutats, och deras ekonomiska konsekvenser har inte ännu kunnat bedömas.

Statsbidragen till kommuner och samkommuner, mn euro, ramåren enligt prisnivån 2017

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kalkylerade statsandelar	9 426	9 915	9 709	9 695	9 555	9 653
FM, statsandel för basservice	8 500	8 987	8 763	8 756	8 645	8 762
UKM ¹⁾	926	928	946	940	909	891
— därav samkommunerna	1 082	1 041	1 027	1 027	1 025	1 024
Övriga statsbidrag enligt förvaltningsområde, sammanlagt	1 150	1 183	892	959	925	821
JM	9	0	0	20	20	0
IM	3	5	5	5	5	5
FM	37	27	33	23	19	10
UKM	237	239	197	200	191	192
JSM	5	5	5	5	5	5
KM	39	36	36	36	36	36
ANM	176	224	323	412	413	339

Statsbidragen till kommuner och samkommuner, mn euro, ramåren enligt prisnivån 2017

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
SHM ²⁾	609	613	276	243	220	218
MM	35	35	17	17	17	17
Statsbidragen sammanlagt	10 576	11 098	10 600	10 654	10 479	10 473

¹⁾ Den kalkylerade andelen till kommunerna har uppskattats utifrån finansieringen som helhet (inklusive privat) inom UKM:s förvaltningsområde.

²⁾ Utbetalningen av det grundläggande utkomststödet överförs år 2017 från kommunerna till FPA. Av denna anledning betalar staten inte längre ut någon statsandel till kommunerna för kostnaderna för det grundläggande utkomststödet, vilket syns i att statsbidraget till SHM minskar. Dessutom beaktas kommunernas andel av kostnaderna för det grundläggande utkomststödet som en minskning i statsandelen för basservicen. Reformen är kostnadsneutral med avseende på förhållandet mellan stat och kommun.

Ändringar av beskattningsgrunderna

I de beräknade inkomsterna för ramperioden har de ändringar i beskattningsgrunderna som fastställts i regeringsprogrammet och under regeringsperioden beaktats. Jämfört med det förra rambeslutet har regeringen inte fastslagit några nya ändringar i beskattningsgrunderna som har konsekvenser för kommunernas skatteinkomster och som skulle träda i kraft under ramperioden 2017—2020.

I beskattningen av förvärvsinkomster görs det i enlighet med regeringsprogrammet årligen indexjusteringar motsvarande den höjda inkomstnivån eller inflationen. Inskränkning av rätten till ränteavdrag för bolån fortsätter så att den avdragsgilla delen av räntorna på bolån minskar med 10 procentenheter per år från nuvarande 55 procent till 25 procent före 2019. Hushållsavdrag ökas. Ett företagaravdrag på 5 % införs för rörelseidkare och yrkesutövare, idkare av jord- eller skogsbruk eller renhushållning och närings- och beskattningssammanslutningar. Enligt gällande lagstiftning är det temporära barnavdraget i kraft till slutet av 2017.

Fastighetsbeskattningen skärps årligen med sammanlagt 100 miljoner euro under regeringsperioden. Också vissa beslut som fattades under den förra valperioden, och som träder i kraft under ramperioden 2017—2020, inverkar på skatteintäkterna.

I enlighet med regeringsprogrammet kommer kommunerna att kompenseras för de effekter regeringens ändringar i skattegrunderna har på skatteintäkterna.

I tabellen nedan presenteras en kalkyl över effekterna av ändringarna i skattegrunderna med avseende på kommunernas skatteinkomster jämfört med året innan.

Effekterna på kommunernas skatteintäkter på grund av statsminister Juha Sipiläs regerings ändringar i skattegrunderna, årsgenomsnitt, mn euro

	2017	2018	2019	2020
Justering av förtjänstnivå- och konsumentprisindex i beskattningen av förvärvsinkomster	-72	-83	-94	-110
Ökad omfattning av hushållsavdraget	-10			
Införande av företagaravdraget	-55			
Ytterligare begränsning av rätten att dra av ränta på bostadslån	7	7	14	
Skärpning av fastighetsbeskattningen	25	25	25	

Förändringar i avgiftsgrunderna

Maximibeloppet av de avgifter som tas ut för morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever höjs räknat från den 1 augusti 2016. Avsikten är även att höja dagvårdsavgifterna räknat från den 1 augusti 2016. Effekterna av dessa höjningar är drygt 70 miljoner euro i årsgenomsnitt, om alla kommuner höjer avgifterna till fullt belopp.

6.3. Uppskattning av den kommunala ekonomins utgifter, inkomster och balans

Den kommunala ekonomins utveckling till 2020 enligt kommunernas bokföring, md euro, gängse priser

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Resultatbildningen						
1. Verksamhetsbidrag	-27,7	-28,1	-28,1	-28,8	-29,6	-30,5
2. Skatteinkomster	21,8	21,7	22,1	22,7	23,3	24,0
3. Statsandelar, driftsekonomin	8,2	8,8	8,6	8,7	8,5	8,7
4. Finansiella intäkter och kostnader, netto	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1
5. Årsbidrag	2,6	2,7	2,9	2,8	2,5	2,4
6. Avskrivningar	-2,6	-2,7	-2,8	-2,9	-3,0	-3,1
7. Extraordinära poster, netto	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
8. Räkenskapsperiodens resultat	0,3	0,3	0,4	0,2	-0,3	-0,5
Finansiering						
9. Årsbidrag	2,6	2,7	2,9	2,8	2,5	2,4
10. Extraordinära poster	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
11. Korrigeringsposter i den interna finansieringen	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
12. Intern finansiering, netto	2,3	2,4	2,6	2,6	2,2	2,1
13. Investeringar i anläggningstillgångar	-4,3	-4,5	-4,6	-4,6	-4,8	-4,8
14. Finansieringsandelar och försäljningsinkomster	1,0	1,0	1,0	1,1	1,0	1,0
15. Investeringar, netto	-3,3	-3,5	-3,6	-3,6	-3,7	-3,8

Den kommunala ekonomins utveckling till 2020 enligt kommunernas bokföring, md euro, gängse priser

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
16. Finansieringsbehov (intern finansiering - investeringar)	-1,0	-1,0	-1,0	-1,1	-1,5	-1,7
17. Lånestock	17,0	18,1	19,1	20,3	21,8	23,6
18. Likvida medel	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1
19. Nettoskuld (lånestock - likvida medel)	12,0	13,1	14,1	15,2	16,7	18,5

Utsiktorna för den kommunala ekonomin är dystra. Pressen på att öka omkostnaderna kommer fortfarande att vara stor under de närmaste åren eftersom servicebehovet växer till följd av att befolkningen blir äldre, den ökade invandringen och den dåliga situationen på arbetsmarknaden. Men på grund av den långsamma ekonomiska tillväxten ökar kommunernas intäkter långsamt. Kommunernas och samkommunernas anpassningsåtgärder stärker däremot den kommunala ekonomin detta år. De åtgärder i regeringsprogrammet som syftar till att stärka den kommunala ekonomin håller det sammanlagda resultatet för räkenskapsperioden för den kommunala ekonomin någotsånär i balans även under de närmaste åren. Utan nya anpassningsåtgärder eller strukturella reformer som dämpar utgiftstrycket kommer räkenskapsperiodens resultat emellertid att uppvisa ett underskott vid slutet av årtiondet. Skuldsättningen inom den kommunala ekonomin fortsätter i snabb takt och lånestocken ökar till över 23 miljarder euro i hållbarhetsberäkningen fram till 2020.

Utvecklingsprognosen för den kommunala ekonomin för perioden 2017—2020 har gjorts som en hållbarhetsberäkning där man utöver den allmänna ekonomiska utvecklingen och befolkningsutvecklingen endast har beaktat sådana åtgärder som redan ingår i planen för de offentliga finanserna och som påverkar den kommunala ekonomin. Prognosen innehåller inte kommunernas och samkommunernas egna anpassningsåtgärder eller kommunalskattehöjningar under åren 2017—2020.

Under de senaste åren har kommunerna effektiviserat sin verksamhet och framgångsrikt stävjat ökningen av omkostnaderna. Trots det kärva ekonomiska läget och utgiftstrycket har ökningen av omkostnaderna varit mycket måttfull. Kommunerna uppskattas fortsätta anpassningen av sina utgifter med drygt 200 miljoner euro detta år. När det gäller personalkostnader genomförs anpassningsåtgärderna i allmänhet så att man utnyttjar naturliga avgångar. Kommunerna försöker spara även när det gäller anskaffningar. Däremot försöker man undvika permitteringar och uppsägningar liksom under tidigare år.

Ökningen av kommunernas skatteinkomster blir dämpad under de närmaste åren på grund av de svaga ekonomiska utsiktorna. Kommunernas sammanlagda skatteinkomster minskar även på grund av att den tidsbundna höjningen av kommunernas utdelning av samfundsskatten avslutas 2016. Den genomsnittliga kommunalskattesatsen steg endast något i början av året, det var nämligen endast 45 kommuner som tog till en höjning av kommunalskattesatsen för att sanera sin ekonomi. Höjningarna av kommunalskattesatsen beräknas öka kommunernas skatteinkomster med ca 40 miljoner euro. Fastighetsskattehöjningarna i enlighet med regeringsprogrammet ökar stegvis intäkterna av faststighetsskatten med sammanlagt 100 miljoner euro 2016—2019.

Ökningen i statsandelen föranleds detta år av en justering i kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna, där de kalkylmässiga kostnaderna justeras så att de motsvarar de faktiska kostnaderna samt kompensation till kommunerna för ändringar i skattegrunden. Även den tilltagande migrationen ökar statsandelarna eftersom staten betalar ersättning till kommunerna för kostnader till följd av migrationen. Ökningen av statsandelarna bromsas för sin del upp av de anpassningsåtgärder som ingår i regeringsprogrammet, inberäknat frysningen av statsandelsindexet 2016—2019. Även de tidigare beslutade nedskärningarna i statsandelarna, som utgör en del av anpassningsåtgärderna inom statsfinanserna, gör att statsandelarna minskar 2016 och 2017.

Nettoinvesteringarna inom den kommunala ekonomin har ökat kraftigt under en längre tid, men under de senaste åren verkar ökningen ha stabiliserats. Under de närmaste åren uppskattas investeringarna emellertid hålla sig på en hög nivå eftersom utvidgningen av servicenätet och infrastrukturen i synnerhet i tillväxtcentrumen alltjämt kräver betydande investeringar. Eftersom inkomsterna inom driftsekonomin inte räcker till för att täcka nettoinvesteringarna, blir kommunerna tvungna att finansiera sina investeringar med krediter. På grund av det kärva ekonomiska läget och den ökande lånestocken blir kommunerna tvungna att också prioritera sina investeringsobjekt.

Trots de omfattande anpassningsåtgärder som drabbar den kommunala ekonomin visar kassaflödet i fråga om verksamhet och investeringar som avspeglar behovet av upplåning inom den kommunala ekonomin ett klart underskott. Om inte nya åtgärder som stärker den kommunala ekonomin vidtas, kommer även underskottet i hållbarhetsberäkningen att öka igen mot årtiondeskiftet. För att obalansen mellan inkomster och utgifter ska kunna korrigeras förutsätts att social- och hälsovårdsreformen genomförs och att åtgärder i syfte att minska kommunernas uppgifter och skyldigheter genomförs. Kommunerna och samkommunerna bör också fortsätta vidta sina egna åtgärder för att stärka den kommunala ekonomin. Om inte strukturella reformer som dämpar utgiftstrycket genomförs, kommer det att uppstå ett mycket stort tryck på en höjning av kommunalskattesatsen under de närmaste åren.

7. Arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder

Arbetspensionssystemet

Även om arbetspensionssystemet i Finland regleras av flera pensionslagar, bestäms pensionerna i regel på samma grunder i de enskilda lagarna. Finansieringen av pensionsutgifterna varierar enligt vilken pensionslag den grundar sig på, och finansieringsgrunderna för arbetspensionssektorn kan därför inte beskrivas enligt en enda regel. Finansieringsgrunderna kan emellertid granskas genom att separat se på de viktigaste pensionslagarna (ArPL, FöPL, StaPL, KomPL).

Finlands arbetspensionssystem är ett delvis fonderat system, eftersom en del av finansieringen kommer från pensionsmedel som fonderats på förhand och med avkastningen från dem. Pensionerna finansieras dock huvudsakligen genom arbetspensionsavgifter som årligen tas ut av arbetstagare och arbetsgivare. Dessutom finansieras statsanställda arbetstagares samt företagares, lantbruksföretagares och sjömäns pensioner delvis ur statsbudgeten. Arbetstagarnas pensionsavgift är lika stor enligt alla pensionslagar. Pensionerna intjänas nästan på samma sätt enligt alla pensionslagar och grundar sig på inkomsterna under hela arbetskarriären. Ålderspensioner som börjar betalas ut reduceras genom en livslängdskoefficient som beaktar ökningen av förväntat antal

levnadsår. De löpande pensionerna höjs årligen med ett arbetspensionsindex som till 80 procent påverkas av inflationen och till 20 procent av förändringen i löntagarnas inkomstnivå. I november 2015 godkände riksdagen en arbetspensionsreform som ska träda i kraft vid ingången av 2017 och som beskrivits närmare bland annat i den plan för de offentliga finanserna som offentliggjordes våren 2015.

Till lagen om pension för arbetstagare inom den privata sektorn (ArPL) hör närmare två tredjedelar av arbetskraften. Av de arbetspensionsavgifter som följer ArPL fonderas en del individuellt och resten av avgiften går till att finansiera de nuvarande pensionsutbetalningarna genom ett fördelningssystem. Pensionsavgifterna ska ligga på en nivå som garanterar utbetalningen av pensionerna och den fondering som krävs i lagstiftningen. Den privata arbetspensionssektorns EMU-buffert finns i fördelningssystemets buffertfond som kallas utjämningsfond (utjämningsavsättning). Som målsatt nivå för EMU-bufferten har det avtalats om ett belopp som motsvarar 2,5 % av den privata sektorns årliga lönesumma. Fonderingsgraden inom ArPL-systemet, dvs. pensionsmedlen i förhållande till pensionsansvaret, var vid utgången av 2012 cirka 25–30 procent beroende på räknesätt. Företagarnas (ca 8 % av de försäkrade), lantbruksföretagarnas och sjömannens pensionsutgifter finansieras genom inkomsterna av avgifterna samt till den överskjutande delen ur statsbudgeten.

Det kommunala pensionssystemet (KomPL) omfattar ca 20 % av de försäkrade. I KomPL-systemet har man försökt avpassa pensionsavgiften på ett sådant sätt att pensionssystemet står på stadig grund och pensionsavgiftens nivå är stabil i framtiden. KomPL-avgifterna bestäms utifrån de löner som betalas inom kommunsektorn och dessutom även utifrån pensionsutgifterna.

De arbetstagare som är försäkrade enligt **lagen om statens pensioner (StaPL)** (ca 6 % av de försäkrade) och statens arbetsgivare betalar sina pensionsavgifter till statens pensionsfond (VER). Från statens pensionsfond överförs årligen medel till statsbudgeten för att täcka StaPL-pensionsutgifterna. Det belopp som överförs är för närvarande 40 % av de utgifter som föranleds av statens pensioner, då resten av pensionsutgifterna täcks direkt med statliga budgetmedel.

Tack vare förhandsfonderingen av pensioner har arbetspensionssektorn under sin historia uppvisat ett stort överskott. Förändringen av befolkningsstrukturen leder till ökade pensionsutgifter, vilket märks som ett minskat överskott. Tack vare förhandsfonderingen är kapitalinkomsterna emellertid avsevärda, varför pensionsfonderna inte formellt börjar upplösas, även om pensionsutgifterna överstiger avgiftsintäkterna.

Totalt sett har arbetspensionsinrättningarnas överskott i förhållande till BNP minskat från 4 procent i början av 2000-talet till 1,4 procent år 2015. Överskottet förutspås minska till under en procent av BNP på medellång sikt när pensionsutgifterna ökar snabbare än inkomsterna. Också arbetspensionsinrättningarna inom den privata sektorn hör enligt nationalräkenskaperna till den offentliga ekonomin och betraktas som tillgångar inom de offentliga finanserna. Arbetspensionssystemets överskott framgår inte av den offentliga finansernas bruttoskuld.

Övriga socialskyddsfonder

Övriga socialskyddsfonder omfattar andra enheter som utför uppgifter i anknytning till social trygghet och som hör till den offentliga makten, såsom Folkpensionsanstalten (FPA) och enheter

som sköter det inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringssystemet. FPA:s verksamhet finansieras enligt lag med de försäkrades och arbetsgivarnas sjukförsäkringsavgifter och med den offentliga sektorns andelar. Den statliga andelen av FPA:s finansiering 2015 var ca 69 %, andelen försäkringsavgifter ca 25 % och kommunernas andel ca 6 %. År 2015 var de totala kostnaderna för FPA:s förmånsfonder ca 14,8 miljarder euro. FPA:s förmånsfonder är folkpensionsfonden, sjukförsäkringsfonden och allmänna fonden för social trygghet.

Det inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringssystemet sköts av Arbetslöshetsförsäkringsfonden och arbetslöshetskassorna. De inkomstrelaterade arbetslöshetsutgifterna finansieras genom arbetslöshetsförsäkringspremier som tas ut av anställda och arbetsgivare, statsandelar och arbetslöshetskassornas medlemsavgifter. År 2015 betalade arbetslöshetskassorna ut totalt ca 2,5 miljarder euro i förmåner. Av dessa utgifter finansierade staten år 2014 ca 37 %, arbetsförsäkringsfonden ca 58 % och arbetslöshetskassorna ca 5 %.

De övriga socialskyddsfondernas finansiering är på medellång sikt i balans, men finansieringsbalansen kan variera något årligen i och med att buffertfonder används. På 2000-talet har de övriga socialskyddsfonderna på årsbasis avvikit från balansen med högst 0,4 % i förhållande till BNP.

8. Sammanfattning av åtgärderna på statsfinansiell nivå

8.1. Åtgärdernas totala dimensionering och tidpunkt

I regeringsprogrammet enades man om åtgärder som minskar utgifterna eller höjer avgiftsinkomsterna och som syftar till en anpassning av den offentliga ekonomin med ett nettobelopp på ca 4 miljarder euro på 2019 års nivå. Effekterna av ändringarna i skattegrunderna ingår inte i denna helhet. Anpassningsåtgärderna enligt regeringsprogrammet har i regel tagits in i planen för de offentliga finanserna 2017—2020.

Efter den ursprungliga förteckningen över sparobjekt i regeringsprogrammet har det blivit ändringar i förteckningen. Effekterna av åtgärderna har preciserats under beredningen, och exempelvis kalkylen över den besparing som kan nås genom en frysning av indexhöjningarna har sänkts jämfört med de bedömningar av effekterna som gjordes i samband med utarbetandet av regeringsprogrammet. Sänkningen beror på lägre prisprognoser. Dessutom har förteckningen ändrats på grund av olika beslut, t.ex. beslutet i samband med den kompletterande budgetpropositionen att återta sammanslagningen av bostadsbidraget för pensionstagare och det allmänna bostadsbidraget och en delvis kompensering av besparingen. En del av kommunerna har beslutat att inte genomföra vissa delar av de åtgärder som det beslutades om i regeringsprogrammet för stärkande av den kommunala ekonomin. Omfattningen av de åtgärder som inte genomförs uppskattas i detta skede vara minst 130 miljoner euro.

För att anpassningsmålen enligt regeringsprogrammet ska nås beslutade regeringen redan i planen för de offentliga finanserna hösten 2015 om ett antal ytterligare besparingar, varav det mest omfattande var beslutet att frysa indexhöjningarna för de förmåner som är bundna till folkpensionsindex och levnadskostnadsindex (med undantag för det grundläggande utkomststödet) 2017—2019. I samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna för 2017—2020 har det beslutats om nya sparåtgärder för att regeringsprogrammets anpassningsmål på 4 miljarder euro ska uppnås. De största nya anpassningsåtgärderna gäller de utgifter som ingår i indexbe-

sparingarna i bilaga 6 till regeringsprogrammet. I denna helhet görs en jämnstor minskning på 0,85 procent. Våren 2017 kommer regeringen att besluta om hur de besparingar som inte genomförs i den kommunala ekonomin ska kompenseras, t.ex. genom att social- och hälsovårdstjänsterna får minimiavgiftsgränser eller genom andra besparingar eller inkomstökningar i den offentliga ekonomin, t.ex. en höjning av den nedre gränsen för fastighetsskatten. Ytterligare besparingar görs också i utvecklingssamarbetet, basstrafikledshållningen och sjukdagpenningarna. De utgiftsåtgärder och höjningar av avgiftsinkomsterna som det fattats beslut om har med beaktande av de ovannämnda förändringarna en nettoeffekt på den offentliga ekonomin på ca 3,8 miljarder euro på 2019 års nivå, med de åtgärder vars effekter ännu inte preciserats inberäknade 4,0 miljarder euro. Effekterna anges i förhållande till den senaste planen för de offentliga finanserna under föregående valperiod, dvs. den tekniska planen för de offentliga finanserna våren 2015.

I inkomstposterna för ramperioden har man beaktat de ändringar i skattegrunderna som det beslutats om i statsminister Juha Sipiläs regeringsprogram. Enligt regeringsprogrammet är målsättningen med skattepolitiken att öka tillväxten, företagandet och sysselsättningen. I regeringsprogrammet ingår både sådana åtgärder som skärper beskattningen och sådana som lindrar den. I beskattningen av förvärvsinkomster görs det i överensstämmelse med regeringsprogrammet årligen en justering motsvarande den höjda inkomstnivån eller inflationen. Beskattningen av låg- och medelinkomsttagare lindras genom en höjning av arbetsinkomststavadraget. För att balansera den offentliga ekonomin höjs flera punktskatter. Bilbeskattningen lindras stegvis under ramperioden. I överensstämmelse med regeringsprogrammet kommer kommunerna att kompenseras för de effekter regeringens ändringar i skattegrunderna har på skatteintäkterna. Fastighetsskatten höjs stegvis under regeringsperioden. De ändringar som gäller beskattningen behandlas för statsfinansernas vidkommande mer ingående i avsnitt 5.4 och för den kommunala ekonomins vidkommande i avsnitt 6.2.

På grund av de ökande pensions- och arbetslöshetsutgifterna har det funnits ett tryck att höja socialskyddsavgifterna. I samband med avtalet om pensionsreformen 2017 kom arbetsmarknadsorganisationerna överens om att höja arbetspensionsavgiften med 0,4 procentenheter 2017, varefter avgiften fryses till denna nivå på 24,4 procent för åren 2017—2019. Samtidigt höjdes arbetslöshetsförsäkringspremien i början av det innevarande året med en procentenhet. Denna höjning fördelas jämnt mellan arbetsgivare och arbetstagare. Det antas att höjningen kommer att förbli i kraft tills vidare.

De siffror som presenteras i planen för de offentliga finanserna innehåller beslutade åtgärder och deras uppskattade ekonomiska konsekvenser. Planerade åtgärder ingår inte. Av kommunernas egna åtgärder ingår de anpassningsåtgärder för 2016 som man har kännedom om. Däremot ingår inte de åtgärder som kommunerna eventuellt planerat för 2017—2020.

Utöver de åtgärder som nämns ovan strävar regeringen efter att med hjälp av regeringsprogrammet långsiktigt minska kommunernas uppgifter och skyldigheter till ett värde av 1 miljard euro inklusive besparingar under valperioden. Dessa effekter har inte medtagits i de siffror som ingår i planen för de offentliga finanserna. Inte heller effekterna av social- och hälsovårds- och regionförvaltningsreformen har medtagits i de siffror som ingår i planen för de offentliga finanserna.

Inte heller effekterna av samhällsfördraget, som siktar på en förbättring av konkurrenskraften, är ännu klara. Dessa åtgärder, och inte heller de s.k. villkorade anpassningsåtgärderna på 1,5 miljarder euro, ingår inte i kalkylerna enligt planen för de offentliga finanserna.

De sammantagna effekterna av beslut som gäller inkomster och utgifter, kumulativa, md euro

	2016	2017	2018	2019	2020
Beslut som minskar statens anslag	-0,9	-1,4	-1,7	-1,9	-2,0
Beslut som ökar statens anslag	0,2	0,4	0,5	0,5	0,5
Uppskattad effekt av indexfrysningar och kompenseringar	-0,1	-0,5	-0,8	-1,3	-1,3
Tilläggsåtgärder av engångsnatur inom ramen för spetsprojekten, netto (tidsbundna utgiftsökningar och en avskrivning på sammanlagt 330 mn euro för Centrumslingan)	0,3	0,5	0,5	0,0	0,0
Kompensationen i statsandelarna till kommunerna för skatteinkomständeringar	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Beslut som ökar statens skatteinkomster	-0,2	-0,6	-0,8	-1,2	-1,3
Beslut som minskar statens skatteinkomster (exkl. justeringarna av förtjänstnivå- och konsumentprisindex i förvärvsinkomstbeskattningen)	0,3	0,6	1,1	1,1	1,2
Övriga beslut som ökar statens inkomster	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Åtgärder av engångsnatur som påverkar inkomsterna (finansiering av spetsprojekten)	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,0
Effekterna på saldoret för statsfinanserna, netto	-0,2	-0,8	-1,0	-2,4	-2,3
Regeringsåtgärder som ökar kommunernas inkomster	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Nettoeffekten av statens åtgärder på kommunernas skatteinkomster	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Kompensationen i statsandelarna till kommunerna för skatteinkomständeringar	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,4
Effekterna av statens övriga åtgärder på den kommunala ekonomin	-0,1	-0,4	-0,3	-0,3	-0,4
Höjningar av kommunernas skattesatser	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekterna på saldoret för den kommunala ekonomin, netto	-0,4	-0,7	-0,6	-0,6	-0,9
Höjningar av socialskyddsavgifterna och andra åtgärder	-0,8	-1,0	-1,2	-1,3	-1,3
Effekterna på saldoret för de offentliga samfunden, netto	-1,4	-2,5	-3,0	-4,5	-4,8
I förhållande till totalproduktionen	-0,7 %	-1,2 %	-1,4 %	-2,0 %	-2,1 %

8.2. Åtgärder inriktade på utgifterna i de offentliga finanserna

I tabellen nedan presenteras den årliga förändring (netto) som blir resultatet av de åtgärder som Juha Sipiläs regering fattat beslut om i fråga om utgifterna inom den offentliga ekonomin under perioden 2016—2020. I tabellen ingår också effekten av de åtgärder som de föregående regeringarna beslutade om. Åtgärderna gäller i praktiken i första hand statsfinanserna, eftersom en uppskattning av kommunernas sparåtgärder är förenad med betydande osäkerhetsfaktorer och dessa därför inte har tagits med i tabellen.

Statsminister Juha Sipiläs regerings största besparingar gäller överföringsutgifterna till hushållen. Sparåtgärderna koncentreras till början av ramperioden. Då dessa besparingar räknas samman med den förra regeringens sparåtgärder koncentreras åtstramningarna till 2017.

De siffror som presenteras i planen för de offentliga finanserna innehåller beslutade åtgärder och deras uppskattade ekonomiska konsekvenser. Planerade åtgärder ingår inte. Med andra ord har endast åtgärder som omsatts i praktiken i sådan utsträckning att deras ekonomiska konsekvenser har kunnat bedömas beaktats i planen för de offentliga finanserna.

Åtgärder som inverkar på utgifterna i de offentliga finanserna, årlig förändring, netto, md euro

	2016	2017	2018	2019	2020
Konsumtionsutgifter	-0,3	-0,2	-0,1	-0,2	-0,1
Överföringsutgifter till näringslivet	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0
Överföringsutgifter till hushållen	-0,1	-0,6	-0,4	-0,3	-0,0
Övriga överföringsutgifter	-0,4	-0,2	-0,1	-0,1	0,0
Realinvesteringsutgifter	0,0	-0,1	0,0	-0,1	0,0
Övriga utgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sammanlagt	-0,9	-1,2	-0,7	-0,8	-0,2
Behovsprövade åtgärder som vidtogs under förra valperioden	0,1	-0,2	0,3	0,2	-

8.3. Åtgärder inriktade på inkomsterna i de offentliga finanserna

I tabellen nedan presenteras uppgifter om det tidsmässiga genomförandet (netto) av beslutsbase- rade åtgärder som inverkar på inkomsterna i de offentliga finanserna under åren 2016—2020. Med netto avses den sammanräknade effekten av åtgärder som ökar och minskar inkomsterna. I tabellen beaktas också de ändringar i beskattningsgrunderna som beslutats under förra valperio- den.

De förändringar som regeringen Sipilä beslutat om infaller till största delen under de första åren av regeringsperioden. Den åtgärd som har den största effekten på inkomsterna i de offentliga fi- nanserna 2016 är arbetsinkomstavrdraget, som lindrar beskattningen av arbete för i synnerhet låg- och medelinkomsttagare. Åtgärden bedöms minska inkomsterna inom de offentliga finanserna med 450 miljoner euro 2016.

De siffror som presenteras i planen för de offentliga finanserna innehåller beslutade åtgärder och deras uppskattade ekonomiska konsekvenser. Planerade åtgärder ingår inte. Således ingår de skattelättnader som eventuellt genomförs som kompensation för samhällsfördraget inte i siffrorna.

Åtgärder som inverkar på inkomsterna i de offentliga finanserna, årlig förändring, netto, md euro

	2016	2017	2018	2019	2020
Skatter på förvärvsinkomster	-0,5	-0,3	-0,1	-0,2	-0,3
Skatter på kapital	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Samfundsskatter	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Övriga direkta skatter	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0
Mervärdesskatter	0,0	-0,1	-0,2	0,0	0,0
Övriga indirekta skatter	0,2	0,3	0,1	0,1	0,0
Socialskyddsavgifter som arbetsgivaren betalar	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0
Socialskyddspremier som de försäkrade betalar	0,4	0,1	0,1	0,0	0,0
Sammanlagt	0,6	-0,1	-0,3	0,0	-0,3

9. Uppskattning av de offentliga samfundens inkomster och utgifter

Statsförvaltningen enligt nationalräkenskaperna, md euro

	2015*	2016**	2017**	2018**	2019**	2020**
Direkta skatter	13,0	13,1	13,5	13,9	14,5	14,9
Skatter på produktion och import	29,8	30,4	30,7	31,1	31,9	32,5
Socialskyddsavgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatter och socialskyddsavgifter sammanlagt	43,4	44,3	45,0	45,8	47,2	48,3
Övriga inkomster	9,2	8,8	8,9	9,1	9,0	9,1
varav ränteinkomster	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
Inkomster sammanlagt	52,6	53,1	53,9	54,9	56,2	57,4
Konsumtionsutgifter	13,6	13,9	14,0	13,9	14,0	14,1
Subventioner och övriga inkomstöverföringar	38,2	38,1	38,3	38,6	38,7	39,3
varav till andra offentliga samfund	26,2	26,6	26,9	27,2	27,3	27,8
Ränteutgifter	2,4	2,3	2,2	2,2	2,3	2,5
Kapitalutgifter	4,8	5,0	4,9	5,0	5,2	5,0
Utgifter sammanlagt	59,0	59,3	59,4	59,7	60,2	60,9
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	-6,3	-6,2	-5,5	-4,8	-4,0	-3,5

Lokalförvaltningen enligt nationalräkenskaperna, md euro

	2015*	2016**	2017**	2018**	2019**	2020**
Skatter och socialskyddsavgifter	21,9	21,7	22,1	22,7	23,4	24,1
varav kommunalskatt	18,6	18,8	19,1	19,5	20,1	20,7
samfundsskatt	1,7	1,3	1,3	1,4	1,4	1,5
fastighetsskatt	1,6	1,7	1,7	1,8	1,9	1,9
Övriga inkomster	18,4	19,0	18,9	19,2	19,4	19,8
varav ränteinkomster	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
varav inkomstöverföringar från staten	13,7	14,3	13,9	14,1	14,0	14,2
Inkomster sammanlagt	40,2	40,8	40,9	41,9	42,7	43,8
Konsumtionsutgifter	33,7	34,1	34,7	35,7	36,7	37,8
varav löner och kollektiva avgifter	21,7	21,7	21,7	22,0	22,3	22,8
Inkomstöverföringar	3,3	3,4	2,7	2,7	2,7	2,8
varav sociala förmåner och sociala understöd	1,3	1,4	0,7	0,7	0,7	0,7
subventioner och övriga inkomstöverföringar	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,9
ränteutgifter	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
Kapitalutgifter	4,6	4,7	4,8	4,9	4,9	5,0
Utgifter sammanlagt	41,6	42,1	42,2	43,3	44,4	45,6
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	-1,4	-1,4	-1,3	-1,4	-1,7	-1,8

Socialskyddsfonderna enligt nationalräkenskaperna, md euro

	2015*	2016**	2017**	2018**	2019**	2020**
Investeringsinkomster	3,5	3,6	3,9	4,4	4,9	5,4
Socialskyddsavgifter	27,0	28,0	28,4	28,9	29,6	30,3
varav arbetsgivarnas avgifter	18,3	18,8	19,0	19,3	19,7	20,2
de försäkrades premier	8,7	9,2	9,4	9,7	9,9	10,1
Inkomst- och kapitalöverföringar från offentliga samfund	14,3	14,1	14,7	14,8	14,9	15,1
Övriga inkomster	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7
Inkomster sammanlagt	45,3	46,2	47,7	48,7	50,0	51,5
Konsumtionsutgifter	3,7	3,5	3,5	3,6	3,7	4,0
Sociala förmåner och sociala understöd	35,9	37,0	38,5	39,3	40,3	41,7
Övriga utgifter	3,7	3,4	3,5	3,6	3,6	3,8
Utgifter sammanlagt	43,3	44,0	45,4	46,4	47,7	49,4
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	2,0	2,2	2,3	2,3	2,4	2,1
Arbetspensionsanstalterna	2,9	2,6	2,6	2,2	2,0	1,9
Övriga socialskyddsfonder	-0,8	-0,4	-0,3	0,1	0,3	0,2

Prognos för den offentliga ekonomin vid oförändrad politik**Inkomster och utgifter vid oförändrad politik**

	2015	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	nivå, md euro			% av BNP			
Inkomster sammanlagt vid oförändrad politik	115,1	55,5	55,3	55,2	55,1	55,2	54,9
Utgifter sammanlagt vid oförändrad politik	120,8	58,3	58,6	58,6	58,3	58,2	57,8

BILAGA 1

BILAGA 2

BILAGA 3

BILAGA 4

I kalkylerna använda prognoser och antaganden

Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna

Ändringar i prognosen för den offentliga ekonomin jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna

Stabilitetsprogrammet

BILAGA 1 I kalkylerna använda prognoser och antaganden

Utgifts- och inkomstposterna i planen för de offentliga finanserna samt justeringarna av pris- och kostnadsnivån grundar sig på nedanstående oberoende prognos från finansministeriets ekonomiska avdelning.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BNP, volymförändring	0,5	0,9	1,2	1,2	1,1	1,1
BNP, prispförändring	0,4	0,7	1,1	1,4	1,8	2,0
BNI, värde, mn euro	209 410	212 977	217 972	223 875	230 346	237 282
Konsumentprisindex, förändrings-%	-0,2	0,3	1,3	1,5	1,7	1,8
Inkomstnivåindex, förändrings-%	1,2	1,2	1,0	1,2	1,6	2,0
Byggnadskostnadsindex, förändrings-%	0,5	0,5	1,5	1,7	2,0	2,0
Basprisindex på hemmamarknaden, förändrings-%	-3,2	-0,7	1,2	1,5	1,8	2,0
Arbetslöshetsgrad, %	9,4	9,3	9,0	8,7	8,4	8,1
Lönesumma, förändring, %	0,8	1,5	1,4	1,5	1,9	2,3
Kort ränta, 3 mån, %	0,0	-0,2	-0,1	0,1	0,4	0,8
Lång ränta, 10 år, %	0,7	0,6	1,1	1,6	2,2	2,8
ArPL-index	2 519	2 519	2 531	2 560	2 597	2 641
FP-index	1 637	1 631	1 631	1 631	1 631	1 659
Prisindex för basservicen, prognos I budgetpropositionen använd förändring i kostnadsnivån (statsandelsindex)	0,5	1,0	0,9	1,3	1,6	2,0
— inkl. indexjustering	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Universitetsindex	-0,6	-0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
YLE-index	0,2	0,7	1,1	1,3	1,7	2,0
	0,7	0,9	1,1	1,3	1,6	1,9
Arbetslöshetsförsäkringspremie						
— arbetsgivare, genomsnitt	2,33	2,85	2,85	2,85	2,85	2,85
— arbetstagare	0,65	1,15	1,15	1,15	1,15	1,15
ArPL-premie	24,00	24,00	24,40	24,40	24,40	24,40
— arbetsgivare	18,00	18,00	18,15	18,15	18,15	18,15
— arbetstagare under/=53 år	5,70	5,70	5,95	5,95	5,95	5,95
— arbetstagare över 53 år	7,20	7,20	7,45	7,45	7,45	7,45
— lönekoeficient	1,36	1,37	1,39	1,40	1,42	1,44
De försäkrades sjukförsäkringspremier						
— löntagarnas dagpenningspremie	0,78	0,82	0,72	0,76	0,76	0,75
— löntagarnas och företagarnas sjukvårdspremie	1,32	1,30	1,25	1,27	1,28	1,27

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
— pensionstagarnas sjukvårdspremie	1,49	1,47	1,42	1,44	1,45	1,44
Statens arbetsgivaravgifter	22,19	19,94	19,62	19,69	20,91	21,04
— folkpensionsavgift						
— sjukförsäkringspremie	2,08	2,12	2,02	2,06	2,06	2,05
— pensionsavgift (StaPL)	20,11	17,82	17,60	17,63	18,85	18,99
Kommunernas arbetsgivaravgifter	29,45	29,77	29,42	29,46	29,46	29,45
— folkpensionsavgift						
— sjukförsäkringspremie	2,08	2,12	2,02	2,06	2,06	2,05
— övriga socialförsäkringsavgifter	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70
— arbetslöshetsförsäkringspremie	3,02	3,74	3,74	3,74	3,74	3,74
— pensionsavgift (KomPL)	23,65	23,21	22,96	22,96	22,96	22,96

BILAGA 2 Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna*Strukturella förändringar*

Ramnivån för 2017 höjs med ca 449 miljoner euro jämfört med rambeslutet från hösten 2015 till följd av fjärde tilläggsbudgeten för 2015, kompletteringen av budgetpropositionen för 2016, tilläggsbudgetpropositionen för 2016 samt strukturella ändringar i detta rambeslut. Många justeringar av ramnivån beror på en ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningarna för projekt eller upphandlingar eller på beaktandet av övergången till brutto-/nettobudgetering i ramnivån.

I tabellen nedan ges en närmare beskrivning av strukturförändringarna efter föregående rambeslut och av deras verkningar på ramnivån för valperioden.

Moment	Ärende	2016	2017	2018	2019
Fjärde tilläggsb. 2015					
32.50.64	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningarna för struktur-fondsprogrammet	14,0			
32.60.40	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningarna för projektet för havsvindkraft		10,0		
32.60.41	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningarna av Investeringstödet för LNG-terminaler	8,9	3,5	6,6	
Budget 2016					
26.10.21	Ombudgetering av Kejo-projektet	5,9			
28.70.20	Ombudgetering av produktivetsprojekten	17,0			
32.01.21	Ombudgetering av projektet med kunduppgifter	0,5			
32.20.42	Ombudgetering av utvecklingsunderstöden för sjöfarts-industrins verksamhetsmiljö	2,7			
32.30.51	Tillägg motsvarande den finansiering som det ansökts om hos Europeiska globaliseringsfonden	5,1			
33.10.54	På grund av att bostadsbidragsreformen för pensionstagare återtars sjunker bostadsstödsutgifterna utanför ramen	205,5	513,0	543,0	574,0
Första tilläggsb. 2016					
flera	Finansiering av utgifter av engångsnatur med hjälp av den oanvända reserven från 2015	86,8			
35.10.52	Ändrad tidsmässig fördelning av nationalparksprojektet i anslutning till jubileumsåret för Finlands självständighet	2,0	-1,8	-0,2	

Moment	Ärende	2016	2017	2018	2019
Planen för de offentliga finanserna 2017—2020					
23.10.88	Avvecklande av nettningen av försäljningsprovisioner. Motsvarande inkomst under moment 13.03.01.		4,0	4,0	4,0
30.20.43	Ändrad tidsmässig fördelning av landsbygdsprogrammet.		44,3	44,3	44,3
31.20.41	Främjande av säkerhetsverksamheten inom vägtrafiken, systemändring. Motsvarande inkomst under moment 11.19.05.		8,4	8,4	8,4
31.50.01	Ändrad tidsmässig fördelning av förnyande av kapacitet för högpresterande databehandling		2,0	-2,0	
32.30.51	Utvidgad användning av arbetslöshetsförmåner till aktiveringsåtgärder. Temporär överföring till utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa utanför ramen under moment 33.20.52.		-151,0	-143,0	
32.50.64	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningarna för strukturfondsprogrammet	-14,0	14,0		
32.50.64	Anteciperingsav resultatreserven inom strukturfondsprogrammet, ändrad tidsmässig fördelning		5,1	18,5	13,1
32.60.40	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningarna för projektet för havsvindkraft		-6,6	6,6	
33.20.52	Slopande av kostnadsersättningen för frivilliga studier. Ändring av grunderna för utgifterna utanför ramen			10,0	10,0
33.40.53	Vad gäller pensioner som utbetalas under för tiden för vård av barn och studier övergår man det förfarande med förhandsbetalning som är typiskt för övriga pensioner. Denna ändring av den tidsmässiga fördelningen medför en ökning av utgifterna år 2017.		4,2		
Sammanlagt		334,5	449,0	496,1	653,8

Justeringar av pris- och kostnadsnivån

Beslutet om ramarna för statsfinanserna 2017—2020 görs upp enligt pris- och kostnadsnivån 2017. En del av utgifterna, exempelvis utgifterna för utvecklingssamarbete och den statliga medfinansiering som motsvarar andelarna från EU:s strukturfonder, uppskattas enligt gängse priser, varvid de innefattar en uppskattning av hur höjningen av prisnivån under perioden kommer att inverka på anslaget. Till övriga delar justeras utgiftsnivån årligen utifrån den beräknade höjningen av pris- och kostnadsnivån.

Justeringarna av pris- och kostnadsnivån jämfört med föregående rambeslut uppgår till sammanlagt 207 miljoner euro för 2017 med beaktande av övergången till pris- och kostnadsnivån 2017. Vid justeringen har beaktats bl.a. följande tidigare sparbeslut gällande de indexbundna utgifterna. Indexbindningen av barnbidraget och studiestödet har avskaffats, indexhöjningarna av statsandelarna och universitetens och yrkeshögskolornas indexhöjningar har frysts åren 2016—2019 och

de indexhöjningar som bygger på FPL och konsumentpris/levnadskostnadsindex har frysts 2016—2019. Det görs inte heller någon indexhöjning av Rundradion Ab:s finansiering.

Justeringar enligt pris- och kostnadsnivån 2017, jämfört med rambeslutet 28.9.2015, mn euro

Ramutgifterna enligt ekonomisk art	Index som använts vid kalkyleringen	Justering av anslagen och ramnivån		Justering av ramnivån
		Lagstadgad indexkorrigerig	Avtalsbaserad priskorrigerig	
				Justering av kostnadsnivån för övriga ramutgifter
15-17 Pensioner	Arbetspensionsindex (ArPL)	21,6		
18-19 Anskaffning av försvarsmateriel	Föregripande höjning 1,5 %		7,1 ¹⁾	
01-14 Löner samt socialskyddsavgifter	Avtalshöjningar		-	
Utgifter för trafiknätet	Byggnadskostnadsindex			24,7
01-14, 20-28 Övriga omkostnader och konsumtionsutgifter	Konsumentprisindex			26,7
30-39 Kalkylerade statsbidrag till kommuner och samkommuner	Statsandelsindex	-		
30-39 Övriga statsbidrag till kommuner och samkommuner	Statsandelsindex			21,1
40-49 Statsbidrag till näringslivet	Konsumentprisindex			36,4
50-59 Enligt lagstiftningen, indexbundna statsbidrag till samfund	Folkpensionsindex (FPL), Arbetspensionsindex (ArPL) och allmännyttiga PL)	4,3		
50-59 Icke-indexerade statsbidrag till hushåll	Folkpensionsindex (FPL)			5,0
50 Statlig finansiering för universitetens och yrkeshögskolornas verksamhet	Universitetsindex	-		
50-59 Övriga statsbidrag till hushåll och allmännyttiga samfund	Konsumentprisindex			19,9
60 Överföringar till statliga fonder utanför statsbudgeten	Konsumentprisindex/YLE-index	-		
60 Överföringar till Folkpensionsanstalten	Folkpensionsindex (FPL)	-		
60 Statens andel i de utgifter som föranleds av sjukförsäkringslagen	FPL/Konsumentprisindex	14,7		

Justeringar enligt pris- och kostnadsnivån 2017, jämfört med rambeslutet 28.9.2015, mn euro

Ramutgifterna enligt ekonomisk art	Index som använts vid kalkyleringen	Justering av anslagen och ramnivån		Justering av ramnivån
		Lagstadgad indexkorrigerings	Avtalsbaserad priskorrigerings	Justering av kostnadsnivån för övriga ramutgifter
61-65 Statlig medfinansiering motsvarande EU:s strukturfondsfinansiering och övriga överföringar inom landet	Ingår i ramen för programperioden			
66-68 Överföringar till utlandet	Enligt gängse priser			
69 Överföringar till EU	EU:s BNP-prisindex	17,0		
70-79 Realinvesteringar	Byggnadskostnadsindex			1,3
90-99 Övriga utgifter	Konsumentprisindex			0,4
Tilläggsbudgetreserv och ofördelad reserv	Konsumentprisindex			3,9
Sammanlagt år 2017		57,7	7,1	141,9

¹⁾ I anslagsnivån för försvarsmaktens omkostnader och anskaffningar av försvarsmateriel (exkl. personalkostnader) görs en föregripande pris- och kostnadsnivåjustering på 1,5 procent, som i efterhand justeras så att den i fråga om försvarsmaktens omkostnader och materiel- och förvaltningsutgifter för den militära krishanteringens motsvarar höjningen i levnadskostnadsindex samt i fråga om anskaffningarna av försvarsmateriel höjningen i underindexet DK till producentprisindex för industrin.

BILAGA 3 Ändringar i prognosen för den offentliga ekonomin jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna

Faktorer som påverkar saldot i de offentliga finanserna, enligt nationalräkenskaperna, % av BNP¹⁾

	2016	2017	2018	2019
Saldo i de offentliga finanserna, hösten 2015	-2,8	-2,4	-1,9	-1,4
Staten:				
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	0,0	0,1	0,1	0,1
Effekten av andra faktorer	0,0	0,0	0,1	0,2
Lokalförvaltningen:				
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,2	0,2	0,2	0,2
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	0,1	0,1	0,2	0,2
Effekten av andra faktorer	0,0	0,0	0,0	0,0
Arbetspensionsfonder:				
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,3	0,3	0,3	0,3
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	-0,2	-0,2	-0,4	-0,5
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekten av andra faktorer	0,1	0,0	0,0	0,0
Övriga socialskyddsfonder:				
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,1	0,1	0,1	0,1
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	0,0	-0,1	0,0	0,0
Effekten av andra faktorer	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo i de offentliga finanserna, våren 2016	-2,5	-2,1	-1,8	-1,4

¹⁾ På grund av avrundningar stämmer slutsummorna nödvändigtvis inte vid addering.

BILAGA 4 Stabilitetsprogrammet

Stabilitetsprogrammet

Planen för de offentliga finanserna utgör Finlands stabilitetsprogram och uppfyller EU:s krav på en budgetplan på medellång sikt (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013).

Tabellerna grundar sig på en oberoende prognos från finansministeriets ekonomiska avdelning. Eftersom förhandlingarna om ett konkurrenskraftsavtal fortfarande pågår har avtalets effekter inte kunnat beaktas i finansministeriets prognos eller i de tabeller som hänför sig till stabilitetsprogrammet. I takt med att förhandlingarna framskrider kan man bedöma och i de tabeller som hänför sig till stabilitetsprogrammet beakta effekterna av konkurrenskraftsavtalet och de åtgärder som eventuellt vidtas för att komplettera helheten och som ska säkerställa att regeringens åtgärder för att stärka den offentliga ekonomin genomförs enligt målsättningen i regeringsprogrammet.

Medelfristigt mål

Det medelfristiga målet (MTO) för det strukturella saldot, -0,5 % i förhållande till BNP, kvarstår. Detta är den miniminivå som Finland förbundit sig till i det finanspolitiska avtalet.

Regeringen strävar efter att nå MTO senast 2019. I en central ställning är konkurrenskraftsavtalet och de åtgärder som eventuellt vidtas för att komplettera helheten och som ska säkerställa att regeringens åtgärder för att stärka den offentliga ekonomin genomförs enligt målsättningen i regeringsprogrammet. Dessutom förbättrar reformerna av de offentliga finanserna, framför allt social- och hälsovårds- och regionförvaltningsreformen, de offentliga finanserna. Eftersom dessa ännu inte har preciserats är det för tillfället inte möjligt att åskådliggöra uppnåendet av MTO.

Bedömning av uppfyllandet av kraven i den förebyggande delen i stabilitets- och tillväxtpakten
Finland omfattas av kraven i den förebyggande delen i stabilitets- och tillväxtpakten.

Enligt de landsspecifika rekommendationerna som godkändes av kommissionen i juli 2015 fordras det av Finland år 2015 en strukturell anpassning mot det medelfristiga målet på 0,1 % av BNP och år 2016 på 0,5 % av BNP. Från 2017 och framåt torde anpassningskravet stiga till 0,6 procent i förhållande till BNP per år och stanna på denna nivå tills det medelfristiga målet uppnåts.

Uppnåendet av det medelfristiga målet eller framsteg i den riktningen bedöms med hjälp av det strukturella underskottet och utgiftsregeln.

Det strukturella underskottet förbättrades drygt 0,1 % i förhållande till BNP år 2015, vilket betyder att man uppnått den målsatta anpassningsnivån. Den kumulativa avvikelserna kan lämnas obeaktad på grund av den negativa tillväxten år 2014. Utgiftsregeln uppfylldes både 2015 och kumulativt under 2014—2015. Finland uppfyllde således kraven i den förebyggande delen 2015.

År 2016 ökar det strukturella underskottet med ca 0,1 % av BNP, och således är avvikelserna från den förutsatta anpassningen ca 0,6 % i förhållande till BNP. Beaktandet av de ökade flyktingutgifterna (drygt 0,2 % av BNP) torde dock medföra att avvikelserna inte blir betydande. Utgiftsregeln uppfylls både 2016 och kumulativt under 2015—2016. Således ger det strukturella under-

skottet och utgiftsregeln eventuellt olika bilder av uppfyllandet av kraven i den förebyggande delen. Detta innebär att det görs en helhetsbedömning av kraven i den förebyggande delen. I situationer med långsam tillväxt, låg inflation och låga räntor verkar utgiftsregeln fungera som en stabilare indikator än ändringen i det strukturella underskottet, och utgiftsregeln är därför i detta ekonomiska läge en mera tillförlitlig indikator på finanspolitikens inriktning än ändringen i det strukturella underskottet. Således kommer avvikelserna från anpassningen mot det medelfristiga målet enligt helhetsbedömningen i nuläget inte att bli betydande. Bedömningen preciseras dock i takt med att materialet uppdateras, och därför man kan ännu inte helt och hållet utesluta att avvikelserna blir betydande.

Bedömningen för 2017 försvåras av att verkningarna av konkurrenskraftsavtalet inte ännu i detta skede, då förhandlingarna pågår, kan uppskattas.

Statsrådets bedömning av framstegen i fråga om det medelfristiga målet

Statsrådet instämmer i den ovan beskrivna bedömningen av framstegen i fråga om det medelfristiga målet. Enligt bedömningen har Finland kommit närmare det medelfristiga målet på det sätt som förutsätts i de landsspecifika rekommendationerna 2015. Inte heller i fråga om 2016 antas avvikelserna från kraven i den förebyggande delen bli betydande, särskilt när de ökade kostnaderna för asylsökande beaktas. I bedömningen ingår dock risker och osäkerhetsfaktorer, så det går inte att bortse från risken för betydande avvikelser.

Enligt 3 § 1 mom. i den finanspolitiska lagen (869/2012) ska statsrådet vidta de åtgärder som statsrådet anser behövliga för att korrigera de offentliga finansernas stabilitet och hållbarhet, om det enligt dess bedömning finns en sådan betydande avvikelse i det strukturella saldot i de offentliga finanserna som kan äventyra uppnåendet av det medelfristiga målet.

Bedömning av underskotts- och skuldkriterierna

Underskottet i de offentliga finanserna överskred 2014 referensvärdet på 3 % enligt EU-fördraget, men värdet överskreds endast i ringa omfattning, undantagsvis och övergående, vilket betyder att underskottskriteriet uppfylldes. År 2015 var underskottet igen mindre än 3 % av BNP och det väntas fortsätta att vara det enligt finansministeriets prognos.

Även om skuldsättningen i fjol överskred referensvärdet på 60 %, är finansministeriets bedömning att skuldkriteriet fortsättningsvis uppfylls. Detta grundar sig på en bedömning av att den så kallade konjunkturjusterade skulden fortfarande hålls under referensvärdet 60 procent år 2015 (58,2 % av BNP). Dessutom talar iakttagandet av ovannämnda stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del för ett antagande av att skuldkriteriet uppfylls. Den slutliga bedömningen av huruvida skuldkriteriet uppfylls görs dock av kommissionen.

Uppskattning av framstegen i fråga om de landsspecifika rekommendationerna 2015

Den landsspecifika finanspolitiska rekommendationen för Finland förra sommaren var "Uppnå en finanspolitisk korrigeringsgrad på minst 0,1 procent av BNP mot det medelfristiga budgetmålet under 2015 och på 0,5 procent av BNP under 2016. Fortsätta arbeta för att minska problemet med hållbarheten i finanspolitiken och för att skapa bättre förutsättningar för tillväxt". Såsom ovan konstaterats har Finland iakttagit anpassningskraven i stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del i på det sätt som förutsätts i de landsspecifika rekommendationerna 2015 och 2016.

Regeringen har fortsatt åtgärderna för att minska hållbarhetsgapet i de offentliga finanserna och stärka tillväxtförutsättningarna. Regeringen strävar efter att förbättra förutsättningarna för sysselsättning och ekonomisk tillväxt genom beskattningen och genom åtgärder som stöder ekonomins konkurrenskraft och produktivitetsoökningen. Moderata löneuppgörelser, införande av en exportindustrystyrd modell för lönebildningen och reformer som ökar de lokala avtalen på arbetsmarknaden är en viktig del av denna helhet. Målet har varit att på detta sätt skapa så mycket ny tillväxt och sysselsättning att saldot i de offentliga finanserna ökar med 1—1½ miljarder euro på medellång sikt.

Till de viktigaste åtgärderna när det gäller åtgärder som påverkar på längre sikt hör nedskärningarna av den offentliga sektorns kostnader, bl.a. genom minskning av kommunernas lagstadgade uppgifter och de skyldigheter som styr fullgörandet av dessa uppgifter och genom utnyttjande av digitaliseringen, samt social- och hälsovårds- och regionförvaltningsreformen. Reformerna är i beredningsskedet och framskrider i enlighet med tidsplanen. Genom dessa åtgärder strävar regeringen efter att dämpa ökningen av de offentliga utgifterna med ca 4 miljarder euro på lång sikt.

Dessutom har riksdagen godkänt den pensionsreform som den förra regeringen inledde. Reformen träder i kraft vid ingången av 2017 och stärker den offentliga ekonomin på lång sikt.

Framstegen i fråga om övriga landsspecifika rekommendationer för Finland har behandlats i det nationella reformprogrammet (EU2020-programmet).

Tabell 1a. Makroekonomiska utsikter

	2015	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	md euro						
1. BNP-volym	187,4	0,5	0,9	1,2	1,2	1,1	1,1
2. BNP, gängse priser	207,2	1,0	1,6	2,3	2,6	2,9	3,0
BNP-volymer, komponenter							
3. Privata konsumtionsutgifter	115,6	1,4	1,0	0,8	0,9	0,8	0,9
4. Offentliga konsumtionsutgifter	50,9	-0,9	-0,1	0,0	0,0	0,2	0,3
5. Kapitalbildning	8,3	-1,1	5,2	3,3	3,0	2,8	2,0
6. Lagerförändring (% av BNP)	-1,4	-0,7	-1,2	-1,5	-1,8	-1,8	-1,8
7. Export av varor och tjänster	77,3	0,6	1,3	2,9	3,6	3,4	3,4
8. Import av varor och tjänster	76,6	-0,4	2,6	3,0	3,5	3,4	3,4
Kalkylerad inverkan på BNP-tillväxten, %-enheter							
9. Inhemsk efterfrågan på slutprodukter	208,6	0,4	1,6	1,2	1,2	1,1	1,0
10. Förändring i lager	-1,4	-0,2	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
11. Nettoexport	0,7	0,4	-0,5	0,0	0,1	0,0	0,0

Tabell 1b. Utvecklingen av prisindex

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. BNP-deflator	0,4	0,7	1,1	1,4	1,8	2,0
2. Deflator för privat konsumtion	0,2	0,1	1,1	1,4	1,6	1,7

Tabell 1b. Utvecklingen av prisindex

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
3. Harmoniserat konsumentprisindex	-0,2	0,1	1,1	1,4	1,6	1,7
4. Offentlig konsumtionsdeflator	1,1	1,4	1,6	1,9	2,1	2,2
5. Investeringsdeflator	0,9	1,6	2,2	2,3	2,0	2,0
6. Exportprisdeflator	-1,0	-0,4	1,1	1,3	1,5	1,5
7. Importprisdeflator	-3,2	-1,2	1,2	1,4	1,4	1,4

Tabell 1c. Utvecklingen på arbetsmarknaden

	2015	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	nivå						
1. Sysselsättning, 1 000 personer	2 437	-0,4	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3
2. Sysselsättning, 1 000 arbetade timmar	4 096	-0,1	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3
3. Arbetslöshetsgrad (%)	252	9,4	9,3	9,0	8,7	8,4	8,1
4. Arbetsproduktivitet, personer	76,9	1,0	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8
5. Arbetsproduktivitet, antal arbetade timmar	45,8	0,7	0,5	0,8	0,9	0,8	0,8
6. Löntagarersättning	82,9	0,8	1,5	1,4	1,5	1,9	2,3
7. Löntagarersättning per anställd	34,0	1,3	1,2	1,0	1,1	1,6	2,0

Tabell 1d. Sektorspecifika saldon, % av BNP

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Finlands nettoutlåning till utlandet	0,2	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3
varav:						
— Saldo för varor och tjänster	0,3	-0,2	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1
— Saldo för produktionsfaktorsersättningar och inkomstöverföringar	-0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4
— Kapitalöverföringar, netto	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
2. Den privata sektorns nettoutlåning	2,6	2,4	2,1	1,9	1,6	1,5
3. Den offentliga sektorns nettoutlåning	-2,7	-2,6	-2,3	-1,9	-1,6	-1,5
4. Statistisk avvikelse	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3

Tabell 2a. Den offentliga sektorns utsikter, % av BNP

	2015	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	mn euro						
Nettoutlåning per delsektor (EDP B.9)							
1. De offentliga samfunden sammanlagt	-5 696	-2,7	-2,5	-2,1	-1,8	-1,4	-1,3
2. Staten	-6 338	-3,1	-2,9	-2,6	-2,2	-1,7	-1,5
3. -							
4. Lokalförvaltningen	-1 385	-0,7	-0,7	-0,6	-0,6	-0,7	-0,8
5. Socialskyddsfonderna	2 027	1,0	1,1	1,1	1,0	1,0	0,9
De offentliga samfunden (S13)							

Tabell 2a. Den offentliga sektorns utsikter, % av BNP

	2015	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	mn euro						
6. Inkomster sammanlagt	115 067	55,5	55,6	55,5	55,3	55,3	55,0
7. Utgifter sammanlagt	120 763	58,3	58,2	57,6	57,0	56,7	56,4
8. Nettokreditgivning	-5 696	-2,7	-2,5	-2,1	-1,8	-1,4	-1,3
9. Ränteutgifter	2 521	1,2	1,2	1,1	1,1	1,2	1,2
10. Primärsaldo	-3 165	-1,5	-1,4	-1,0	-0,6	-0,3	-0,1
11. Engångsåtgärder	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Inkomstslag							
12. Skatteinkomster (12=12a+12b+12c)	65 268	31,5	31,3	31,2	31,0	31,0	30,9
12a. Skatter på produktion och import	29 830	14,4	14,4	14,3	14,1	14,0	13,9
12b. Inkomstskatter	34 807	16,8	16,6	16,5	16,6	16,6	16,6
12c. Kapitalskatter	631	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
13. Socialskyddsavgifter	26 996	13,0	13,3	13,2	13,1	13,0	12,9
14. Förmögenhetsinkomst	6 453	3,1	3,1	3,2	3,4	3,5	3,6
15. Övriga inkomster (15=16-12-13-14)	16 350	7,9	8,0	7,9	7,8	7,8	7,6
16. = 6. Inkomster sammanlagt	115 067	55,5	55,6	55,5	55,3	55,3	55,0
varav: Skattesats (D2+D.5+D.61+D.91-D.995)	92 435	44,6	44,7	44,4	44,2	44,1	43,9
Utgiftsslag							
17. Löntagaresättningar + insatsförbrukning	52 909	25,5	25,5	25,3	25,0	24,9	24,7
17a. Löntagaresättningar (löner + arbetsgivares socialskyddsavgifter)	29 046	14,0	13,8	13,6	13,3	13,0	12,8
17b. Insatsförbrukning	23 863	11,5	11,7	11,7	11,8	11,8	11,9
18. Sociala inkomstöverföringar (18=18a+18b)	47 439	22,9	23,1	23,0	22,9	22,8	22,8
varav arbetslöshetsersättningar	5 202	2,7	2,7	2,6	2,4	2,2	2,2
18a. Sociala inkomstöverföringar in natura	5 846	2,8	2,8	2,7	2,8	2,8	2,8
18b. I pengar fastställda sociala förmåner	41 593	20,1	20,3	20,2	20,1	20,0	20,1
19. = 9. Ränteutgifter	2 521	1,2	1,2	1,1	1,1	1,2	1,2
20. Subventioner	2 834	1,4	1,3	1,2	1,2	1,1	1,1
21. Fast bruttoinvestering	8 325	4,0	4,1	4,1	4,1	4,1	3,9
22. Kapitaltransfereringar	902	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
23. Övriga utgifter (23 = 24-17-18-19-20-21)	5 833	2,8	2,7	2,5	2,4	2,3	2,3
24. = 7. Utgifter sammanlagt	120 763	58,3	58,2	57,6	57,0	56,7	56,4
varav: Offentlig konsumtion	50 915	24,6	24,5	24,2	24,1	23,9	23,8

Tabell 2b. Inkomster och utgifter vid oförändrad politik, % av BNP

	2015	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	mn euro						
1. Totala inkomster vid oförändrad politik	115 067	55,5	55,3	55,2	55,1	55,1	54,9
2. Utgifter vid oförändrad politik, sammanlagt	120 763	58,3	58,6	58,6	58,3	58,2	57,8

Tabell 2c. Utgifter utanför utgiftsregeln, % av BNP

	2015	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	mn euro						
1. Utgifter för EU-program som motsvaras fullt av inkomster från EU-medel	874	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
2. Konjunkturbetingade ändringar i arbetslöshetsutgifterna	906	0,4	0,4	0,3	0,2	0,1	0,0
3. Effekten av diskretionära åtgärder på inkomsterna	629	0,3	0,3	0,0	-0,1	0,0	-0,1
4. Utgifter finansierade med öronmärkta inkomster	50	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabell 3. Den offentliga sektorns utgifter enligt uppgift, % av BNP

	COFOG-klass	2014	2020
1. Allmän offentlig förvaltning	1	8,3	7,4
2. Försvaret	2	1,4	1,4
3. Samhällsskydd och rättsskipning	3	1,3	1,3
4. Främjande av näringslivet	4	4,8	4,4
5. Miljöskydd	5	0,3	0,2
6. Bostadsförsörjning och samhällsutveckling	6	0,4	0,4
7. Hälso- och sjukvård	7	8,3	8,2
8. Fritidsverksamhet, kultur och religion	8	1,4	1,3
9. Utbildning	9	6,4	6,0
10. Social trygghet	10	25,4	25,9
11. Utgifter sammanlagt (=punkt 7=23 i tabell 2)	Tot.	58,1	56,4

Tabell 4. Den offentliga sektorns skuldutveckling, % av BNP

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Bruttoskuldens nivå, % av BNP	63,1	65,0	66,7	67,4	67,4	67,2
2. Förändring i bruttoskuld, procentenheter	3,8	1,9	1,7	0,7	0,0	-0,2
Bidrag till förändringar i bruttoskulden, procentenheter						
3. Primärsaldo	-1,5	-1,4	-1,0	-0,6	-0,3	-0,1
4. Ränteutgifter	1,2	1,2	1,1	1,1	1,2	1,2
5. Flödes-/stockjustering	1,0	-0,6	-0,4	-1,1	-1,4	-1,5
varav:						
— Differenser mellan statistikföring enligt kassa- och prestationsprincipen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
— Finansiella tillgångars nettoökning	1,4	1,3	1,2	1,0	0,9	0,8
— varav: privatiseringsinkomster	-0,6	-0,4	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
— Övriga (inkl. inverkan av BNP-tillväxten)	-0,4	-1,9	-1,6	-2,0	-2,3	-2,3
Implicit räntesats på skuld (= konsoliderade ränteutgifter per skuldnivån året innan * 100)	2,1	1,9	1,8	1,7	1,8	1,9

Tabell 4. Den offentliga sektorns skuldutveckling, % av BNP

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Andra relevanta variabler						
6. Likvida finansiella tillgångar (AF1, AF2, AF3, AF5)	90,5	-	-	-	-	-
7. Finansiella nettoskulder (7=1-6)	-27,4	-	-	-	-	-
8. Amortering av statens skulder (befintliga skuldebrev)	7,3	-	-	-	-	-
9. Valutaskuldens andel	0	-	-	-	-	-
10. Genomsnittlig maturitet för statens skulder	6,0	-	-	-	-	-

Tabell 5. Konjunkturernas effekter på balansen i de offentliga finanserna, % av BNP

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. BNP, volymförändring i %	0,5	0,9	1,2	1,2	1,1	1,1
2. De offentliga samfundens finansieringsbehov	-2,7	-2,5	-2,1	-1,8	-1,4	-1,3
3. Ränteutgifter	1,2	1,2	1,1	1,1	1,2	1,2
4. Engångsätgärder	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Potentiell BNP, %-förändring	0,0	0,3	0,5	0,7	0,8	0,7
bidrag:						
— arbetsinsats	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2
— kapitalinsats	0,1	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5
— totalproduktivitet	0,0	0,1	0,2	0,3	0,3	0,4
6. Produktionsgap	-2,5	-1,9	-1,2	-0,7	-0,4	0,0
7. Konjunkturrelaterad komponent i det finansiella sparandet	-1,4	-1,1	-0,7	-0,4	-0,2	0,0
8. Konjunkturrensats finansiellt sparande (2-7)	-1,3	-1,5	-1,4	-1,4	-1,2	-1,3
9. Konjunkturrensats primärsaldo (8+3)	-0,1	-0,3	-0,3	-0,3	-0,1	-0,1
10. Strukturellt saldo (8-4)	-1,3	-1,5	-1,4	-1,4	-1,2	-1,3

Tabell 6. Skillnader i förhållande till det tidigare stabilitetsprogrammet

	2015	2016	2017	2018	2019
BNP-tillväxt (%)					
SP-2015 september	0,2	1,3	1,4	1,3	1,2
SP-2016 april	0,5	0,9	1,2	1,2	1,1
Differens, procentenheter	0,3	-0,4	-0,2	0,0	-0,1
Den offentliga sektorns finansieringsbehov, % av BNP					
SP-2015 september	-3,4	-2,8	-2,3	-1,8	-1,3
SP-2016 april	-2,7	-2,5	-2,1	-1,8	-1,4
Differens, procentenheter	0,6	0,2	0,2	0,1	-0,1
De offentliga samfundens bruttoskuld, % av BNP					
SP-2015 september	62,6	64,4	65,7	66,4	66,7
SP-2016 april	63,1	65,0	66,7	67,4	67,4
Differens, procentenheter	0,5	0,6	1,0	1,0	0,8

Tabell 7b. De offentliga finanserna 2015—2060, % av BNP

	2015	2020	2030	2040	2050	2060	2060— 2015 förändr.
Nativitet		1,70	1,70	1,70	1,70	1,70	

Källa: Social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet

¹⁾ Fr.o.m. 2020 konjunkturjusterat saldo

Tabell 7c. Villkorade åtaganden, % av BNP

	2015	2016
Statsgarantier	21,5	-
varav till finansiella institut	1,9	-

Tabell 8. Bakgrundsantaganden¹⁾

	2015	2016	2017	2018
3 mån. EURIBOR-ränta	0,0	-0,2	-0,1	0,1
Oblighetsränta 10 år	0,7	0,6	1,1	1,6
USD/EUR-valutakurs	1,1	1,1	1,1	1,0
Effektiv nominell växelkurs	-3,0	0,5	0,0	0,0
Global BNP-tillväxt (exklusive EU)	3,2	3,6	3,8	3,8
BNP-tillväxten i EU-28	1,9	1,9	2,0	2,0
BNP-tillväxten på de viktigaste exportmarknaderna	2,3	2,8	3,3	3,7
Världshandelns tillväxt	2,8	3,0	4,2	5,0
Råolja (USD/fat)	53,0	37,0	41,0	45,0

¹⁾ Inga exakta bakgrundantaganden har fastställts såsom bakgrund för kalkylen på medellång sikt, utan kalkylerna baserar sig på allmänna bedömningar av utvecklingen i verksamhetsmiljön.

Tabell 9. Den ökade invandringens effekter på saldot för de offentliga samfunden

	2014	2015	2016
mn euro			
1. Kostnader för mottagande av asylsökande ¹⁾	81	183	459
2. Transportkostnader (ingår i punkt 1)			
3. Hälso- och sjukvårdskostnader (ingår i punkt 1)			
4. Administrativa kostnader		6	24
5. Bidrag till Turkietfonden			8
6. Övriga kostnader och åtgärder ²⁾	191	193	317
7. Effekt på saldot	272	381	808

¹⁾ Förläggningarnas omkostnader, mottagningspenning

²⁾ Inbegriper utbildnings- och integrationskostnader och sociala inkomstöverföringar

Tabell 10. Den ökade invandringens effekter på saldot för de offentliga samfunden

	2014	2015	2016
	mn euro		
1. Löntagarsättningar (D.1)	70	111	260
2. Insatsförbrukning (P.2)	192	250	371
3. Sociala inkomstöverföringar (D.62, D.63)	10	20	177
4. Subventioner (D.3)			
5. Fast bruttoinvestering (P.51)			
6. Betalda kapitalöverföringar (D.9)			
7. Övriga			
8. Effekt på saldot	272	381	808
9. Kompensationer från EU		8	
10. Effekt på saldot exkl. EU-kompensationer i förhållande till BNP	272	373	808
	0,1	0,2	0,4

Tabell 11. Ytterligare information

	2014	2015	2016
Antal asylsökande som anlänt	3 651	32 476	
Antal asylsökande som fått bifall på ansökan om asyl	1 346	1 879	

Riskerna i den ekonomiska utvecklingen och deras effekter på de offentliga finanserna

Basscenariot i stabilitetsprogrammet baserar sig i fråga om 2016—2018 på finansministeriets konjunkturprognos från april 2016. Uppskattningarna för åren 2019 och 2020 bygger i basscenariot på den uppskattade tillväxten i den potentiella produktionen. Saldot för de offentliga finanserna baserar sig i basscenariot utöver konjunkturprognosen på regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering, det rambeslut för 2017—2020 som regeringen godkände i april 2016 och på statsbudgeten för 2016. Enligt basscenariot växer den finländska ekonomin med i genomsnitt endast 1,1 % per år 2016—2020.

Prognosens *internationella risker* hänger samman med den kinesiska ekonomins omstrukturering och långsammare tillväxt samt det svaga ekonomiska läget i Ryssland. Också på finansmarknaden kommer osäkerheten sannolikt att fortsätta. Det är svårt att i sin helhet uppskatta följderna av den ovanliga penningpolitiken. *De inhemska riskerna* hänger samman med den realekonomiska utvecklingen och arbetsmarknaden. Finlands konkurrenskraft är fortsatt svagare än konkurrentländernas och vi fortsätter att förlora marknadsandelar. En ekonomisk utveckling enligt basscenariot kommer inte väsentligt att förbättra de offentliga finanserna i Finland.

I tabellen nedan beskrivs effekterna på arbetslösheten och saldot och skulden i de offentliga finanserna av en långsammare och snabbare tillväxt än i basscenariot. Antagandet i beräkningarna är att den årliga tillväxten i produktionen avviker en procentenhet i båda riktningarna från basscenariot under perioden.

Vid en långsammare tillväxt stannar totalproduktionen på stället 2016—2020 och arbetslöshetsgraden ökar med ca 9½ procent. Underskottet i de offentliga finanserna är i detta scenario över 4 % vid utgången av programperioden och skuldkvoten stiger till 77 procent. Detta ökar avsevärt behovet att anpassa den offentliga ekonomin.

En tillväxt som är en procentenhet snabbare än i basscenariot räcker till för att åstadkomma en klar minskning i de offentliga samfundens skuldkvot under programperioden. Saldot för de offentliga samfunden uppvisar i detta scenario ett överskott. I detta scenario minskar arbetslöshetsgraden förhållandevis snabbt. För att den ekonomiska tillväxten ska vara gynnsammare än i basscenariot krävs det en klar återhämtning i den globala ekonomin och en större efterfrågan på finländska exportprodukter än uppskattat.

Den låga räntenivåns effekt på saldot för de offentliga samfunden har i sin helhet ökat underskottet. Den exceptionellt låga räntenivån innebär att de offentliga samfundens ränteutgifter har varit ytterst låga, endast drygt 1 procent i förhållande till BNP. Å andra sidan ränteinkomsterna till de arbetspensionsfonder som räknas till de offentliga finanserna minskat avsevärt så att minskningen i ränteinkomster har haft en större effekt på saldot för de offentliga samfunden än de minskade ränteutgifterna. Enligt en grov uppskattning ökar en höjning av räntenivån med 1 procentenhet de offentliga samfundens kapitalinkomster med ca 1 miljard euro, samtidigt som de deras ränteutgifter ökar med ca ½ miljard euro.

Tabell. Känslighetsanalys

Basscenario	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BNP, förändring, %	0,5	0,9	1,2	1,2	1,1	1,1
Arbetslöshetsgrad, %	9,4	9,3	9,0	8,7	8,4	8,1
Finansiellt saldo, % av BNP	-2,7	-2,5	-2,1	-1,8	-1,4	-1,3
Offentlig skuld, % av BNP	63,1	65,0	66,7	67,4	67,4	67,2
Långsam tillväxt	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BNP, förändring, %	0,5	-0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
Arbetslöshetsgrad, %	9,4	9,6	9,7	9,7	9,7	9,7
Finansiellt saldo, % av BNP	-2,7	-3,1	-3,3	-3,5	-3,8	-4,3
Offentlig skuld, % av BNP	63,1	66,1	69,2	71,8	74,1	76,6
Tillväxten 2016—2020 1 procentenhet långsammare än i basscenariot						
Snabb tillväxt	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BNP, förändring, %	0,5	1,9	2,2	2,2	2,1	2,1
Arbetslöshetsgrad, %	9,4	9,0	8,4	7,8	7,2	6,5
Finansiellt saldo, % av BNP	-2,7	-2,0	-0,9	0,0	0,9	1,6
Offentlig skuld, % av BNP	63,1	64,0	64,2	63,1	61,0	58,2
Tillväxten 2016—2020 1 procentenhet snabbare än i basscenariot.						

Jämförelse med kommissionens senaste prognos

I tabellen nedan jämförs det finska finansministeriets prognos med kommissionens vinterprognos. Totalt sett var förändringarna förhållandevis små i fråga om de viktigaste variablerna. De största skillnaderna beror på att Statistikcentralens uppgifter om 2015 visade sig vara bättre än i kommissionens vinterprognos eller finansministeriets prognos i december. Detta gäller framför allt BNP-volymer och saldot för de offentliga samfundet, vilket också återspeglades i nivån på det strukturella saldot. Prisutvecklingen i BNP 2015 var klart lägre än vad prognoserna angav, vilket återspeglas i prisprognoserna för 2016 och 2017. Statistikcentralens uppgifter om saldot och skulden 2015 har lämnats till Eurostat den 31 mars.

Tabell. Jämförelse med kommissionens föregående prognos

	Kommissionens vinterprognos, februari 2016				FM april 2016			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
BNP, förändring, %	-0,4	0,0	0,5	0,9	-0,7	0,5	0,9	1,2
arbetslöshetsgrad, %	8,7	9,5	9,4	9,3	8,7	9,4	9,3	9,0
BNP-deflator, förändring, %	1,6	1,2	0,9	1,7	1,7	0,4	0,7	1,1
Saldot för de offentliga samfundet, % av BNP	-3,3	-3,2	-2,8	-2,5	-3,2	-2,7	-2,5	-2,1
Strukturellt saldo, % av BNP	-1,9	-1,8	-1,8	-1,8	-1,5	-1,3	-1,5	-1,4
De offentliga samfundens skuld, % av BNP	59,3	62,7	65,0	66,2	59,3	63,1	65,0	66,7